

Գլխավոր խմբագիր՝ ԳՈՅԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ Խմբագրակազմ Խմբագիր՝ ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՍՅԱՆ Լրագրողներ՝ ՈՂԻՉԱՆ ՍԱՐԱԿՅԱՆ ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ Լուսանկարիչ՝ ՌԱԶՄԻԿ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն:
Վկայական N 03Ա054452: Տրված է՝ 06.06.2002թ.:
Խմբագրության հասցեն՝ 0025, Երևան, Նալբանդյան փողոց 128, կենտրոնական մասնաշենք, 2-րդ հարկ: Հեռախոս՝ 593 460, 4 60, 3 60
Համակարգչային ձևավորումը՝ ՆԱԻՐԱՆ ԽԵՑՅԱՆԻ Շապիկի ձևավորումը՝ ՆԱՐԻՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆԻ
Գրանցման վկայական՝ 269: Պատվեր՝ 48: Տպաքանակ՝ 500: Ծավալը՝ 3 տպ. մամուլ:
Խմբագրությանը տրամադրված հեղինակների նյութերում տեղ գտած փաստական անձնությունների համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում: Անձագիր նյութերն օգտագործելիս հղումը պարտադիր է:
Ստորագրված է տպագրության՝ 26.06.2013թ.:
Տպագրված է «Ոսկան Երևանցի» տպագրատանը: Հասցեն՝ ք. Երևան, Նոր Նորքի 1-ին զ., Սաֆարյան 11/1-ա:
Հրատարակիչ՝ ՀՊՏՀ: Տպագրում է անվճար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՊՏՀ ՈԵԿՏՈՒ ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՈՅԱՆԻ ՈՒՂԵՐՁԸ ՇՐՋԱՆԱԿԱՐՏՆԵՐԻՆ.....4
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏՈՆԱԿԱԲԱՈՒՄ.....5
Մայիսը՝ հաղթական տոների ամիս.....7
ՇՐՋԱՆԱԿԱՐՏ-2013
Հերթական թողարկումը ՀՊՏՀ-ում.....8
Ի՞նչ արժեք ունեն տնտեսագիտական կրթությունն ու դիպլոմը.....10
ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎՈՒՄ.....12
ԱՆՎԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԳԵՏՆԵՐԸ
ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՈՅԱՆ ՎԱԼԵՐԻ ՄԻՐԶՅԱՆ
ՅՈՒՐԻ ՄՈՒՎԱՐՅԱՆ
Գիտնականի և մանկավարժի բեղմնավոր կյանք.....14
ԱՇՈՏ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ
Անվճարունակ կազմակերպությունների կառավարման միջազգային փորձը.....16
ՈՒԳԸ 35-ՐԴ ՀՈԲԵԼՅԱՆԱԿԱՆ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆՈՒՄ.....18
ԴԱՅԱ ԱՄԻՐԻՆԱՅՅԱՆ
ԱՊՊԱ. հավաքագրված և բաշխված միջոցների հարաբերակցություն.....20
«ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱՅԿԱՁՆ» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԵԱՐՏԱՍԱՆԻ ՄՐՑՈՒՅԹՈՒՄ
Խոսքի տոնահանդես.....22
ՍԱՄՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽԵԱՆԿԱՐ.....24
ԱՐՓԻՆ ՄԱԼՔՅԱՆ
ԲԲԵՆԴ. առասպե՞լ, թե՞ իրականություն.....28
Ժպատակու արվեստը.....30
ԵՆԹԱԼԱյԱՆ ԳՈՏՈՒ ՄԻ ՄԱՐԳԱՐԻՄ՝ ԻԱՅՐԵՆԻ ԲՆԱՇԽԱՐԻՈՒՄ
ՀՊՏՀ ՎՈԼԵՅԲՈՒԼԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՆԸ՝ ԲՈՒՐԵՐԻ 14-ՐԴ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԻ ՉԵՄՊԻՈՆ.....32
ՀԱՅՑԱԶՐՈՒՅՑ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱԿՈՒՄԲ» ՆԱԽԱՅԵՒՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԻ-ԱՆԴԱՍ ԱՎԱԳ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ ՀԵՏ.....34
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՅԻՆ ԼՐԱՀԱՐՔ.....36
ՕԼՅԱՆ ԽԱՎԱՏՐՅԱՆ
ԶԻՉ ԵՐԱՆՈՒՄ ՏԱՐԲԵՐԵԼ ԿԵՂԾ ՕԾԱՆԵԼԻՔԸ ԲՆՈՐԻՆԱԿԻՑ.....40
ԱՄԵՎԻԿԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Թմրանոլությունը՝ ահագնացող չարիք.....42
ԱՐՁԱԿ-2013 ՊԱՏՄՎԱԾՔԻ ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄԸ.....44
ՄԿՐՏԻՉ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ
Հո դու բիծա՞ չես.....45

ՄՐՅՈՒԱԿ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ՝

ԱՅՍՈՐՎԱ ԵՎ ՎԱՂՎԱ ՇՐՋԱՍԱՎԱՐՏՆԵՐԻՆ

Ասումնական տարվա ավարտն իր կարգն ու օրենքներն է թելադրում։ Ասումնական ու քննություններ, ամփոփիչ ատեսավորման գործընթաց։ Վերջինս գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ստուգման երկու ձևով՝ ամփոփիչ քննություններով և ավարտական աշխատանքների պաշտպանությամբ, շրջանավարտի համար դառնում է նի նոր ճամփարաժամ, որն իրադարձություն է թե՝ յուրաքանչյուր շրջանավարտի, թե՝ նրան կրթած հաստատության կյանքում։ Այս նշանավորելու համար երկուստեք ջանադիր աշխատանքն սկսվում է բարձրագույն ուսումնական հաստատություն մուտք գործելու առաջին իսկ օրից։ Ուսումնառության տարիներին արվածի ու չարվածի, ձեռքբերումների ու թերացումների գնահատականը տալիս է ամփոփիչ ատեսավորման համանաժողովը։ Եվ այս յուրատեսակ հաշվետվությունն ի ցույց է հանում բուհի գործունեությունը, շրջանավարտների գիտելիքներն ու կարողությունները։

Միրելի շրջանավարտներ՝, տնտեսագիտական մայր համալսարանի կոչումն ու առաքելությունը բազմից բանաձևումներ է ստացել, սակայն բոլոր ձևակերպումների հիմքում գիտելիքն է, փորձն ու հմտությունը, առաջադեմ մտածողությունը և, իհարկե, «լավ մարդ» հատկանիշը։ Բոլորին բազ հայտնի է, որ մեր շրջանավարտներն այսօր հաղթական գործունեություն են ծավալում հանրապետության կառավարման տարբեր օրականերում, տնտեսական կյանքի տարբեր բնագավառներում։ Ցանկալի է, որ աշխատանքային առաջնորդացն ուղեկցի նաև մեր այսօրվա շրջանավարտներին, որ նրանք կարողանան գտնել իրենց արժանի տեղը, իրականացնեն իրենց ծրագրերը։

Համալսարանը նախանձախմնիր է իր յուրաքանչյուր շրջանավարտի մասնագիտական կայացմանը, հետամուտ է՝ կամրջելու մասնագիտացումը աշխատանքային փորձառության ու աշխատանքի տեղափորման հետ։ Դրա վառ ապացույցն է քննական եռուգերին գուգնորդաց՝ համալսարանում աշխատանքի տոնավաճառի կազմակերպումն ու անցկացումը։ Տնտեսագիտական մայր բուհը, օրեցօր առաջադրվող նորանոր պահանջներին համընթաց, մասնագիտությունների և ներ մասնագիտացումների բազմազանությունը է առաջարկում՝ ապահովելով կրթական բարձրորակ ծառայություններ։ Թե՛ բակալավրական, թե՛ մագիստրոսական կրթությամբ ՀՊՏՀ-ն այս տարի բողարկում է հարուստ գիտելիքներով գինված մասնագետներ՝ կառավարչներ, ֆինանսիսներ, հաշվապահներ, ապրանքագետներ, վիճակագիրներ, որոնց, ավանդույթի համաձայն, համալսարանը ճանապարհում է դիպլոմների հանձնման հանդիսավոր մշակութային արարողությամբ։

Մեր բուհը բարեփոխվում է, զարգանում, վերագինվում, նրա հեղինակությունն օրեցօր աճում է, այն իրապուրիչ է դաշնում մասնագիտական ընտրության շեմին կանգնած երիտասարդների համար, և ամեն տարի հայտագրվող դիմորդների մեծ մրցույթը հնարավորություն է տալիս լավագույն համալրում, արժանի սերնդափոխություն ապահովել։

Այս ակնկալիքով ու հուսավառ՝ Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանն սպասելու է իր նորեկներին և պրոֆեսորադասախոսական բանինաց ու բազմագիտակ աշխատակազմի հետ միասին ուսումնառության հարմարավետ միջավայրում մատուցելու է մրցունակ կրթական ծառայություն՝ հերթական սերնդի համար ապահովելով մասնագիտական զարգացում և կայացման հեռանկար։

Միրելի շրջանավարտներ՝, ձեր առջև մեծ հորիզոններ են բացվում՝ որոնումների, ինքնահաստատման, կայացման։ Որտեղ էլ որ հայտնվեք, ինչ միջավայրում էլ աշխատեք, եղեք վճռական ու հաստատակամ, շարունակեք սովորել։ Հորոդորում են ձեզ՝ բուհն ավարտելուց հետո չխզել կազմը հարազատ կրթօջախի հետ՝ վստահ լինելով, որ այն ձեր հենարանն է ու պատրաստ է մշտապես աջակցելու։ Բարին ձեզ հետ։

Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՈՅԱՆ

ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԵՎ ԳՈՐԾԱՌՈՒՆ

ՀԱՆԴԻՊԵՑԻՆ ՀՊՏՀ ՀԱՐԿԻ ՏԱԿ

Համալսարանի նորակառույց բակը հարմարավետությամբ ու գեղեցկությամբ ստեղծարար մի միջավայր է, որտեղ կարելի է իյուրեր ընդունել, միջոցառումներ անցկացնել, նշել հաջողություններն ու ձեռքբերումները։ Մայիսի 25-ին ՀՊՏՀ կարիերայի և մարքեթինգի կենտրոնի ու ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության «Զբաղվածության պետական ծառայություն» գործակալության համատեղ նախաձեռնությամբ ՀՊՏՀ բակը վերածվեց գումեղ ու հրավիրող տոնավաճաշի։ Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանն առաջին անգամ իր հարկի տակ համախմբեց 50 գործատուների՝ առիթ ու հնարավորություն ստեղծելով, որ հանդիպեն գործատուն ու գործառուն։

Աշխատանքի տոնավաճառը բացվեց ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարար Արտեմ Ասատրյանի խոսքով։ «ՀՊՏՀ-ի հետ մենք ունենք գործընկերային հարաբերություններ և, նախաձեռնելով այս միջոցառումը, հնարավորություն ենք ընձեռում շրջանավարտներին՝ սահուն քայլերով անցնելու դեպի աշխատաշուկա, ինչպես նաև օգնում այն գործատուներին, ովքեր երիտասարդ, բարձրորակ մասնագետների կարիք ունեն»,- կարևորելով նախատիպ միջոցառումների կազմակերպումը՝ նշեց նախարարը և հավաստիացրեց, որ այսպիսի ծրագրերի իրականացումը զբաղվածության խնդիրները լուծելու արդյունավետ միջոց է։ Նա շնորհակալություն հայտնեց բուհի ռեկտոր Կորյուն Աթոյանին՝ կառուցողական ու հետևողական համագործակցության համար։

Լրագրողների հետ ճեպագրույցում Արտեմ Ասատրյանը նշեց, որ աշխատանքի տոնավաճառները հաջողված ծրագրերից են և բարենպաստ հարթակ են, որտեղ հանդիպում են գործատուն ու գործառուն, շփում միմյանց հետ, ստանում իրենց հուզող հարցերի պատասխանները։ Ինչ վերաբերում է նաև ծրագրերի արդյունավետությանը, նախարարի խոսքով, փորձը ցույց է տվել, որ աշխատանքի տեղավորման մի քանի տասնյակ համաձայնություններ ձեռք են բերվում հենց տեղում, շատ համաձայնությունների ու հետագա համագործակցության համար էլ անուր հիմք է դրվում։ «Միշին ցուցանիշը լավ է»,- շեշտեց նա։

«Բուհի համար ամենակարևորը կրթության որակի բարձրացումն է, որն անհնար է իրականացնել առանց աշխատանքի շուկայի պահանջների ուսումնասիրության ու գործատուների հետ համագործակցության»,- ողջունելով միջոցառման մասնակիցներին ու հյուրերին՝ ասաց ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը։ Անդրադառնալով բուհ-աշխատաշուկա հարաբերություններին՝ ռեկտորը նշեց, որ աշխատանքի շուկային համապատասխան մասնագետներ պատրաստելու նպատակով ՀՊՏՀ-ն պետական ու մասնավոր հատվածի գործատունների հետ կնքել է համագործակցության պայմանագրեր, իրականացնում է համատեղ մագիստրոսական կրթական ծրագրեր՝ փորձելով գործատունների պահանջներին համապատասխան մասնագետը, և ինձ համար շատ կարևոր է մեր կրթած կադրին գործատուի տված գնահատականը»,- ասաց Կորյուն Աթոյանը և հույս հայտնեց, որ այսպիսի միջոցառումները շարունակական կլինեն։ Անդրադառնալով ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության հետ համագործակցու-

թյանը (նախարարության հետ համատեղ ՀՊԾՀ-ն իրականացնում է «Կոլեկտիվ ներդրումային համակարգերի կառավարում» մագիստրոսական ծրագիրը՝ գլխ. խմբ.)՝ բուհի ռեկտորը նշեց, որ այն պետք է բովանդակային առումով խորացվի և ստանա նոր ձև:

«Զբաղվածության պետական ծառայություն» գործակալության տվյալներով՝ տոնավաճառին գործատուները ներկայացրել են 220 առևա և 10 սպասվելիք թափուր աշխատատեղ: Մի քանի ժամով համալսարանի բակում հանդիպեցին լավագույն գործատուները, մեր բուհի ուսանողներն ու շրջանավարտները, ինչպես նաև աշխատանք փնտրող այլ անձինք: Նրանք ծանոթացան տարբեր ընկերությունների ու կազմակերպությունների կողմից ներկայացվող թափուր կամ սպասվող աշխատատեղերին՝ փորձելով գտնել իրենց նաև ազդական հմտություններին համապատասխան աշխատանք: Աշխատանք փնտրողները հնարավորություն ունեցան ընդգրկվելու գործատուների տվյալների բազաներում՝ առաջիկայում աշխատանք գտնելու ակնկալիքով: Գործատուների համար աշխատանքի տոնավաճառը դարձավ լավ հնարավորություն՝ ներգրավելու իրենց պահանջներին համապատասխան նաև ազդեցություն, ստեղծելու որակյալ նաև ազդեցուների տվյալների բազա:

«Մեզ համար շատ կարևոր է, որ սա դառնա ավանդույթ և շատ կարևոր է, որ գործատուն իր ուժքով եկավ մեր համայստան: Արդյունքում մենք ծեռք բերեցինք նոր գործատուներ, իսկ շատերի հետ էլ հետագայում ուսանողների փորձառությունը կազմակերպելու համագործակցային բարենպատ դաշտ ստեղծվեց: Լավ առիթ էր ուսանողների և շրջանավարտների համար, գործատուների հետ անմիջական շփման միջոցով, վերագնահատելու իրենց գիտելիքները, կարողություններն ու իրավես գնահատելու գործատուների այն սպասումները, որոնց ապագայում իրենք հանդիպելու են: Աշխատանքի այս տոնավաճառը նաև կօգնի մեր ուսանողներին ու շրջանավարտներին, որպեսզի վաղը բուհից աշխատաշուկա իրենց անցումը լինի սահուն և ոչ ցավոտ», - «Տնտեսագետնի» հետ գրուցում ասաց միջոցառման կազմակերպիչ ՀՊԾՀ կարիերայի և մարքեթինգի կենտրոնի պետ Կարեն Բարաջանյանը: Նրա համոզմամբ՝ ակտիվ ուսանողները, անկախ ամեն ինչից, կգտնեն իրենց տեղն աշխատաշուկայում և նրանց համար այսպիսի նախագծերը գուտ խթան են, իսկ պահիվ ուսանողներին ոչնչով չեն կարող օգնել անգամ այսպիսի նախագծերը:

Մեր հարցին, թե ինչպես է չափելու նախագծի արդյունավետությունը, Կարեն Բարաջանյանը պատասխանեց, որ աշխատանքի տոնավաճառի արդյունավետության հարցն իրենք պարզելու են ուսանողների, շրջանավարտների և գործատուների հետ հետարձ կապի միջոցով՝ ծցգրտելով, թե քանին են աշխատանք գտել կամ աշխատանքի համաձայնություն ծեռք բերել այս տոնավաճառի արդյունքում: «Հստակ թվային տվյալներ, սակայն, մենք կարող ենք տրամադրել որոշ ժամանակ անց», - շեշտեց կենտրոնի ղեկավարը՝ միաժամանակ հավելելով, որ նախագիծը համարում է հաջողված. «Կարծում եմ, որ նաև մեր բաժնի թիմային աշխատանքի միջոցով ծրագիրը կայացավ»:

«Տնտեսագետը» գրուցեց նաև տոնավաճառի այցելուներ, ՀՊԾՀ 2012-2013 ուսումնական տարվա շրջանավարտներ Մարիա Ղազարյանի և Աստղիկ Ղազարյանի հետ: Երիտասարդ մասնագետներն ուրախությամբ նշեցին, որ այս միջոցառումը աշխատանք գտնելու լավ հնարավորություն է և հավաստում է, որ որակյալ մասնագետները միշտ էլ կգտնեն իրենց տեղը աշխատանքի շուկայում: Նրանք շնորհակալություն հայտնեցին միջոցառման կազմակերպիչներին՝ իրենց այսպիսի նախարավորություն ընձեռելու համար:

Վերջում հավելենք, որ Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանը աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան կարդեր կրթելու գործին գուգահեռ՝ աշակեցում է շրջանավարտների աշխատանքի տեղակորմանը, և հերթական թողարկման նախաշեմին այս հրաշալի միջոցառումը հասցեագրված էր նախնառաջ նրանց:

ԳՈՐԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՄԱՅԻՍԸ՝ ՀԱՂԹԱԿԱՆ ՏՈՆԵՐԻ ԱՄԻՍ

Մայիսը հայ ժողովրդի պատմության ամենալուսավոր և փառավոր ամիսն է: Այն յուրահատուկ խորհուրդ ունի. մեր պատմության ամենակարևոր իրադարձությունները և հաղթանակները տեղի են ունեցել մայիսին՝ սկսած 451 թվականի Ավարայրի ճակատամարտից մինչև Սարդարապատ, Բաշ-Ապարան, Ղարաբղիլսա, Մեծ հայրենական, Շուշիի ազատագրում:

Մայիսի 1-ը նշվում է որպես աշխատավորի օր:

Արդեն 21 տարի է՝ հայ ժողովուրդը մայիսի 9 նշում է ոչ միայն որպես Հայրենական պատերազմում հաղթանակի, այլ նաև Շուշիի ազատագրումն օր, ինչպես նաև Արցախի բանակի կազմավորման տարեդարձ: Այս առումով մայիսի 9 անվանվում է նաև «Եռատոն»: Շուշիի հաղթանակը մեր ժողովրդի համար ճակատագրական եղավ: Այն մեր ամենամեծ ծեռքբերումներից է:

Ավանդույթի համաձայն՝ ամեն տարի մայիսի 9-ին Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչները՝ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի գլխավորությամբ այցելուն են «Քաղբանակ» գրոսայգի և ծաղիկներ դնում Անհայտ գինվորի հուշահամալիրի Անճար կրակի մոտ՝ հարգանքի տուրք մատուցելով Հայրենական մեծ պատերազմում հաղթանակի կերտման համար կյանքը զոհաբերած հերոսների հիշատակին:

Մայիսի 28-ին նշվում է Առաջին Հանրապետության օրը (1918-1920 թթ.): 1918 թ. մայիսի 26-ին, Սարդարապատում հաղթանակելով թուրքական բանակին, հայկական զորքերը կարողացան կասեցնել թուրքերի ներխուժումն Անդրկովկաս և փրկել Հայաստանը լիակատար ոչնչացումից: Հայաստանի առաջին Հանրապետությունը գոյություն ունեցավ երկու տարի՝ մինչև 1920 թ. դեկտեմբերի 2-ը, երբ Կարմիր (11-րդ) բանակի զորքերը մտան Անդրկովկաս, և Հայաստանը խորհրդայնացվեց:

1968 թվականին կառուցվեց Սարդարապատի հերոսներին նվիրված հուշարձանը:

Մայիսյան հերոսամարտերը ոգեղեն ուժ են տվել մեր ժողովրդին՝ հետագա արարումների, պայքարի և հաջողությունների համար: Այդ հաղթանակները ապրելու, ստեղծագործելու, իր հողին նվիրվելու գաղափարներ են ներմուծել մեր ազգային գիտակցության մեջ: Դրանք ծնունդ են տվել մի շարք հայրենասիրական երգերի, երկերի, ֆիլմերի և այլն:

Մայիսյան հաղթանակներն, իրավամբ, արտացոլում են հայ ժողովրդի կուռ կամքն ու ազատասիրական զգումները: Այդ հաղթանակների խորհուրդն անփոփով է համախմբնան, ազատատենչության, անկոտրուն կամքի մեջ՝ մեկ անգամ ևս ապացուցելով չարենցյան մտքի ճշմարտացիությունը «Ո՞վ հայ ժողովուրդ, քո միակ փրկությունը քո հավաքական ուժի մեջ է»:

Թո'ղ մայիսյան հաղթարշավը շարունակական լինի հայ ժողովրդի կյանքում, թո'ղ մայիսի յուրահատուկ խորհուրդը լույս սփորի բոլոր ժամանակներում...

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

ԵՂԻԾԵ ԶԱՐԵՍՑ

Գովք խնդության

Որպես մի բաժակ

Հուրիուրան գինի,

Քո սրտից թող նա

Ամբաժան լինի:

Որ ընդվզումի,

Պայքարի ժամին

Խինդով չընդունի

Քեզ գոռ թշնամին:

Երգս թող քո մեջ

Խնդություն վարի,

Որ արթուն լինես

Ու մնաս արի:

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԹՈՂԱՐԿՈՒՄԸ ՀՊԾՀ-ՈՒՄ.

ԿԱՐԾԻՔ ԵՆ ՀԱՅՏԱԴՐԱՄ ԱՄՓՈՓԻՉ ԱՏԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԱՅՆԵՐԸ

Հայաստանի պետական
տնտեսագիտական համալսարանի
առկա բակալավրիատում և
մագիստրատուրայում սովորող
ավարտական կուրսերի
ուսանողները, հանրագումարի
բերելով ուսումնառության
ընթացքում ձեռք բերած
գիտելիքները, ապրիլի 29-ից մայիսի
29 ընկած ժամանակահատվածում
ամփոփիչ ատեսավորման
հանձնաժողովներին
ներկայացան ավարտական
հետազոտություններով ու
մասնագիտական գիտելիքներով:
Մեկ ամիս շարունակ
շրջանավարտները փորձեցին
ապացուցել, որ ձեռք են բերել
համակողմանի գիտելիքներ,
բավարար փորձ և հմտություն:

Բուհն ավարտողների համար
բննական յուրաքանչյուր
օրն ավելի մոտ ու շոշափելի
դարձեց ուսումնառության
ավարտը: Բակալավրիատի
շրջանավարտներից շատերի
համար կամացի ուսումնական մի նոր
շրջան, մագիստրոսները կկատարեն
աշխատանքային առաջին քայլերը:

Ամփոփիչ ատեսավորման
հանձնաժողովներում, ըստ գործող
կարգի, ընդգրկված էին ինչպես
ՀՊԾՀ դասախոսական կազմի
ներկայացուցիչներ, այնպես էլ
դրսից հրավիրված մասնագետներ:
Հանձնաժողովները գլխավորում էին
ՀՀ տարբեր գերատեսչությունների,
կազմակերպությունների ու
գիտական իիմնարկների
ղեկավարներ ու փորձառու
մասնագետներ, որոնք գնահատում
էին մեր շրջանավարտների
մասնագիտական գիտելիքները,
պարզում, թե որքանով են դրանք
համապատասխանում կրթական
չափորոշիչների պահանջներին:
«Տնտեսագետը» գրուցեց
ամփոփիչ ատեսավորման
հանձնաժողովների նախագահներից
մի քանիսի հետ, որոնք, ըստ
էության, ոչ միայն գիտելիքը
գնահատեցին, այլև գործառուի
դիրքերից չափեցին իրենց ապագա
հնարավոր աշխատակցին:

«Տնտեսագետը» գրուցեց
ամփոփիչ ատեսավորման
հանձնաժողովների նախագահներից
մի քանիսի հետ, որոնք, ըստ
էության, ոչ միայն գիտելիքը
գնահատեցին, այլև գործառուի
դիրքերից չափեցին իրենց ապագա
հնարավոր աշխատակցին:

Հրաչյա Ծաճնեցյանը (ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի գյուղատնտեսության զարգացման ծրագրերի վարչության պետ) մարքեթինգ նախագիտության ամփոփիչ ատեսավորման հանձնաժողովով նախագահն է: «Առանձնացրել են սկսնակ մասնագետի համար բավականաչափ գիտելիքներ ունեցող 3-4 շրջանավարտների և առաջարկել աշխատատեղ գյուղնախարարությունում», - նշում է Հրաչյա Ծաճնեցյանը և հավելում, որ մարքեթինգ նախագիտության շրջանավարտները կարող են աշխատել ոչ միայն որպես շուկայաբաններ, այլև զբաղեցնել աշխատատեղեր տնտեսության տարբեր ոլորտներում՝ սննդարդյունաբերությունում, սպասարկման ծառայություններում, ապահովագրության ոլորտում, հարկային և ֆինանսական համակարգերում:

Աշխատանքի տնտեսագիտություն մասնագիտության ամփոփիչ ատեսավորման հանձնաժողովով նախագահ **Վրեժ Ավետիսիյանը** (ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության երևան քաղաքի գործակալության պետ) կարծում է, որ այս մասնագիտության շրջանավարտների համար ուսումնառությունն արդյունավետ է եղել: Ապացույցը շրջանավարտների ցուցաբերած գիտելիքներն են: «Ավարտողները տիրապետում են ոլորտի խնդիրներին, տեղեկացված են: Եթե նրանք լինեն նաև նպատակալաց, պրատող, աշխատասեր, սիրեն իրենց գործը և հավակնեն աշխատանքային առաջընթացի, անկանած, կգտնեն կայուն աշխատանք», - իր երկարամյա աշխատանքնային փորձից ելենով՝ կարևորում է նա:

Բարդուխ Գարողիելյանը (ՀՀ ԳԱԱ կենտրանարամության և իդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնի տնօրեն) գլխավորում է բնօգտագործման տնտեսագիտություն մասնագիտության ամփոփիչ ատեսավորման հանձնաժողովը: Գիտական կենտրոնի տնօրենը կարևորում է մագիստրոսների՝ գիտությամբ զբաղվելու ունակությունը, գիտության աշխարհում առաջնաբան կերտելը: «Բնօգտագործման տնտեսագիտության, բնապահպանության մեջ այսօր շատ հիմնախնդիրներ կան,

որոնք սպասում են իրենց լուծումներին: Կարծում եմ՝ այս երիտասարդների մեջ կլինեն այնպիսինները, ովքեր կզբաղվեն դրանցով և նոր խոսք կատեն», - ասում է Բարդուխ Գաբրիելյանը և հավելում, որ իրենց գիտական կենտրոնը սիրով կաջակցի այդպիսի երիտասարդներին:

Դոդովային հարաբերություններ մասնագիտության ամփոփիչ ատեստավորման հանձնաժողովի նախագահ Գագիկ Եգանյանը (ՀՀ Կառավարության առջնորդեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի աշխատակազմի ղեկավար) նշում է, որ իրեն, որպես հանձնաժողովի նախագահի, լավ հնարավորություն է ընձեռված գնահատելու և ճանաչելու ոլորտի ապագա մասնագետներին, ինչպես նաև, որպես գործատու, հասկանալով՝ բավարարո՞ւմ են արդյոք այսօրվա շրջանավարտները իրենց պահանջները: «Դավաստիացնում են՝ հողագույքային հարաբերությունների ոլորտն այսօր ձեռք բերեց որակյալ մասնագետներ, որոնք իրենց գիտելիքները հաջողությամբ կարող են գործադրել բնագավառի տարբեր ճյուղերում», - ասում է Գագիկ Եգանյանը՝ բարձրորակ մասնագետների պատրաստման գործում կարևոր լույս ՀՊՏՀ-ի և ՀՀ Կառավարության առջնորդեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի միջն ստեղծված համագործակցային հարաբերությունները:

Կահրամ Բաղրամարյանը (ՀՀ Աժ պատգամավոր, Վանաձորի Հովհաննես Թումանյանի անվան պետական մանկավարժական հնատիտուտի տնտեսագիտամարեմատիկական մոդելավորման և ինֆորմատիկայի ամբիոնի վարիչ) մակրոտնտեսական քաղաքականություն և կանխատեսում մասնագիտության ամփոփիչ ատեստավորման հանձնաժողովի նախագահն է: «Մասնագիտացման և փորձառության ապահովումը շրջանավարտների համար գործունեության նոր՝ աշխատանքային ոլորտ մտնելու, աշխատաշուկայում ինքնադրսելովելու և կայուն տեղ գտնելու կարևոր պայմաններից է: Սա ոչ միայն բուհի որդեգրած սկզբունքն է, այլև, ակնառու է, դարձել է ուսանողի ու շրջանավարտի համոզմունքը», - ասում է հանձնաժողովի նախագահը:

ՈՒԽԱՆ ՍԱՐԿԱՅԱՆ

ԱՅՆ, ԻՆՉ ՏՎԵՑ ԻՆՉ ՅԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ, ԱՆՉԱՓԵԼԻ Է

«Ծնտեսագետի» այս թողարկումն արդեն տպարանի ճամապարհին էր, երբ հայտնի դարձավ դիվլումների հանձնման տոնական հանդիսության օրը: Ավանդույթի համաձայն՝ հանդիսավոր արարողության ժամանակ կինչեն գնահատականներ, երախտագիտության խոսքեր: ՀՊՏՀ-ն իր շրջանավարտներին կնվիրի մշակութային հիշարժան տոն:

Իսկ մինչ այդ «Ծնտեսագետի» միջոցով սիրելի համալսարանին իր խոսքն է հղում ՀՊՏՀ ֆինանսական ֆակուլտետի շրջանավարտ Կարինե Շովենին:

Հաճախ հարցնում են. «Ի՞նչ տվեց քեզ համալսարանը», «Ինչո՞ւ կյանքիդ այդ չորս տարիները նվիրեցիր ուսմանը»: Կպատախանեմ՝ առաջին հերթին՝ նոր գիտելիքներ, կարողություններ ու հմտություններ, նոր դրներ բացեց, ինքնաճանաչման, սեփական մտքի ու խոսքի ծնավորման, ինչպես նաև ինքնահաստատման հնարավորություն տվեց, հետո բազմաթիվ ուրախություն ու զարգացման գործական ընկերության կազմակերպած գիտաժողովներին են: Մասնակցելով համալսարանի, ուսանողական խորհրդի, ուսանողական գիտական ընկերության կազմակերպած գիտաժողովներին ու համանման այլ մրցույթներին՝ դասախոսների աջակցությամբ սովորեցի սեսական գիտելիքներս ու վերլուծական կարողություններու կիրառել գիտական հոդվածներ, գեկուցումներ գրելու ու հիմնավորելու համար: Մրցույթներին մասնակցելու միջոցով զարգացակ բանավոր խոսքս, ինչի վկայությունն են իմ ստացած պարզմներն ու մրցանակները, որոնք հավաստում են համալսարանի շնորհած հարուստ գիտելիքների մասին: Համալսարանն ինձ փոխանցեց նաև նոր արժեքներ, որոնք ինչպես ընկերներին, այնպես էլ փորձառու ու գիտակ դասախոսների հետ շիման արդյունք են:

Վերջապես՝ բուհն ինձանից կերտեց տրնտեսագետի, ինչի համար շնորհակալ եմ բանիաց ու մարդասեր մեր դասախոսներին, ովքեր դասավանդել են, դիմացել մեր չարածիություններին, զայրացել, սակայն իրենց փորձն ու գիտելիքներն են փոխանցել՝ մեր մեջ տեսնելով տնտեսագիտության ոլորտում իրենց հետևողություններ:

Իմ սիրելի համալսարանին ցանկանում եմ նորանոր ուսանողներ՝ սովորելու և զարգանալու ցանկությամբ ու կարողություններով, բազմաթիվ հաջողություններ, աննախադեպ վերելքներ ու հաղթանակներ:

Ավարտելով բարձրագույն մասնագիտական կրթության առաջին աստիճանը՝ ես սեպտեմբերին կրկին վերադառնալու եմ՝ ստացած գիտելիքներին պաշարն ավելացնելու և որակավորման նոր աստիճան ստանալու ակնկալիքով ու կրկին ասելու եմ. «Քարե, իմ սիրելի՝ համալսարան, բարեկ, հարգելի՝ դասախոսներ»:

Իրականում այն, ինչ տվեց ինձ համալսարանը, անչափելի է:

Ի՞նք Արժեք ՈՒՆԵԼ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՂԻՊԼՈՄԸ

Բարձրագույն կրթությունն ու դիպլոմը մարդուն անհրաժեշտ են մասնագիտացման ու զարգացման, հետագա աշխատանքի ու առաջխաղացման համար: Համալսարանական կրթությունը տալիս է ոչ միայն մասնագիտություն, այլև բազմակողմանի գիտելիքներ, ծևավորում է աշխարհայացք և ընդլայնում մարդու մտահորհզոնը: Սա, թերևս, սեփական փորձից: Հավատացած եմ՝ համալսարանական կրթություն ստացած մարդիկ կհամաձայնեն ինձ հետ:

Անժխտելի է, որ տնտեսագիտությունն այսօր ամենամեծ պահանջարկ ունեցող և բարձր վարձատրվող մասնագիտությունների թվին է պատկանում: ՀՊՏՀ-ն Հայաստանի տնտեսագիտական մայր բուին է: Այստեղ կրթություն են ստացել մարդիկ, ովքեր հայտնի և կայացած են իրենց ոլորտում (և ոչ միայն), նաև հանրային մարդիկ են: Ազգային ժողովի նախագահ Շովիկ Աբրահամյանը ավարտել է Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանը և այսօր էլ շարունակում է համագործակցությունը հարազատ բուիի հետ: Նա ՀՊՏՀ խորհրդի նախագահն է, հաճախակի այցելություններ է ունենում այստեղ, գլխավորում է խորհրդի նիստերը, մասնակցում միջոցառումների, հաղորդակցություն ուսանողների հետ: Վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը հանրապետության գլխավոր տնտե-

սագետն է, երկու տարի (1978-1980 թթ.) սովորել է Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանում: ՀՊՏՀ շրջանավարտներ են ՀՀ ֆինանսների նախարար Դավիթ Սարգսյանը, Էկոնոմիկայի նախակին նախարար Տիգրան Ղավեյանը, աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարար Արտեմ Ասատրյանը, տրանսպորտի և կապի նախարար Գագիկ Բեգլարյանը, տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի նախագահ Արտակ Շաբոյյանը և ուրիշներ: Ի դեպ, ՀՊՏՀ պաշտոնական կայքում (asne.am) «Կարիերա» բաժնի «Մեր շրջանավարտները» խորագրի ներքո կարելի է ծանոթանալ մեր բուիի անվանի շրջանավարտների ցանկին, ինչպես նաև գործունեության ոլորտներին:

Տնտեսագիտական համալսարանի կրթության դերը արժնորվում է հատկապես բանկային համակարգում: Մարուսյա Հակոբյանը սովորել է համալսարանի ֆինանսական ֆակուլտետում, ավարտել է մագիստրատուրան և արդեն «Արարատ» բանկի աշխատակից է: Ասում է՝ աշխատանքային փորձը կարևոր է, սակայն հատկապես բանկային ոլորտում առաջնային են տնտեսագիտական գիտելիքները, տեսական հիմնավոր բազան, որը լավագույն տալիս է ՀՊՏՀ-ն: Մարուսյան բուհում ստացած կրթությունը համարում է իր կյանքի ամենամեծ

ձեռքբերումներից մեկը: Նրա խոսքերով՝ բացի մասնագիտական կրթությունից, դիպլոմից, բուհից մնում են նաև ուսանողական հետաքրքիր և բազմաբնակակ կյանքի, զանազան երիտասարդական միջոցառումների անմոռանալի հուշեր:

Մեր հաջորդ հերոսը Նաիրա Մկրտչյանն է, ով ավարտել է Կառավարման ֆակուլտետը, այնուհետև սովորել Ֆինանսական ֆակուլտետի մագիստրատուրայում: Աշխատել է ՀՀ ֆինանսների նախարարության ներքին առևիտի բաժնում, այժմ աշխատում է «Դայկական զարգացման բանկում»:

Նաիրայի կարծիքով՝ ՀՊՏՀ-ն Հայաստանի Հանրապետության տնտեսագիտական կրթություն տվող լավագույն համալսարանն է: Այն ոչ միայն տնտեսագիտական, այլև համապարփակ գիտելիքներ, ճիշտ հաղորդակցվելու, արագ կողմնորոշվելու հմտություններ է ուսուցանում: Նաիրան կարևորում է պրոֆեսորադասախոսական կազմի բարձր արհեստավարժությունը ցանկացած բուհում՝ նշելով, որ ՀՊՏՀ-ի դասախոսները ոչ միայն զինված են մասնագիտական գիտելիքներով, այլև կրողն են հիանալի ճարդեկային որակների, ինչը խթանում է դասախոս-ուսանող հարաբերությունները և ուսանողներին թույլ է տալիս ցանկացած հոլովող հարցով անկաշկանդ դիմել նրանց նույնիսկ դասընթացի շրջանակներից դուրս:

Նաիրան այժմ հաշվապահ է, ստացած որակավորման և գիտելիքների համար իր երախտագիտությունն է հայտնում հարազատ համալսարանի բոլոր դասախոսներին, ովքեր իրենց ջանքն ու եռանդն են ներդնում լավագույն մասնագետներ պատրաստելու գործում:

Մեր շրջանավարտի հավաստմամբ՝ բանկում աշխատանքի անցնելիս գործատուն իրեն ընտրել է գիտելիքների ու նաև ՀՊՏՀ-ի դիպլոմի նախապատվությամբ: Սա, թերևս, բացատրվում է նրանով, որ այս բուհի բողարկած մասնագետները աշխատանքային բնագավառում աչքի են ընկնում բազմակողմանի գիտելիքներով, մասնագիտական հոտառությամբ: Քիչ թիվ չեն կազմում ՀՊՏՀ-ի այն շրջանավարտները, ովքեր կայացել ու առաջխաղացում են ունեցել նաև այլ բնագավառներում: ՀՊՏՀ շրջանավարտներ են հայտնի ժանրամարտիկ, այժմ՝ ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարար Յուրի Վարդանյանը, հեռացատկորդ Ռոբերտ Եմիյանը, Հայաստանի շախմատի Ֆեդերացիայի փոխնախագահ, շախմատիստ Յովհաննես Խալիկյանը: Այս շարքը երկար կարելի է թվարկել:

«Տնտեսագետի» հետ զրույցում ՀՊՏՀ շրջանավարտ, հայտնի ֆուտբոլիստ Ռոբերտ Արզումանյանը նշում է, որ տնտեսագիտական կրթությունը ոչ միայն մասնագիտական ոլորտում կայացման համար է կարևոր, այլև ընդհանուր զարգացման: Նա ասում է, որ թեև չի աշխատում որպես տնտեսագետ, սակայն իր ստացած ուսումն շատ է կարևորում:

«Ֆուտբոլը նախնական մտքի, ճիշտ տրամաբանության խաղ է: Լավ մարզավիճակից բացի, պետք է ունենալ տնտեսագիտական մտածողություն. այս հարցում ինձ օգնում է իմ համալսարանական

կրթությունը: ՀՊՏՀ-ից ունեմ նաև լավ ընկերներ ու հիշողություններ», - ասում է անվանի մարզիկը:

Ներքին և արտաքին տնտեսական շուկան զարգանում է ժամանակին զուգընթաց: Յուրաքանչյուր երկրի զարգացածության մակարդակը նախևառաջ բնութագրվում է տնտեսական ցուցանիշներով, ներքին շուկայով, ինչպես նաև այլ երկրների հետ շուկայական հարաբերությունների առկայությամբ: Համաշխարհային տնտեսական մրցակցությունն օրըստօրելայն բափ է ստանում, այդ իսկ պատճառով տնտեսագիտական կրթության և տնտեսագետի մասնագիտության դերը չափազանց մեծ է ցանկացած երկրում: Հայաստանում սա առավել քան կարևորվում է, քանի որ մենք պատկանում ենք զարգացող և կայացման ուղղություն: Տնտեսագետ պահանջվում է գրեթե յուրաքանչյուր ոլորտում՝ կրթություն և գիտություն, մշակույթ, գրուաշրջություն, զանազան պետական և ոչ պետական (առևտորային) կազմակերպություններ:

Գործատուի հետ ուսանողների և շրջանավարտների փոխհարաբերությունները կամրջելու և կապերը սերտացնելու ուղղությամբ ՀՊՏՀ կարիերայի և մարքեթինգի կենտրոնը համակարգում և իրականացնում է մի նոր որակի գործունեություն, որի առանցքում ուսանողների փորձառության կազմակերպումն է, աշխատաշուկայի և տնտեսագետ կադրերի պահանջարկի ուսումնասիրումը, աշխատանքի տեղավորումը, տեղեկատվությունը, գործնական աջակցությունն ու խորհրդատվությունը:

Կյանքի հարածում բարեփոխումներին զուգընթաց՝ այդ պահանջարկը ավելի է մեծանալու, և հատկապես Հայաստանի տնտեսագիտական մայր համալսարանի ավարտական վկայականը լինելու է ոչ թե բարձրագույն կրթության մասին փաստաթուր, այլ մասնագիտական տեսական ու գործնական համակցված գիտելիքների հավաստում և աշխատանքային մեծ ճանապարհի ուղեգիր:

«Տնտեսագետը» բարի գալուստ է ասում բոլոր նրանց, ովքեր մեր համալսարանի դիմորդներ են, շուտով դառնալու են ուսանողներ և ապագա տնտեսագետներ: Կստա՞հ եղեք, որ ընտրել եք դարի լավագույն, ժամանակակից մասնագիտություններից մեկը և խելամիտ գործելակերպի արդյունքում վաղը գրադեցնելու եք կայուն աշխատատեղ:

ՆԱՌԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

econewMIND

ՌՊՏՀ խորհրդի նախագահ Յովիկ Աբրահամյանը՝ ուսանողական գիտաժողովում

ՐՊՏՀ խորհրդի նախագահ Յովիկ Աբրահամյանը՝ ուսանողական գիտաժողովում

Ապրիլի 26-ից 28-ը Ծաղկաձորի երիտասարդական կենտրոնում անցկացվեց ՐՊՏՀ ուսանողական խորհրդի կազմակերպած «ՀՀ տնտեսության զարգացման մարտահրավերներն ու խոչընդոտները» խորագրով «EconewMIND» ուսանողական գիտաժողովը, որին մասնակցեցին ՐՊՏՀ բակալավրիատում, մագիստրատուրայում և ասպիրանտուրայում սովորողները: Գիտաժողովի աշխատանքն ընթացավ երեք բաժանմունքում՝ «ՀՀ տնտեսության ֆինանսական հատվածի արդի վիճակն ու զարգացման հեռանկարները», «ՀՀ-ն միջազգային տնտեսական հարաբերությունների համակարգում», «ՀՀ տնտեսության արդի վիճակն ու զարգացման հեռանկարները»:

Գիտաժողովի երկրորդ օրը ՀՀ Աժ նախագահ,

ՐՊՏՀ խորհրդի նախագահ Յովիկ Աբրահամյանն այցելեց գիտաժողովի մասնակիցներին:

«Ուրախ եմ ողջունելու «Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության զարգացման մարտահրավերները և խոչընդոտները» խորագրով գիտաժողովի կապակցությամբ: Գոհունակությանը պետք է նշեմ, որ մեր համալսարանի կողմից բարի ավանդույթ է դարձել ամենայնա ուսանողական գիտաժողովների կազմակերպումը»,- իր խոսքն այսպես սկսեց ՀՀ Աժ նախագահ, ՐՊՏՀ խորհրդի նախագահ Յովիկ Աբրահամյանը՝ հավելելով, որ նման գիտաժողովների անցկացումը կարևոր է հատկապես միջազգային տնտեսության արդի գործընթացների համատեքստում, երբ դեռ լիովին չեն վերացվել տնտեսական ճգնաժամի հետևանքները: Յովիկ Աբրահամյանի խոսքով՝ մենք պետք է այնպիսի տնտեսություն ունենանք, որն անմիջականորեն դրական ազդեցություն կունենա քաղաքացիների կենսամակարդակի վրա: Բուհի խորհրդի նախագահը կարևորեց նման միջոցառումների արդյունավետ ելքը՝ առաջարկելով գիտաժողովի արդյունքում կատարված առաջարկներն ու եզրահանգումները ներկայացնել գրավոր, ինչը, նրա խոսքով, կարող է օգնել նաև կառավարությանը: Սատնամշելով Ազգային ժողովը որպես բազմակարծության ամբիոն արդյունավետ օգտագործելու հնարավորությունը՝ Յովիկ Աբրահամյանն առաջարկեց գիտաժողովի լավագույն գեկուցումներն առաջիկայում ներկայացնել խորհրդարանում՝ հրավիրելով տնտեսության ոլորտների պատասխանատուններին: «Մենք պետք է ունենանք գիտելիքահենք տնտեսություն, և Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանը պետք է ամեն ինչ անի տնտեսության համար որակյալ կադրեր պատրաստելու համար», - նշեց խորհրդարանի ղեկավարը՝ հավելելով, որ ինքը հպարտ է, որ իր հարազատ բուհը կազմակերպում է նման մակարդակի գիտաժողովներ:

econewMIND

Գիտաժողովի մասնակիցներին ողջունեց նաև համալսարանի ռեկտոր Կորյուն Արոյանը՝ նշելով. «Կարծում եմ, որ աշխատանքային այս օրերը կլի-նեն արդյունավետ ձեզ համար, և դուք կլարողա-նաք օգտակարը համատեղել հաճելիի հետ՝ մի կողմից՝ զարգացնելու հետազոտություններ կատա-րելու ձեր ունակությունները, մյուս կողմից՝ սեր-տացնելու ձեր շփումները։ Բազմիցս հնչեցրել ենք, այսօր էլ հավաստում ենք, որ մեզ համար խիստ կարևոր է մեր ուսանողների մեջ գիտական հետազոտություններ կատարելու հմտությունները զարգացնելը, ուստի, ցանկանում եմ հավատալ, որ այս աշխատանքը կապահանջնական է այդ նպատակին»։ Ռեկտորը շնորհակալություն հայտնեց Յովիկ Աբրահամ-յանին՝ համալսարանի զարգացմանը միտված բոլոր նախաձեռնություններին աջակցելու, բուհի հոգ-սերով հետևողականորեն հետարքրքիւնը և սրտացավորեն արձագանքելու համար։ Գիտաժողովի կազ-մակերպման համար Կորյուն Արոյանը շնորհակալություն հայտնեց նաև Յայաստանի երիտասարդական հիմնադրամին։

ՀՅ ԱԺ նախագահ, ՀՊՏՀ խորհրդի նախագահ Յովիկ Աբրահամյանը, ռեկտոր Կորյուն Արոյանը մասնակիցների հետ միասին ունենդրեցին ուսանողների գեկուցումները, հարցեր ուղղեցին բանախոսներին, մասնակցեցին քննարկումներին։ Խորհրդի նախագահը մասնակցեց նաև ուսանողների ազատ ժամանցի ծրագրին։

«EconewMIND» ուսանողական գիտաժողովի մասնակիցները ՀՅ տնտեսության ժամանակակից իիմ-նախնդիրներին անդրադարձան նաև սեմինար-քննարկումների ընթացքում, որոնց հյուրերն էին իրենց ոլորտների գիտակ մասնագետները։ ՀՅ ֆինանսների փոխախարար Վարդան Արամյանը ներկայացրեց Յայաստանի Հանրապետության ֆինանսական քաղաքականությունը, «Օրանժ Արմենիա» ընկերության PR մեթեք Լիլիթ Մարտիրոսյանն անդրադարձակ հեռահաղորդակցության ոլորտի հանրային կապերի առանձնահատկություններին։

Եռօրյա գիտաժողովի ընթացքում լսվեց 30 գեկուցում։ Մասնակիցներին գնահատեց ՀՊՏՀ պրոֆե-սորադասախոսական կազմի անդամներից կազմված մրցատյանը։ Ապրիլի 28-ին ամփոփվեցին ար-դյունքները, և հայտնի դարձան հաղթողները։ «ՀՅ տնտեսության ֆինանսական հատվածի արդի վիճակն ու զարգացման հեռանկարները» բաժանմունքում առաջնից երրորդ տեղերը համապատասխանաբար զբաղեցրին։ Շուշան Ալեքսանյանը, Լիա Գյուլամիրյանը, Սրբուհի Խորայելյանը, «ՀՅ-ն միջազգային տնտեսական հարաբերությունների համակարգում» բաժանմունքում՝ Ներմինե Կատվայյանը, Ռուզաննա Թադևոսյանը, Աստղիկ Ղազարյանը, «ՀՅ տնտեսության արդի վիճակն ու զարգացման հեռանկարները» բաժանմունքում՝ Պրաքսյա Նազարեթյանը, Տաթևիկ Վարդանյանը, Շուշանիկ Գևորգյանը։

Գիտաժողովը բոլոր մասնակիցների համար ակնհայտ դարձրեց, որ ուսանողներն ունակ են բարձրաց-նել, վերլուծել տնտեսական լուրջ հիմնախնդիրներ, չկաշկանդվել համարձակ առաջարկություններ կա-տարելիս, հանդես գալ դրանց հիմնավորումներով, և մշտապես նրանց կողքին են բուհի դեկավարությունն ու ՀՊՏՀ խորհրդի հարգարժան նախագահը։

ԳՈՐԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆԸ

Լրացավ հայ նշանավոր մտավորականներից մեկի՝ 2006–2011 թթ. ՀՊԾՀ ռեկտոր, Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ակադեմիկոս քարտուղար Յուրի Սուվարյանի 70 տարին:

Տարեդարձը լավ առիթ է արժեքավորելու մեր գործնկերող վաստակը, ասելու երախտագիտության ու մեծարանքի խոսքեր: Եվ սա այն դեպքն է, երբ հորեցարի մասին խոսք ասելը և դյուրին է, և դժվարին: Դյուրին է, քանի որ մեծավաստակ գիտնականին, գիտության կազմակերպչին ու մանկավարժին բնութագրելու համար նյութն ավելի քան առատ է, Յուրի Սուվարյանը քաջածանոթ անուն է Հայաստանի ու Սփյուռքի գիտական շղթանակմերին, հատկապես՝ բուհական մտավորականությանը: Քայլ հենց նոյն պատճառով էլ դա դժվար է, քանի որ միշտ էլ վտանգ կա նորանալու նրա բազմարնույթ գործունեության որևէ կողմը:

Յիրավի, զարմանալի հարուստ, բովանդակալից, արգասաբեր կյանքով է ապրում ակադեմիկոս Յուրի Սուվարյանը, կարողանում համատեղել մանկավարժական լարված աշխատանքը վարչականի հետ՝ համակարգում է ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի հաստատությունների գործունեությունը, միաժամանակ դեկավարում է բուհական առաջատար անքիններից մեկը, բեղուն գրչով կյանքի կոչում մեկը նյութից խոր և արժեքավոր հետազոտություններ, նպաստում շնորհալի երիտասարդների հետազոտական հմտությունների զարգացմանը, խորհրդատվություն իրականացնում ինչպես ՀՀ պետական զանազան մարդինների, այնպես էլ Հայաստանում գործող միջազգային կազմակերպությունների համար:

Մեկ հոգու համար անհավատալի թվացող այս հսկայածավալ աշխատանքն անքին կատարելու գաղտնիքը հասկանալու բանալին գտնում ենք Յուրի Սուվարյանի կայացման ընթացքի, կենսական ուղղումեջ, որ կարելի է համար բնութագրել երկու բառով՝ նպատակավայացություն և հետևողականություն: Ծնվել է 1943 թ. Լեռնային Ղարաբաղում, 1965 թ. պարտել է Երևանի պետական համալսարանի տնտեսագիտության ֆակուլտետը, ապա ասպիրանտուրան: 1970-ին պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն «Աշխատանքի արտադրողականության և աշխատավարձի ածի տեսների հարաբերակցությունը» թեմայով, իսկ 1983-ին՝ դոկտորական ատենախոսություն՝ «Ամբողջական աշխատանքի արտադրողականությունը Հայաստանի արդյունաբերության մեջ»:

1987–1994 թվականներին պրոֆեսոր Սուվարյանը, որպես Երևանի ժողովրդական տնտեսության ինստիտուտի գիտական աշխատանքների գործ պրոռեկտոր, ինչպես նաև տնտեսագիտական աստիճաններ շնորհող խորհրդի նախագահի տեղակալ, ապա նաև նախագահ, մեծապես նպաստել է բուհում գիտակետազուտական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպմանը, և նրա վաստակն է նաև, որ այսօր Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանն ունի գիտական մեծ ներուժ, գիտակետազուտական հարուստ ավանդույթը: 2006 թ., դաշնալով հարազատ բուհի ռեկտոր, Յուրի Սուվարյանը եռանդով ծենանմուխ եղավ կրթահամակարգի բովանդակային և կառուցվածքային արմատական վերափոխումներին՝ ոչ միայն համահունչ միջազգային պահանջմերին, այլև ինչ-որ չափով դրանցից առաջ ընկնելով: 2006 թ. Յուրի Սուվարյանն ընտրվել է Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի թղթա-

ՅՈՒՐԻ ՍՈՒՎԱՐՅԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆԻ ԵՎ ՄԱՆԿԱԿԱՐԺԻ ԲԵՂՄՆԱՎՈՐ ԿՅԱՆՔ

Կից անդամ, 2010-ին՝ իսկական անդամ, իսկ 2011-ին՝ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ակադեմիկոս քարտուղար:

Յուրի Սուվարյան քաղաքացու կերպարը հասկանալու համար կարևոր է նշել նաև 1991–92 թթ. նրա աշխատանքը որպես ՀՀ վարչապետի խորհրդական: Երկրի տնտեսության համար օրիհասական այդ պայմաններում առավելագույնս պիտանի եղան Յու. Սուվարյանի համակարգային մտածելակերպը, արագ կողմնորոշվելու և վճռելու փորձը, տնտեսական և սոցիալական հիմնախնդիրների պատճառահետևանային կապն ընթանելու, արդյունավետ ուղիները բացահայտելու ու դրանք լուծելու կարողությունը:

1994-ից Յուրի Սուվարյանը ՀՊԾՀ-ի կառավարման ամբիոնի վարիչն է: Նրա ջանքերով ամբիոնը վերակել է գիտամանկավարժական ուժեղ կառույցի: ամբիոնի աշխատակիցների գիտական արգասիքը համենատեղի է գիտական ինքնուրույն ինստիտուտի հրատարակությունների հետ: Գիտական աշխատանքների նախահունչ է դասախոսական, մանկավարժական աշխատանքը: Յուրի Սուվարյանին բնորոշ նորի զգացումը, կատարելագործման նշանական հակվածությունը այստեղ էլ են դրսկորպում: Պատահական չե, որ ամբիոնում դասավանդվող մասնագիտական առարկաները ոչ միայն համապատասխան են գիտական մտքի վերջին խոսքին, այլև երեմն նախազդարարում են թենաներ, որոնք միայն տարիներ անց են այլ բուհերում ու ամբիոններում արմատավորվում: Այլ կերպ ասած՝ սա այն բարեպատճե դեպքն է, երբ ամբիոնի վարիչը ոչ միայն կառավարման հարցերի գիտակ է, այլև ինքն է դրսկորպում կազմակերպչական տաղանդ, շրջահայեցություն, հմտություններ, առավելագույն արդյունավետությամբ կառավարում մարդկանց համատեղ աշխատանքը: Բոլորովին վերջերս ամբիոնը հանդես եկավ նոր նախաձեռնությամբ: Իրատարակեց ամբիոնի աշխատակիցների գիտական հոդվածների անդրանիկ ժողովածուն՝ «Հանրային կառավարման հիմնախնդիրներ» վերնագրով:

Պատկառելի է հենց իր՝ պրոֆեսոր Սուվարյանի գիտական հրատարակությունների ցանկը. ավելի քան

300 աշխատություն, որից 30-ը՝ ծավալուն մենագրություններ տնտեսագիտության ու կառավարման հիմնարար խնդիրների շուրջ: Դրանցից են «Աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման նյութական խթանումը արդյունաբերության մեջ» (1976), «Աշխատանքի արտադրողականությունը և արտադրության արդյունավետությունը» (1976), «Դասարակական աշխատանքի արտադրողականությունը. չափումը, վերլուծությունը, խթանումը» (1980, ռուսերեն), «Աշխատանքի արտադրողականության աճի կառավարումը արդյունաբերությունում» (1987, ռուսերեն), «Աշխատանքի արտադրողականությունը. տարածաշրջանային հիմնախնդիրներ» (1988, Մոսկվա), «Էկոնոմիկայի խնդենիվացման տնտեսական մեխանիզմը» (1990), «Ռազմավարական կառավարում. մեթոդաբանությունը և արդի հիմնախնդիրները» (1996), «Դանուային կառավարման տեսության և պատմության ուրվագծեր» (2004) և այլն:

Յու. Սուվարյանի ընդհանուր դեկավարությամբ ու խմբագրմամբ լույս է տեսել «Մենեջմենք»՝ հայերեն բուհական առաջին դասագիրքը (1999, 2002, 2009), որ եղավ Վերջին շրջանի հայ տեսական-մանկավարժական մտքի մեջ նվաճումներից մեկը: Բնագիր հայերեն դասագրքի ստեղծումը, հիրավի, մեծ իրադարձություն է, և վատահարար կարելի է ասել, որ Յու. Սուվարյանի և նրա դեկավարած մասնագետների խմբի քրտնաջան աշխատանքի շնորհիվ կառավարման գիտության հիմնարար հասկացությունները, տեսական դրույթներն ու գործնական լուծումները անփոփ ու համակողմանի լուսաբանում ստացան, վերջնականորեն ձևակերպվեցին որպես բուհական գիտաճյուղ:

Բուհական ուսուցման համակարգի արդիականացման մեջ պրոֆեսոր Սուվարյանի և նրա համախոհների ծանրակշիռ ներդրումը եղավ՝ «Զենքարկության արդյունավետ կառավարում» էլեկտրոնային համակարգչային գործարար խաղի մշակումն ու ներդրումը: Ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիայի գործադրման, մեզանում աննախադեպ այս բարդ ու ծավալուն աշխատանքը հենարավոր դարձավ շնորհիվ «Եվրասիա» հիմնադրամի տրամադրած դրամաշնորհի: «Մենեջմենքի հայկական ընկերակցություն» հասարակական կազմակերպությունը (հիմնադիր նախագահն է Յուրի Սուվարյանը) 2000 թ. շահեց մրցույթը և այդ դրամաշնորհով հնարավորություն ստացավ մշակելու գործարար խաղի համակարգչային ծրագիրը, ինչպես նաև հրատարակելու երկու գրքույկ խաղի բովանդակության և կազմակերպման վերաբերյալ:

Պրոֆեսոր Սուվարյանի թե՛ գրավիր հրապարակումները, թե՛ ելույթներն ու դասախոսությունները, գիտական հիմնավորվածությունների շատ, աչքի են ընկենում ընտիր հայերենով, հստակ ու մատչելի շարադրանքով: Հենց ինքն էլ մի քանի տասնյակ գիրը է խմբագրել՝ լինելով «Դայպետիրատի» խմբագրական խորհրդի անդամ: Մանուլում քանից հանդես է եկել արդի տնտեսագիտության լեզվին նվիրված մի շարք հրապարակումներով: Յուրի Սուվարյանի շնորհիվ վերջին տարիներին հայերենացվել է տնտեսագիտական մի քանի տասնյակ հասկացություն: Լեզվական այս խստապահանջությունը նաև չի բացընում նաև ատենախոսությունների ու դիմալունային աշխատանքների պաշտպանության ընթացքում: Նրա ուսանողները կարող են վկայել, որ իրենց սիրելի դասախոսից ոչ միայն կայուն ու խորը գիտելիքներ են վերցնում, այլև սովորում են հայերեն մտածել ու խոսել:

Դժվար է գերազանահատել Յուրի Սուվարյանի դերը տնտեսագիտական բարձրորակ կադրերի, գիտական հերթափոխի պատրաստման ասպարեզում: Անցած

տարիներին նրա դեկավարությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի աստիճան են ստացել հայուրից ավելի ասպիրանտներ ու հայցորդներ, որոնց մեջ արդեն իսկ սկսել են դրկտորներ հայտնվել: Եվ դրանցից ամեն մեկը նույնպես կարող է վկայել, թե որքան լուսա է ներդրել իր դեկավարը ատենախոսությունը պատրաստելիս: Եվ առհասարակ, լինի ասպիրանտ, թե անգամ սկսնակ ուսանող, պրոֆեսոր Սուվարյանն ամեն կերպ ծգտում է օգնել՝ միշտ նույն պատրաստականությամբ ու բարեհաճությամբ:

Ակադեմիկոս Յուրի Սուվարյանի մասնագիտական բարձր կարողությունները, գիտամանկավարժական վաստակը գնահատված են «Անանիա Շիրակացի» (2000), «Դայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար» առաջին աստիճանի (2011), ԼՂՀ «Մայրական երախտագիտություն» (2007), Միջազգային փիլիսոփայական ակադեմիայի «Դավիթ Անհաղթ» (2010), ԼՂՀ «Վաչագան Բարեպաշտ» (2013) մեդալներով: Իսկ Դայաստանում գործող միջազգային կազմակերպությունները նրան ընդգրկում են ամենահրատապ ծրագրերի մշակման մեջ: Նա մի շարք գիտական խորհուրդների ու ընկերությունների անդամ է, ՀՊՏՀ գիտական աստիճաններ շնորհող խորհրդի նախագահը: Ընդ որում, նա շատ գործունյա և, որքան էլ արտաքուստ տարօրինակ թվա, փնտրված ընդդիմախոս է, քանզի ինչպես հայցորդները, այնպես էլ գիտական դեկավարները քաջ գիտեն, թե որքան բարձր է Սուվարյան-տնտեսագետի վարկը ու արժեքավոր՝ նրա գրախոսությունը: Նրա կարիքն զգում են գիտական ամսագրեր՝ ընդգրկելով իրենց խմբագրական խորհուրդների կազմում: Իր հարուստ փորձը Յուրի Սուվարյանը տրամադրել է նաև Դայ-ռուսական (սլավոնական) համալսարանի և ՀՀ պետական կառավարման ամբիոնների կայացմանը:

Այժմ էլ 70-ամյա մեր գործընկերը լի է եռամդրով, նոր գաղափարներով ու ծրագրերով: Ակադեմիկոս Յուրի Սուվարյանն իր հորելյանը դիմավորում է լավագույն ընկերներով շրջապատված, ամուր ընտանիքով, կյանքի հավատարին ընկեր իր տիկնոջ, արժանավոր զավակների ու բունիկների հետ միասին: Մշտապես կենսուրախ, բարեհած, հարգալից, գործընկերների սերն ու ուսանողության պատկառանքը վայելող պրոֆեսոր Սուվարյանը ներ երկար ու բեղմնավոր ուղի ունի անցնելու: Ծնորհավորելով տարեդարձ՝ ցանկանք, որ լյանքի հաջորդ ժամանակաշրջանը լինի նույնքան արգասարեր, որքան նախորդը: Եվ մենք մեկ անգամ չենք, որ առիթ ունենանք լիաթոք նշելու Յուրի Սուվարյանի՝ արժանավոր գիտականի, մանկավարժի, կրթության վկիրյալի, սկզբունքային քաղաքացու հերթական տարեդարձ՝ արձանագրելով հանրության այդքան պիտանի նրա գործունեության հանգրվանները:

**Կորյուն Աթուզան
ՀՊՏՀ ռեկտոր,
տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր**

**Կալերի Միրջուզան
ՀՊՏՀ կառավարման ամբիոնի պրոֆեսոր,
փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր**

**Ծննդյան հորելյանի առիթով ՀՊՏՀ
ռեկտոր, տնտեսագիտության դոկտոր,
պրոֆեսոր Կորյուն Աթուզանը բուհի ամուսից
շնորհավորական ուղերձ է հանձնել Յուրի
Սուվարյանին, ինչպես նաև պարզևատրել նրան
ՀՊՏՀ ուսկե հուշամեդալով:**

ՀՊԾԴ հաշվապահական հաշվառման և առողիտի ֆակուլտետի դեկան, տնտեսագիտության դոկտոր ԱՇՈՏ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆԸ շարունակում է ներկայացնել հակածգնաժամային կառավարման և սնանկացման կանխարգելման միջոցառումների փորձը, այս խնդրի լուծման արտերկրում ծևավորված ավանդույթները: Հողվածի այս հատվածում մասնավորապես կպարզաբանվեն սնանկացման վերաբերյալ օրենսդրական հիմքերը տարրեր երկրների իրավական համակարգերում:

ԱՆՎԵՐՈՒՆԱԿ (ՍՆԱՆԿ) ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՐՁԸ

Սկիզբ՝ «Տնտեսագետի» մարտ-ապրիլյան համարում N 2(673)

սնանկացման հարցերով գրադարան պետական մարմնին:

Արևմտյան համակարգերի մեծ մասն ընդունում է մեկ կամ մի քանի կրեդիտորների պարտապանի լուծարման բացարձակ պահանջատիրական իրավունքը, որոնց պարտքերը չեն վճարվել ժամանակին և պահանջված կարգով: Դատարանի համար այն համարվում է միակ անհրաժեշտ ապացույցն այն բանի, որ պարտապանը կորցրել է իր գործերը կառավարելու իրավունքը: Դատավորները չեն պարզաբանում տվյալ կազմակերպությունը սնանկ է, թե՝ ոչ: Դատարանը անհրաժեշտություն չունի հանգամանալից գնահատելու կազմակերպության ֆինանսատեսական վիճակը՝ ներառյալ դրա առողջացման հնարավորությունների ուսումնասիրումը: Դա հանարվում է կրեդիտորների և արտաքին կառավարչի խնդիրը:

Դամաձայն սնանկացման մասին օրենսդրության՝ մի շարք արևմտյան երկրներում (ԱՄՆ, Կանադա) դատախազությունը չի մասնակցում անվճարունակության վերաբերյալ գործերի քննմանը: Մի շարք դեպքերում արևմտյան օրենսդրությունը նախատեսում է, որ հասարակության շահերը պաշտպանելու համար սնանկացման գործընթացներում նպատակահարմար է հատուկ ներկայացուցչին տալ դատական ընթացակարգին մասնակցելու իրավունքը: Օրինակ, Ֆրանսիայում նման իրավունքը է տրվում դատախազին, իսկ ԱՄՆ-ում՝ ԲԱՀ-ին (Քորսայի և արժեքրերի հանձնաժողով): Ամբողջությամբ միայն արևմտյան փորձի վերլուծության հիմնա վրա նպատակահարմար չէ, որ սնանկացման արարողակարգին մասնակցի դատախազությունը: Բայց սնանկացման հարցերով գրադարան պետական մարմնը, որն առաջինն է բախվում ծևական և մտացածին սնանկացման նշանների հետ, կարող է և պարտավոր է հանդես գալ դատական արարողակարգերում հասարակության ներկայացուցչի որակով և դատարանում ունենալ սնանկացման մասին գործ նախաձեռնելու լիարժեք իրավունքը:

Դարձ է նշել, որ արևմտյան երկրներում լայնորեն կիրառվում են սնանկացման արտադատարանական արարողակարգեր, որոնք իրականացվում են ինչպես պարտապանի, այնպես էլ կրեդիտորների նախաձեռնությամբ: Մի շարք երկրներում նախընտրում են անվճարունակ կազմակերպության պարտքերի վերակառուցման արարողակարգը:

Սնանկ կազմակերպությունների արտադատա-

կան երկրներ, որտեղ նկատվում է սնանկացման օրենսդրության և մի շարք այլ հարցերի օրենսդրական հիմքերի միջև անհամապատասխանություն: Ուստի նպատակահարմար է նման հարցերը քննության հանձնել միմիայն սնանկացման հարցերից տեղեկացված և հատուկ մասնագիտական գիտելիքներով օժտված դատավորներին: Դատկանշական է, որ միայն տնտեսական դատարանն է, որ կարող է լավագույնս ապահովել կողմերի շահերի միջև ճշգրիտ հաշվեկշիռ:

Անգլոսաքսոնական իրավական համակարգում սնանկացման դեպքում ակտիվ դեր են կատարում կրեդիտորները, որոնք վարում են այդ գործընթացը: Նույն նոտեցումն է կիրառվում նաև Գերմանիայում, որտեղ սնանկացման մասին բարեփոխված օրենքով նախատեսված է, որ արտադրության ընթացքում սնանկացման վերաբերյալ հիմնական որոշումները ընդունվում են ոչ թե սնանկացման գործը վարողի, այլ կրեդիտորների ժողովի կողմից, որում ձայները բաշխվում են պահանջատիրական իրավունքի համար արժեքին համապատասխան: Այսպիսի մոտեցումը հիմնավորվում է այն պատճառով, որ սնանկացման դեպքում կազմակերպության նկատմամբ իշխանությունը պետք է պարտատերերին փոխանցվի բաժնային կապիտալ տնօրինողներից: Մյուս կողմից՝ ֆրանսիական համակարգում սնանկացման դեպքում հիմնական դեր ունի դատարանը, իսկ գործընթացի վրա կրեդիտորների ազդեցությունը շատ անճան է: Նման օրենսդրության հիմքում այն մոտեցումն է, որ հասարակական շահերը լավագույնս կարող է պաշտպանել և պահանջները բավարարել դատարանը: Մասնավորապես, կարևորվում է այն հանգամանքը, որ դատարանն առավել ամբողջական ձևով է հաշվի առնում մակրոտնտեսական շահերը, օրինակ, աշխատատերերի պահապաննան անհրաժեշտությունը:

Այսպիսով, սնանկացման վերաբերյալ գործերը, որպես կանոն, կենտրոնացվում են հատուկ դատարաններում կամ դիտարկվում են տնտեսական դատարանների մասնագիտական աշխատակիցների կողմից:

Մեծ թվով երկրների օրենսդրությամբ տնտեսական դատարանին և դատախազությանը իրավունք չի վերապահվում սնանկացման վերաբերյալ գործ հարուցել: Այդ իրավունքը տրվում է կրեդիտորներին և պարտապանին, իսկ շուկայական տնտեսության անցում կատարած նորանկախ երկրներում՝ նաև

րանական արարողակարգերի բավական մեղմ, կամավոր վերակառուցման կամ լուծարման ձևեր են կիրառվում Ավստրալիայում, Ավստրիայում, Մեծ Բրիտանիայում, Իռլանդիայում, Խոպանիայում, Սինգապուրում, Շապոնիայում:

Սնանկ կազմակերպությունների արտադատարանական արարողակարգերի առավել կոշտ, հարկադրական ձևեր են կիրառվում Կանադայում, Իտալիայում, Ֆրանսիայում, ԱՄՆ-ում, Նոր Զելանդիայում:

Սնանկացումը ճանաչելու կամավոր արարողակարգերի օգտագործումը բնորոշ է այն երկրներին, որոնցում գործում է ընդհանուր օրենք: Այդ երկրներում կազմակերպությունները սնանկ ճանաչելու 60 տոկոսից ավելին տեղի է ունենում պարտապան սնանկ կազմակերպության կանոնադրությանը համապատասխան, կրեդիտորների կողմից լուծարման վերաբերյալ որոշում ընդունելու կամավոր արարողակարգի միջոցով:

Անգլիական օրենքը ներառում է պարտապանի սնանկությունը ճանաչելու մի շարք տարրեր արարողակարգեր, այդ թվում՝ լայնորեն օգտագործվող արտադատարանական արարողակարգերը, երբ կրեդիտորներն իրենց կամքով լուծարում են պարտապան կազմակերպությունը: Մեծ Բրիտանիայում կազմակերպության լուծարումը կրեդիտորների որոշման հիմնան վրա իրականացվում է այն դեպքում, եթե դրա համար քետարկել է բաժնետերների մեծ մասը՝ ոչ պակաս, քան 75 տոկոսը, որից հետո նոր կայացվում է լուծարման վերաբերյալ դատարանի վիճոր: Սակայն ցանկացած կրեդիտոր իրավունք է ունենում դիմել դատարան և հասնել պարտապան կազմակերպության հարկադրական լուծարմանը: Դա տեղի է ունենում այն ժամանակ, եթե կրեդիտորները հիմք են ունենում կասկածելու, որ պարտապանի գործունեության ստուգումն իրականացվել է անբարեխնդորեն: Իր կառուցվածքով արտադատարանական սնանկացման ճանաչումը և հարկադրական բնույթը կրող լուծարումը դատարանի կողմից ընդունելի են և հավասարաչափ ապահովում են կրեդիտորների իրավունքները: Այս երկրում սնանկացման հարցերով գրադիտը պետական մարմնի որոշ արտադատարանական գործառույթների իրականացվում են բանկերի կողմից: Ըստ օրենքի՝ ցանկացած անգլիական քանի, եթե իր հաճախորդի անվճարունակության վերաբերյալ եզրահանգում է կատարում, իրավունք ունի նախակազմակերպությունում նշանակել արտադին կառավարիչ: Բանկը կարող է նշանակել կազմակերպության նկատմամբ առողջականությունը հաշվին: Այդ առողջականությունը հաշվետվություն է ներկայացնում բանկին ոչ միայն պարտապան կազմակերպության ֆինանսական վիճակի, այլև դեկավար անձանց համապատասխանության վերաբերյալ: Այսպիսով, անգլիական քանի չի կարող լուծարել պարտապան կազմակերպությանը արտադատարանական կարգով, սակայն կարող է նախաձեռնել նրա վերակազմակերպումը:

Կանադայի օրենսդրությանը նախատեսված են վերակազմակերպական միջոցառումներ, որոնք կիրառվում են պարտապանի նկատմամբ նրա

սնանկացումը կանխարգելելու նպատակով, ընդորում, նման միջոցառումների ծերնարկումը կարող է ամրագրվել պայմանագրում, որից էլ բխում են պարտապանի հետագա պարտավորությունները:

Ըստ սնանկացման գծով արևմտյան առաջատար մասնագետների՝ շուկայական հարաբերություններին անցում կատարած երկրներում նպատակահարմար է դատական մարմիններին ներգրավել սնանկացման բարդությունների հանգուցալումանը միայն ծայրահեղ դեպքերում և ավելի շատ շեշտադրումը կատարել արտադատարանական սնանկացման արարողակարգերի վրա:

Այժմ պարզաբանենք սնանկացման հարցերով մասնագետների գործունեության կարգավորման առանձնահատկությունները:

Յականագնաժամային կառավարչի գլխավոր գործառույթ է համարվում վերակազմակերպությունը կամ լուծարվող պարտապանի կառավարման գործընթացին որակյալ օգնության պահովումը:

Կանադայի և մի շարք այլ երկրների օրենսդրությունը նախատեսում է արտադին կառավարիչների քննական պարտադիր արարողակարգ, որի համաձայն՝ հավակնորդները պետք է հանձնեն քննություն և յուրացնեն արհեստավարժ էթիկայի օրենսգիրը: Դրա հետ կապված՝ սնանկացման հարցերով պետական մարմնին արտաքին կառավարիչների համար կազմակերպում է ուսումնական դասընթացների, քննական, արտոնագրման և արհեստավարժ էթիկայի օրենսգրքի ուսուցանման համակարգ: Մասնավորապես, արհեստավարժ էթիկայի օրենսգրքում պետք է ներառվեն այնպիսի դրույթներ, ինչպիսիք են՝ արտաքին կառավարչի անկախության պահովումը, պարտապանի գործերը կարգավորելիս արտաքին կառավարչի կողմից անձնական նպատակներ հետապնդող գործողություններ արգելելը:

Մասնագիտացված ֆիրմաների բազայի հիմնան վրա արտաքին կառավարիչների արհեստավարժ գործունեության կարգավորումը նպաստում է կադրերի պատրաստման խնդրի լուծմանը, քանի որ ուսուցումն իրականացվում է անմիջականորեն աշխատանքում: Առավել կիրառական մոտեցում է համարվում դատարանի կողմից նշանակված կամ մրցության կառավարիչների՝ միաժամանակ մի քանի ծրագրերում աշխատելու թույլտվությունը: Խոշոր նախագծերի իրականացման համար առաջանում է մասնագետների խմբի համալիր ծառայությունների անհրաժեշտություն: Եթե մասնագիտական խումբը միաժամանակ աշխատում է մի քանի նախագծերի վրա, ապա դատական կամ մրցության կառավարիչը կարող է այդ ընթացքում ավելի խորացնել իր գիտելիքները և հարստացնել փորձը: Եթե խումբը խոշոր նախագծի մասին է, ապա կարող է առաջանալ իրավիճակ, որի դեպքում դատական կամ մրցության կառավարիչը պարտավոր է գտնվել մի շարք տեղերում՝ կապված պարտապանի բիզնեսի մասշտաբների հետ: Այդ խնդիրը հեշտ է լուծել, եթե աշխատում է մասնագիտական խումբ:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԵՑԻՆ ԱՍՆԱԽԱԴԵՊ ԹՎՈՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մայիսի 31-ից հունիսի 2-ը Ծաղկաձորի Գրող-ների միության հանգստյան տան հանդիսությունների սրահում, ստեղծագործական, հանդիսավոր ու տոնական մթնոլորտում անցկացվեց ուսանողական գիտական ներկերության 35-րդ արտագնա հոբելյանական նստաշրջանի համահամալսարանական փուլը՝ «ՀՀ տնտեսության զարգացման հիմնախնդիրները» խորագրով։

Գիտաժողովի 3 օրերի ընթացքում հանդես եկան միջֆակուլտետային փուլում լավագույն հետազոտական աշխատանքներ ներկայացրած բակալավրիատի ուսանողները և մագիստրանտները։ Մասնակցության համար ներկայացվել էր 48 գիտական ուսումնասիրություն, որը նախորդ տարիների համեմատությամբ աննախադեպ է։ Աշխատանքային օրերի ընթացքում լսվեց շուրջ երեք տասնյակ գեկուցում։ Ուսանողների ուսումնասիրությունները վերաբերում էին արժեթղթերի շուկային, առևտրային բանկերի գործունեությանը, ապահովագրական ընկերությունների ֆինանսական կայունության ցուցանիշներին, ապահովագրության արդի վիճակին և զարգացման հեռանկարներին, ՀՀ-ում բորսայական շուկայի առանձնահատկություններին։ Ուսանող հետազոտողների դիտանկյունում էին նաև երիտասարդության զբաղվածության հիմնախնդիրները, արժեթղթերի շուկայում կենսաթոշակային ֆոնների գործունեության առանձնահատկությունները, գենդերային հավասարությունը և տնտեսական աճը, համաշխարհային էներգետիկ անվտանգությունը, էլեկտրոնային բանկային համակարգի հիմնախնդիրները և այլ հարցեր։ Իրենց հետազոտությունների համար ընտրելով տնտեսության կարևոր ու առանցքային այս ոլորտները՝ գեկուցողները ներկայացնում էին

լուծման իրենց ճանապարհները, կատարում առաջարկություններ ու եզրահանգումներ։

ՈՒԳԸ 35-րդ հոբելյանական համահամալսարանական գիտաժողովի աշխատանքների վերջին օրը պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչների, գեկուցողների, մասնակիցների և հրավիրյալների հետ էր ռեկտոր Կորյուն Աբրյանը։ Բուհի ղեկավարի ներկայությունը ոգևորություն հաղորդեց գիտաժողովի աշխատանքներին, նա մասնակցեց քննարկումներին, գեկուցողներին ուղղեց հարցեր, գնահատեց ներկայացված աշխատանքները։

35-րդ հոբելյանական նստաշրջանում ընդգծվեց ու երևաց մեր ուսանող հետազոտողների հասուն մտածողությունը, ֆինանսական ոլորտում, մակրոմակարդակում արժեքավոր հետազոտություններ կատարելը։

Այսպիսով՝ «ՀՀ ֆինանսական շուկայի զարգացման միտումները» բաժանմունքի նրանակային տեղերը բաժանվեցին հետևյալ կերպ՝ 1-ին՝ ապահովագրական գործ մասնագիտության մագիստրանտ Աննա Ղալայան («ՀՀ-ում դժբախտ պատահարներից ապահովագրության արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները»), 2-րդ՝ արժեթղթերի շուկայի վերլուծություն և կառավարում մասնագիտացման 4-րդ կուրսի ուսանող Հայկազ Արամյան («Ֆունդամենտալ վերլուծություն արժեթղթերի շուկայում») («Արցախ ՀՀԿ» ՓԲԸ օրինակով), 3-րդ՝ էլեկտրոնային բիզնես մասնագիտացման մագիստրանտ Յոհվիսիմե Օսիպյան («Էլեկտրոնային բանկային համակարգի զարգացման հեռանկարները ՀՀ-ում»)։

«ՀՀ տնտեսության մակրոտնտեսական կարգավորման հիմնախնդիրները» բաժանմունքում 1-ին տեղը գրավեց միջազգային տնտեսական հարա-

թերություններ մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանող Հերմինե Կատվալյանը («Արտաքին առևտորի արդյունավետությունը ՀՀ-ում»), 2-րդը՝ աշխատանքի տնտեսագիտություն մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանող Շուշանիկ Մարգարյանը («Գենետրային հավասարությունը և տնտեսական աճը»), 3-րդը՝ նակրոտնտեսական կանխատեսում և քաղաքականություն մասնագիտության մագիստրանտ Անուշ Հարությունյանը («ՀՀ տնտեսական անվտանգության իիմնախնդիրները գլոբալացման ժամանակակից պայմաններում»):

«Զենարկատիրության զարգացման և մրցունակության հիմնախնդիրները ՀՀ-ում» բաժանմունքի 1-ին մրցանակը շնորհվեց միջազգային տնտեսական հարաբերություններ մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանող Էդգար Թաղարյանին («Համաշխարհային էներգետիկ անվտանգություն»), 2-րդը՝ տնտեսագիտության տեսություն մասնագիտության մագիստրանտ Սամվել Մարգարյանին («Տեխնոլոգիան և անցյալի զարգացման հետագիծ կախվածություն»), 3-րդը՝ Էլեկտրոնային բիզնես մասնագիտացման մագիստրատորանտ Մերի Մելքոնյանին («ՀՀ կրթության ոլորտում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրման ու զարգացման հիմնախնդիրները»): Միջանակակիրներին շնորհավորեցին, մրցանակներ և պատվոգրեր հանձնեցին ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, ՈՒԳԸ նախագահ Վլադիմիր Գևորգյանը: Շնորհավորելով բոլորին՝ բուհի դեկավարը հերթական անգամ շեշտեց, թե որքան կարևոր է ուսանողների հետազոտելու կարողությունների զարգացումը: Ուեկտորն առաջարկեց ավելի հաճախ կազմակերպել նման ձևաչափի միջոցառումներ, որոնք կզարգացնեն ուսանողների՝ հետազոտությունների կատարելու հնտությունները:

Ուսանողական գիտական ընկերության նախագահ Վլադիմիր Գևորգյանը «Տնտեսագետություն» հետ զրոյցում նշեց, որ 35-րդ հոբելյանական նստաշրջանի հաջողության ցուցիչը մասնակիցների ան-նախադեպ թիվն էր և արժեքավոր ուսումնասիրությունները: ՈւԳԸ նախագահը ցանկություն հայտնեց ամսագրի միջոցով՝ շնորհակալություն հասցեագրել բուհի ղեկավարությանը՝ համակողմանի աջակցության ու հիվանապիրության համար:

Դեռևս նախորդ՝ 34-րդ նստաշրջանի ամփոփման ժամանակ, հորդորելով ուսանողներին՝ ակտիվորեն մասնակցելու գիտելիքի նորացնան, մտքի վարժանքի ու մասնագիտացման հնարավորություն ստեղծողգիտականընկերության աշխատանքներին, ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը հավաստիացրել էր, որ ամեն կերպ կօգնի ու կիրախուսի հետազոտող ուսանողներին:

Եվ ահա հորեւյանական նստաշրջանի հաղորդ եռյակները ոչ միայն արժանացան համալսարանի ղեկավարի դրվագանքին, այլև պարզաւորվեցին արդեն կրկնապատկված մոցանակային ֆոնդի՝ համապատասխանաբար՝ 30, 25 և 20 հազարական դրամ: Հաղթողների պարզաւորումը տեղի ունեցավ հունիսի 14-ին, ոեկտոր Կորյուն Աթոյանի աշխատասենյակում:

«Զեր հաջողությունները խրախուսելի են, բավական հետաքրքիր աշխատանքներ կային: Լավ տնտեսագետ դառնալու համար շատ կարևոր են հետազոտելու, վերլուծելու կարողությունները, որոնք պետք է զարգացնել», - իր աշխատանքակում մրցանակակիրների հետ հանդիպմանն ասաց ՐՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արթյանը: Նա հետաքրքիվեց ուսանող-հետազոտողների հետագա ծրագիրերով, նրանց նաղեց անձնական և աշխատանքային հաջողություններ, իսկ բուհում ուսումը շարունակելու ցանկություն ունեցողներին հայտնեց, որ մեր համալսարանում ստեղծվել է հետազոտական կենտրոն, որը լավ հնարավորություններ կարող է ընձեռել նաև ուսանող հետազոտողներին:

ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՅԱՆ

ԱՊՈՎ.

ՀԱՎԱՔԱԳՐՎԱԾ ԵՎ ԲԱՇԽՎԱԾ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

**Ֆինանսական
ֆակուլտետի
ապահովագրական
գործ մասնագիտության
երրորդ կուրսի ուսանող
Հայկ Ամիրխանյանը
ներկայացնում է ՀՀ
ապահովագրական
շուկայում գործող
ընկերությունների
2012 թվականի
տվյալները և միջոցների
վերադարձելիությունը՝
հավաքագրված ու
բաշխված միջոցների
հարաբերակցությամբ:
Բերված ցուցանիշների
հիման վրա փորձ է
արվում հիմնավորել, որ
ապահովագրությունը
մակրոմակարդակում
արդյունավետ կերպով
լուծում է հասարակության
առջև ժառացած
խնդիրները:**

Ապահովագրությունը տնտեսական գործունեության մի տեսակ է, որը կոչված է ֆինանսական կայունություն հաստատելու ապահովադիրներից հավաքագրած ֆինանսական միջոցների՝ ապահովագրական վճարների հաշվին: Այսինքն, գործունեություն է, որը ենթադրում է ֆինանսական միջոցների հավաքագրում նիհասնական «կաթսայի» մեջ և բաշխում՝ որոշակի ռիսկի հետևանքով վճասներ կրած մասնակիցներին:

Գործունեության այս տեսակը ձևավորվել է մարդկային հասարակության զարգացման նախաշեմին և դարեղար զարգանալով՝ դարձել ներկայիս տնտեսական հարաբերությունների, տնտեսության ֆինանսական հատվածի անբաժանելի մասը:

Ներկայում ամբողջ աշխարհում ապահովագրական գործունեությամբ են զբաղվում հազարավոր ընկերություններ, որոնք իրականացնում են ապահովագրության տարրեր տեսակներ՝ հավաքագրելով միլիարդավոր դոլարների հասնող ապահովագրական վճարներ և բաշխելով այդ միջոցները դրա կարիքն ունեցողներին:

Ապահովագրությունը կարող է իրականացվել կամավոր կամ պարտադիր սկզբունքներով: Առաջինի դեպքում ապահովագրությունը իրականացվում է շուկայական առաջարկ-պահանջարկի հիմնա վրա: Այսինքն՝ չկա օրենքի ուժ, որը կստիպի ապահովագրության կողմերին կնքել ապահովագրական պայմանագիր: Մինչդեռ, պարտադիր ապահովագրության դեպքում օրենքը պարտադրում է հասարակության լայն գանգվաճներին լինել ապահովագրված:

Պարտադիր ապահովագրությունը հիմնականում կիրառվում է հասարակական խնդիրներ լուծելու համար: Օրինակ՝ ԱՊՊԱ-ի ներդրումը ՀՀ-ում կապված էր երրորդ անձանց հասցող վնասի հետ, որը ֆինանսական խնդիրներ էր առաջացնում վնաս պատճառողի համար: Այս՝ ապահովագրական «կաթսայից» օգտվելու և ֆինանսական կայունություն ունենալու համար հարկավոր է տնօրինվող եկամտից «զոհաբերել» որոշակի քանակությամբ գումար:

Որպեսզի հասկանանք, արդյունավետ է արդյոք ապահովագրությունը միջոցների վերադարձելիության տեսամյունից, անհրաժեշտ է դիտարկել հավաքագրված ու բաշխված միջոցների հարաբերակցությունը:

Որպես օրինակ վերցնենք ՀՀ ապահովագրական շուկայում գործող ընկերությունների 2012 թվականի տվյալները և պարզենք, թե որ ընկերությունն է ավելի շատ միջոցներ հավաքագրել ու բաշխել:

Տվյալները վերցված են կազմակերպությունների պաշտոնական կայքերում հրապարակված «Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին» տարեկան հաշվետվություններից:

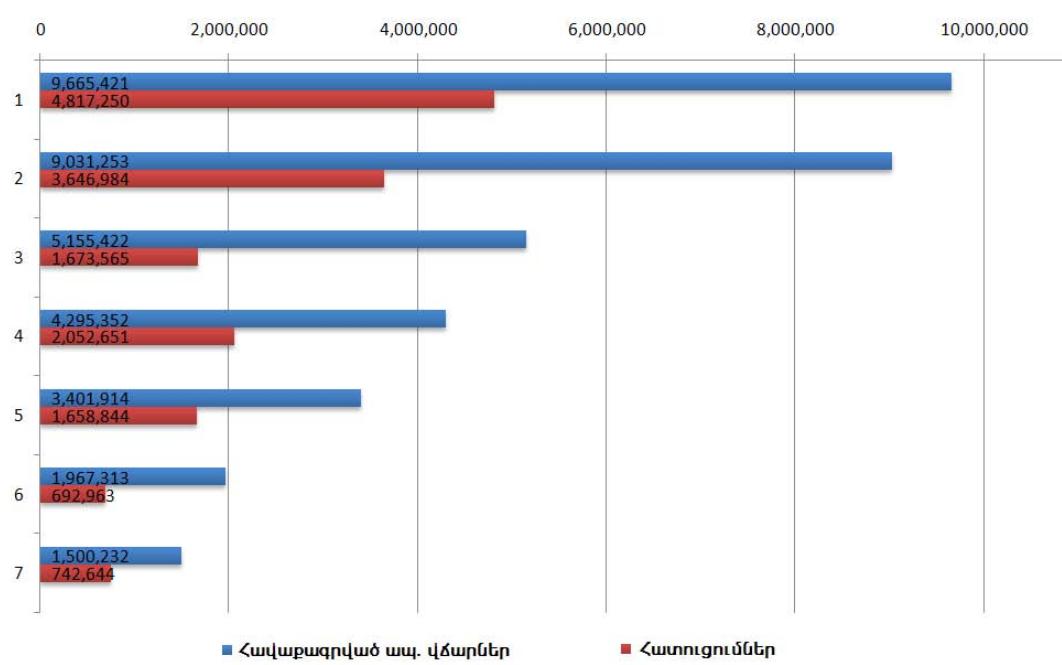
Հավաքագրված համախառն ապահովագրական վճարների մեծություններին նայելով կարող ենք եզրակացնել, որ մեր հասարակության շրջանում վստահություն են վայելում «Ուսուցուստրախ Արմենիա» և «Ինգո Արմենիա» ապահովագրական ընկերությունները, որոնց հավաքագրած ապահովագրական վճարների ծավալը հասում է 9 մլրդ դրամի սահմանը:

Համախառն հատուցումների չափերով կրկին շուկան գլխավորում են վերը նշված ընկերությունները՝ համապատասխանաբար 4.8 և 3.6 մլրդ

Անվանումը	Հավաքագրված համախառն ապ. վճարները (հազ. դրամ)	Համախառն հատուցումներ (հազ. դրամ)	Ապ. վճարների մեջ հատուցումների մասը (%)
1.«Ռոսգոսստրախ Արմենիա»	9 665 421	4 817 250	49,8
2.«Ինգո Արմենիա»	9 031 253	3 646 984	40,3
3.«Ռեսո»	5 155 422	1 673 565	32,4
4.«Նախրի ինշուրանս»	4 295 352	2 052 651	47,7
5.«Գարանտ ինշուրանս»	3 401 914	1 658 844	48,7
6.«Արմենիա ինշուրանս»	1 967 313	692 963	35,2
7.«Սիլ ինշուրանս»	1 500 232	742 644	49,5
Ընդամենը	35 016 907	15 284 901	43,65

Դրամ տվյալներով: Բնականաբար, թվերի տարբերությունը չի վկայում ընկերությունների՝ փոխհատուցելու պատրաստակամության տարբերության մասին, քանի որ փոխհատուցում տրամադրվում է պայմանագրի կետերով նախատեսված դեպքերի ու պատահարների հայտ գալու դեպքում: Այս տարբերությունը կարելի է վերագրել պատահականությունների անհավասար բաշխմանը:

Ստորև ներկայացնենք նաև ապահովագրական վճարների ու հատուցումների հարաբերակցության գրաֆիկական պատկերը՝ ըստ կազմակերպությունների (հազ. դրամ):

Ինչ վերաբերում է ամբողջ շուկայում հավաքագրված և բաշխված միջոցներին, ապա կարող ենք ասել, որ վերադարձելիության չափը 43,65 տոկոս է, այսինքն, բնակչությունից հավաքագրված ապահովագրական վճարների 43,65 տոկոսը նորից վերադառնում է բնակչությանը: Իսկ կենտրոնացված միջոցների մնացած 56,35 տոկոսի չափով ընկերությունները վճարում են հարկեր և աշխատավարձ, կուտակում շահույթ, կատարում գովազդի, հաճախորդների ներգրավման, վարչական, գործառնական և այլ ծախսեր:

Աշխարհի տարբեր երկրներում վերադարձելիության ցուցանիշը տարբեր է: Դա պայմանավորված է շատ հանգամանքներով՝ հասկապես օրենսդրական դաշտով, տնտեսության ընդհանուր վիճակով, ապահովագրական ընկերությունների սակագնային քաղաքականությամբ, տվյալ երկրում ձևավորված ապահովագրական մշակույթով և այլն:

Այսպիսով, ապահովագրությունը դրամական ֆոնդերի կենտրոնացման ու բաշխման յուրահատուկ մեխանիզմ է, միևնույն ժամանակ, իր վերադարձելիության սկզբունքի շնորհիկ մակրոնակարդակում՝ հասարակության առջև ծառացած խնդիրների լուծման մկուն համակարգ:

ԽՈՍՔԻ ՏՈՆԱՀԱՆԴԵՍ

Մայիսի 20-ին համալսարանի մեծ համդիսապրահում մեկնարկեց «Պարույր Հայկազն» երիտասարդ ճարտասանի մրցույթը, որը վերածվեց գեղեցիկ, հայեցի խոսքի խևական տոնահանդեսի: Նշենք, որ այս մրցույթը անցկացվում է 1998 թվականից անընդմեջ: 15 տարի շարունակ մրցույթի նախաձեռնող ու կազմակերպիչ, կառավարման ամբիոնի պրոֆեսոր Վալերի Միրզոյանը համախմբում է ճարտասանական ունակություններ ունեցող ուսանողներին, առիթ ստեղծում, որ նրանք կարողանան ձերբազատվել կաշկանդող բարդույթներից, իրենց հոլովուն հարցերի մասին խոսեն գեղեցիկ, անաղարտ հայերենով: Մրցույթի անցկացմանը սիրով աջակցում է ուսանողական խորհուրդը: Ուրախալի է, որ տարեցտարի մեծարիկ ուսանողներ են մասնակցում այս միջոցառմանը թե՝ որպես ճարտասաններ, թե՝ որպես ունկնդիրներ: Այս մասին է վկայում նաև այն իրողությունը, որ այս տարի մասնակիցների թիվն աննախադեպ էր. Ելույթի համար հայտագրությել էր 30 ուսանող՝ համալսարանի տարբեր ֆակուլտետներից, հետևաբար մրցույթը անցկացվեց 2 օր: Թեև մրցույթը ներբուիհական է, այնուհանդերձ, արձագանքները տարածվել էին նաև հարևան բուհերում և արտանորությունների մեջ:

Թեև մրցույթը գործում էր մասնակցություն ունեցան նաև ուսանողներ Երևանի պետական համալսարանի ռադիոֆիզիկայի ֆակուլտետի ուսանող Անուշ Առաքելյանը: Ունկնդիրների շարքում էին և քննարկումներին գործուն մասնակցություն ունեցան նաև ուսանողներ Երևանի պետական բժշկական համալսարանից: Այսպիսով՝ խոսքի արվեստի մոգական ազդեցությունը և ուժը լսարան էր բերել ասելիք ունեցող, ժամանակի խնդիրներով ու հոգսերով մտահոգ ուսանողների:

Ելույթներից առաջ անցկացվեց վիճակահանու-

թյուն և հայտնի դարձավ Ելույթների հաջորդականությունը: Այնուհետև Վալերի Միրզոյանը մասնակիցներին ներկայացրեց մրցատյանը, ինչպես նաև Ելույթների գնահատման չափանիշները՝ որքանով է խոսքը հասկանալի ու համոզիչ, լեզվական անադարտություն, լսարանը կառավարելու ունակություն, ճարտասանի պահվածք: Սահմանվեց գնահատման համակարգ՝ 5 միավորով:

Ճարտասանի մրցույթի երկու օրվա ընթացքում 30 մասնակցի հնարավորություն ընձեռվեց արտահայտվելու, իիմնավորելու իրենց տեսակետները, ցուցադրելու ճարտասանական ունակություններ և տրամաբանված, գրագետ շարադրանքով բավականություն պատճառելու հանդիսատեսին: Արձարձվող թեմաներն արդիական ու հետաքրքրական էին, համահունչ՝ մեր օրերին, մեր ժամանակներին. հայրենասիրություն ու ազգասիրություն, կրոն, հավատ ու սեր, էվրանազիա, բարոյականություն, գիտություն ու կրթություն: Լսարանը բանախոսներին էր ուղղում հարցեր, որոնք ստանում էին հնարավորինս սպառչի պատասխաններ: Մթնոլորտն այնքան տրամադրող ու ոգևորող էր, որ անգամ ունկնդիրներն էին փորձում դրսևորել իրենց ճարտասանական վարպետությունը: Ամփոփելով արդյունքները՝ մրցատյանը որոշեց առանձնացնել 10 լավագույններին, իսկ մնացած 20-ին համարել հաջողակ մասնակիցներ: Պատահական չէ, որ լավագույնների շարքում էին ապագա կառավարիչները, որոնց մասնագիտական առաջընթացի համար կարևորվում է խոսքով կառավարելու արվեստը: Լավագույն ճարտասաններ համարվեցին կառավարման ֆակուլտետի 1-ին կուրսեցիներ Յանա Շովհաննիսյանը, Ջայկ Գրիգորյանը, Մերի Ջայրապետյանը, Անի Կարապետյանը, Դորիշիսիմե Մմբատյանը, Շուշանիկ Կարապետյանը,

Միջողյանը, Լիանա Սարդարյանը, Տաթևիկ Ավիյանը, Մարիամ Ամիրխանյանը, Անահիտ Թումանյանը:

«Պարույր Հայկազն» երիտասարդ ճարտասանի մրցույթը ինվանավորել էր ՀՊՏՀ շրջանավարտ, ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Դավիթ Հարությունյանը, ուն շնորհիվ 10 լավագույն մասնակիցներին նվիրվեցին գրքեր և դրամական պարզմեր՝ 10-հազարական դրամ: ՀՊՏՀ ուսխորհությը ևս շնորհեց իր մրցանակը, որի հասցեատեր դարձան առաջին 5 տեղը զբաղեցրած մասնակիցները: Մրցանակները Դիլիջանի «Տնտեսագետ» մարզաառողջարանի 7-օրյա ուղեգործը էին: Մրցույթի բոլոր մասնակիցներին գրքերով և «Բամբեր ՀՊՏՀ-ի» գիտական համբեսով պարզաւորեց պրոֆեսոր Վալերի Միջողյանը:

«Ուսանողների խոսքը ոգևորիչ էր: Լսելով նրանց՝ ապագայի հանդեպ հավատով ու հույսով ես տոգորվում: Այսօր մեր կյանքում վհատեցնող շատ երևույթներ կան, բայց այս սերունդն ինձ հանողեց, որ, ընդհանուր առնամբ, ավելի շատ լավատես պիտի լինենք, քան հոռետես», - մրցույթից հետո «Տնտեսագետի» հետ գրուցում ասաց Վալերի Միջողյանը: Անդրադառնալով ելույթների բովանդակային կողմին՝ նա առաջարկեց, որ հեղինակները հանդես գան նաև «Տնտեսագետ» ամսագրում: Մրցույթի մասին իրենց տպավորությունները պատմեցին նաև առաջին հնգյակում ընդգրկված ճարտասաններ, պետական և մունիցիպալ կառավարում մասնագիտության 1-ին կուրսեցիներ Հայկ Գրիգորյանը, Յանա Շովկիաննիսյանը և նույն կուրսի ուսանող, մրցաւյանի անդամ Հայկուի Բեգլարյանը:

«Այս մրցույթը մեզ տվեց փորձ, ինքնադրսնորվելու հնարավորություն, վստահություն սեփական ուժերի հանդեպ: Մենք կարողացանք «Հետորական արվեստ» առարկայից ստացած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում: Մեծագույն հաճույք է, երբ ասելիք ես ունենում ու կարողանում

ես այն հասցնել ունկնդրին», - նշում է Հայկը: Նրա կարծիքով, ոչ միայն ապագա կառավարիչը, այլև ամեն նի մասնագետ պետք է գրագետ ու հայեցի խոսի, կարողանա խոսքով գրավել շրջապատի մարդկանց:

«Մրցույթի երկու օրերի ընթացքում հնարավորություն ունեցանք լսելու նաև մեր ընկերներին: Դա շատ ուսանելի էր, քանի որ նրանց ելույթների միջոցով բացահատում են նաև քո սիսալները: Շատ եմ սիրում ճարտասանությունը և կուգենայի, որ վերաբացվեր նաև «ճարտասանի ակումբը», և կարողանայինք խոսքի միջոցով արտահայտել մեր մտահոգությունները, սովորեինք լսել միմյանց», - ասում է Յանան և հույս հայտնում, որ իր ցանկությունը կիրականանա:

Հայկուիի թեգլարյանը ճարտասանության մրցույթի ընթացքում պատասխանատվության մեջ բեռ էր կրում և ասում է՝ շատ դժվար է եղել ընկերներին գնահատելը. «Զգտում էի հնարավորինս անկողմնակալ ու արդար լինել և գնահատել՝ ըստ սահմանված չափանիշների: Ինձ համար ուրախալի ու ոգևորիչ էր տեսնել, թե ինչպես են իմ հասակակիցները, իրենց վախերը հաղթահարելով, փորձում խոսքով գրավել ու գերել ունկնդրներին», - նշում է Հայկուիին: Վերջինս համոզված է, որ առաջին տասնյակում ընդգրկվեցին նրանք, ովքեր ոչ միայն ուշագրավ ու արժեքավոր ելույթներ էին պատրաստել, այլև կարողացան լավագույնս ներկայացնել:

Մեր գրուցակիցները «Պարույր Հայկազն» երիտասարդ ճարտասանի մրցույթի բոլոր մասնակիցների անունից շնորհակալություն հայտնեցին Վալերի Միջողյանին՝ ուսանելի և բովանդակալից միջոցառում կազմակերպելու համար: Նրանք նշեցին, որ անհամբերությամբ կսպասեն հաջորդ հանդիպմանը:

ՈՈՒՉԱԾ ՍԱՐԱԿՅԱՆ

Տնտեսագիտության տեսության
ամբիոնի դոցենտ Սամվել
Գրիգորյանի հեղինակային
խորագրի նյութն այս
անգամ առավել քան
բազմազան է. տնտեսական
կյանքի բազմաթիվ
հետաքրքրական փաստեր,
թվեր, զվարճապատումներ, ու
զավեշտալի պատմություններ,
գլուխկոտրուկներ, ասույթներ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՆԱՆԿԱՐ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԻԼԻԱՐԴԱՏԵՐԵՐԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

2013 թ. նարտի դրությամբ ողջ աշխարհում հաշվվում է 1453 միլիարդատեր, որոնց ընդհանուր կարողությունը կազմում է 5,5 տրլն դոլար՝ նախորդ տարվա 4,6 տրիլիոնի փոխարեն: Նման եզրակացության է համգել չինական «Չուժուն» ամսագիրը: Այդ տվյալների համաձայն՝ միլիարդատերերից 608-ը գրանցված է Ասիայում, 440-ը՝ Հյուսիսային Ամերիկայում, 324-ը՝ Եվրոպայում:

Միլիարդատերի քանակով առաջին տեղում ԱՄՆ-ն է՝ 409, երկրորդում՝ Չինաստանը՝ 317, երրորդում՝ Ռուսաստանը՝ 88 գերհարուստներով:

Գերհարուստների թվաքանակով քաղաքներից առաջատարը Մոսկվան է՝ 76 միլիարդատեր, այնուհետև Նյու-Յորքը՝ 70, Չինկոնգը՝ 54, Պեկինը՝ 48 և Լոնդոնը՝ 46:

Աշխարհի ամենահարուստ մարդը շարունակում է համարվել մեքսիկացի հեռուստահեռարձակման մագնատ Կառլոս Սլիմը, որի անձնական կարողությունը գնահատվում է 73 մլրդ դոլար:

Աշխարհի գերհարուստների ունեցվածքային հետազոտությունն իրականացրած փորձագետները, առկա փաստերը ներկայացնելով հանդերձ, ենթադրում են, որ միլիարդատերերի իրական թիվն աշխարհում կարող է հասնել 4 հազարի՝ նկատի ունենալով նաև ընդհատակյա այն գերհարուստներին, որոնք գերադասում են քարցնել իրենց հարստության իրական չափերը:

Ստորև ներկայացնում ենք աշխարհի ամենահարուստ մարդկանց առաջին տասնյակը՝ ըստ «Forbes»-ի:

N	Անունը	Կարող. (մլրդ. դոլ.)	Տարիքը	Բիզնեսի ոլորտը	Երկիրը
1	Կառլոս Սլիմ	73,0	73	Ջեռահաղորդակցություն	Մեքսիկա
2	Բիլ Գեյթս	67,0	57	Microsoft	ԱՄՆ
3	Ամանսիո Օրտեգա	57,0	76	Zara	Իսպանիա
4	Ուորեն Բաֆետ	53,5	82	Berkshire Hathaway	ԱՄՆ
5	Լարի Էլչոսն	43,0	68	Oracle	ԱՄՆ
6	Զառլ Կոխ	34,0	77	Տարաբնույթ	ԱՄՆ
7	Դեյվիդ Կոխ	34,0	72	Տարաբնույթ	ԱՄՆ
8	Լի Կա Շինգ	31,0	84	Տարաբնույթ	Չինաստան
9	Լիլիան Բետանկուր	30,0	90	L' Oreal	Ֆրանսիա
10	Բեռնար Առնո	29,0	64	LVMH	Ֆրանսիա

ՄԻԶԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ ԶԱՎԵՇՏՆԵՐԸ

Տնտեսագետները և շատ այլ մասնագետներ իրենց հետազոտություններում հաճախ են օգտագործում միջին տնտեսական ցուցանիշներ՝ բնակչության մեկ շնչին ընկանող ՀՆԱ, միջին աշխատավարձ, միջին բերքատվություն, միջին կարնատվություն, կյանքի միջին տևողություն, միջին ջերմաստիճան և այլն, սակայն դրամը երեմն ոչ միշտ ճիշտ չեն արտացոլում իրականությունը, այլ զավեշտական, ծիծաղաշարժ եղուկացությունների են հանգեցնում: Ներկայացնենք երկու այդպիսի օրինակ:

● Երեք տնտեսագետ-տեսաբաններ գնում են որսի: Երբ հեռվում քարայր են նկատում, նրանցից մեկը կրակում է, սակայն վրիպում է, և գնդակը 1 մետր ծախ է անցնում, երկրորդը նույնպես վրիպում է, և գնդակը

1 մետր աջ է անցնում: Իսկ երրորդը չի էլ կրակում՝ ենթարկելով, որ միջին հաշվով քարայրը խփված է:

● Մեկ շնչին ընկանող ՀՆԱ-ն երկիրի զարգացման և հասարակության բարեկեցության կարևոր ցուցանիշներից է, սակայն միշտ չէ, որ դա այդպես է: Օրինակ, Չասարակածային Գվինեայի ՀՆԱ-ն բնակչության մեկ շնչի հաշվով գրեթե հավասար է Մեծ Բրիտանիայի համանման ցուցանիշին (մոտավորապես 45 հազար դոլար), սակայն Չասարակածային Գվինեան երկրագնդի ամեադրատ և հետամնաց երկրներից է համարվում, և այդ ցուցանիշը պարզապես գրանցվում է նրա նավթային ռեսուրսի հաշվին:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՀԱՅ ՄԻԼԻՎՐԴԱՏԵՐԵՐԸ

Ամերիկյան «Forbes» հեղինակավոր հանդեսի գնահատմամբ՝ աշխարհում ներկայում 2013 թ. հունվարի դրությամբ կան վեց հայ միլիարդատերեր, որոնցից ոչ մեկը հայաստանը չի ներկայացնում:

Ստորև ներկայացնում ենք միլիարդատեր հայերի վարկանիշային այսուսակը:

N	Անուն, ազգանուն	Երկ.	Կարող. (մլրդ դոլար)	ՏԵՂԸ		Տարիքը	Բիզնեսի ոլորտը
				Աշխարհում	Երկրում		
1	ՍամՎել Կարապետյան	ՈԴ	3,8	353	29	47	Անշարժ գույք առևտուր, հյուրանոցներ, գրոսաշրջություն
2	Քըրք Քըրքորյան	ԱՄՆ	3,3	412	135	95	Ներդրումներ, հիմնադրամ
3	Դանիլ Խաչատրյան	ՈԴ	2,4	613	42	41	Ապահովագրություն
4	Էդուարդ Էռնելյան	ԱՐԳ.	1,8	831	2	70	Օդանավակայաններ փոստային ծառայ.
5	Սերգեյ Սարկիսոն	ՈԴ	1,35	1088	74	53	Ապահովագրութ.
6	Նիկոլայ Սարկիսոն	ՈԴ	1,35	1088	74	44	Ապահովագրութ.

ՍամՎել Կարապետյանը համարվում է անշարժ գույքի ոլորտում ներկայացված «Տաշիր» խմբի ղեկավար: Խմբի մեջ մտնում են 24 առևտուրային և 7 բիզնես կենտրոն, 7 հյուրանոց: Նրա բիզնեսները տարածված են Ռուսաստանի 25 շրջաններում: Կարապետյանը շինարարական և գրոսաշրջային բիզնես ծրագրեր է իրականացնում նաև Երևանում:

Քըրք Քըրքորյանը իր բիզնես գործունեությունն սկսել է 1962 թվականին Լաս Վեգասում հողատարածքի ձեռք բերմամբ: 1969 թ. նա բացել է MGM հյուրանոցն ու խաղատունը՝ համանուն կինոստուդիան ձեռք բերելուց հետո: 2011 թ. նա բողել է իր խաղատնային բիզնեսը և ներկայում գրադարձ է իր հիմնադրամ «Tracinda» ընկերությունն ու «Lincey» հիմնադրամը ղեկավարելով, որոնք աճվանակոչել է ի պատիվ իր երկու դուստրերի՝ Թորեսիի և Լինդայի:

Քըրքորյանի ունեցվածքը գգալիորեն կրծատվել է, այն 2008 թ. գնահատվում էր 11,2 մլրդ դոլար:

Դանիլ Խաչատրյանը ռուսական ապահովագրական հակա «Ռոսգոսստրախի» հիմնական բաժնետերն է: Նա գործընկերների հետ 2001-2003 թթ. ընդամենը 60 մլն դոլարով ձեռք է բերել պետական սեփականություն հանդիսացող «Ռոսգոսստրախի» 75 տոկոս բաժնեմասը և այն վերածել է ապահովագրական հզոր կառույցի, որը ներկայում 3,4 մլրդ դոլարի տարեկան հասույթ ունի:

Էդուարդ Էռնելյանին է պատկանում Արգենտինայի ամենադիվերսիֆիկացված հոլդինգներից մեկը, որը շահագործում է 49 օդանավակայաններ Լատինական Ամերիկայում և Եվրոպայում: Էռնելյանը ստանձնել է Արգենտինայի փոստային ծառայության կրնցեսիոն կառավարումը: Նա մի քանի խոշոր նախագծեր է իրականացնում գյուղատնտեսության, մասնավորապես, գինեգործության ոլորտում: Զարմանալի է, բայց փաստ, որ այդքան կարողության և հնարավորության տեր Էռնելյանը երբեւ ամուսնացած չի եղել և երեխաներ չունի:

Սարկիսոն Եղբայրները նույնպես գործում են ռուսական ապահովագրական բիզնեսում և կիսում են «Ռեսո գարանտիայի» բաժնետոմսերի 63 տոկոսը, մնացած 37 տոկոսը 1,2 մլրդ դոլարով 2007 թ. վաճառվել է Փրանսիական «AKA» ապահովագրական հսկային:

ՀԵՏԱԳՐԻ ՄՏՔԵՐ ՓՈՂԻ ՄԱՍԻՆ

Փողը միշտ էլ կա, պարզապես գրպաններն են փոխվում:

Այն հարցը, որը չի լուծում փողը, լուծում է շատ փողը:

Փողը թթվածնի նման է՝ քչից շնչահեղձ ես լինում, իսկ շատից գլուխութ է պտտվում:

Խելոք մարդկանց համար փողը միջոց է, իսկ ընչարացների համար՝ նպատակ:

Չատ փողը կուտակելը խիզախություն է, պահելը՝ իմաստություն, իսկ խելամիտ ծախսելը՝ արվեստ:

Չատ փողը կարող է փչացնել մարդուն, իսկ ինք լացիան փչացնում է չափից շատ փողը:

Փողը ոզնու նման է՝ դժվարությամբ բռնում ես, բայց հեշտությամբ բաց ես թողնում:

Եթե փողի մեջ չի երջանկությունը, ապա դրանք հարևանների տուր:

Եթե որոշ մարդիկ ատում են փողն ու հարստությունը, ուրեմն նրանք կորցրել են հարստանալու հույսը:

Պարզվում է՝ փողերը նույնպես «խոսել» գիտեն, սակայն, ցավոք, գիտեն միայն երկու բառ՝ մնաս բարով:

Ամենադժվարը առաջին միլիոնը վաստակելն է, և եթե ձեզ հաջողվում է հաշվել ձեր փողերը, նշանակում է դուք դեռևս միլիարդ չունեք:

ՄԻԼԻԱՐԴԱՏԵՐԵՐԻ ԲԱՐԵԳՈՐԾՎԱՆ ՄՂՈՒՄՆԵՐԸ

Մեծահարուստ միլիարդատերեր Ուորեն Բաֆետի և Բիլ Գեյթսի նախաձեռնությամբ 2010 թ. ստեղծվեց «The Giving Pledge» («Նվիրատվության երդում») բարեգործական շարժումը, որին սատարող միլիարդատերերը պարտավորվում էին իրենց կարողության առնվազն կեսն ուղղել բարեգործական նպատակների: Այս նախաձեռնության հեղինակներ Բաֆետն ու Գեյթսը նշել են, որ իրենց նպատակն է համոզել ու ոգևորել հաջողակ գործարարներին՝ բարեգործ դաշնալ, և դրա համար առաջինն իրենք են օրինակ ծառայում: «Նվիրատվության երդում» նախաձեռնությունը ենթադրում է դրամական միջոցների տրամադրում բարեգործական նախագծերին՝ ինչպես կյանքի ընթացքում, այնպես էլ կտակի մեջ համապատասխան կետի ներառում:

Կարծում ենք, շատերին կիետաքրքրի, թե ինչպես են միլիարդատերերը բացատրում բարեգործության համեմատ իրենց հակումները: Դրա համար ընթերցողին ենք ներկայացնում «The Giving Pledge» կայքում, «Forbes» և «Fortune» ամսագրերում որոշ միլիարդատերի արտահայտած կարծիքներն ու մեկնաբանություններն իրենց բարեգործական մղումների մասին:

Ուորեն Բաֆետ՝ ներդրող, կարողությունը՝ 53,5 մլրդ դոլար:

«Եմ գրեթե ողջ կարողությունը ծախսվելու է բարեգործական նպատակներով՝ և՝ իմ կյանքի ընթացքում, և՝ մահվանց հետո: Այդ որոշումը ոչ մի կերպ չի անդադառնա ո՞չ իմ կենսակերպի, ո՞չ էլ իմ երեխաների վրա: Եթե մենք մեր կարիքների համար ծախսենք «Berkshire Hathaway»-ի կապիտալի ընդամենը 1 տոկոսը, մեր ընտանիքի ո՞չ բարեկցությունը, ո՞չ էլ անձնական երջանիկ կյանքը ոչ մի բանով չի փոխվի, սակայն մնացյալ 99 տոկոսը կարող է էապես փոխել բազմահազար ուրիշների կյանքեր...: Ես ցանկանում են, որ իմ երեխաները բավարար չափով գումար ունենան, որպեսզի զբաղվեն ինչոք ուզում են, բայց ոչ այնքան շատ, որ նրանք ոչ մի բանով չգրաղվեն»:

Բիլ Գեյթս՝ «Microsoft» ընկերության հիմնադիր, կարողությունը՝ 67 մլրդ դոլար:

«Ճակատագիրը մեզ նշանակալից կարողության տեր է դարձել, և մենք անշափ շնորհակալ ենք: Բայց մեծ պարզն իր հետևից մեծ պատասխանատվություն է բերում այն օգտագործելու համար: Այդ պատճառով էլ ես ու կինս որոշեցինք մեր միջոցները նվիրաբերել բարեգործությամբ»:

Վլադիմիր Պոտանին՝ «Ինտեռոռոս» հոլդինգի նախագահ, կարողությունը՝ 15,7 մլրդ դոլար:

«Մեծ փողերն առաջին հերթին մեծ գայթակղություն են, մեծ փորձություն, ժառանգմերի համար՝ ծանր բեռ: Նրանք գտնվում են հայտնի և հարուստ հոր ստվերում, կյանքում թիզ խթան ու շարժառիթ են ունենում, քանի որ, ըստ էության, ամեն ինչ ունեն: Այդ պատճառով էլ խորապես համոզված եմ, որ չի կարելի երեխաներին այլքան մեծ կարողություն թողնել, ինչը նրանց կարող է ապակողմնորոշել: Եթե ցանկանում եք, որ երեխան երջանիկ լինի, նրան միլիոն տվեք, իսկ եթե ցանկանում եք կործանել՝ միլիարդ տվեք: Այս պատճառով էլ ես ճիշտ եմ համարում կապիտալը ծառայեցնել հասարակությանը, այլ ոչ թե ամբողջը թողնել որպես ժառանգություն»:

Վիկտոր Պինչուկ՝ «Easton» խմբի հիմնադիր, կարողությունը՝ 3,74 մլրդ դոլար:

«Ժամանակի մարտահրավերներին արձագանքող գործարարը չի կարող եկամուտ ստանալ, առանց գլորալ խնդիրներ լուծելու ձգտման: Ես ներդրում եմ անում նոր սերնդի համար, նրանց համար, ովքեր պետք է կառուցեն Ուկրաինան և վաղվաաշխարհը: Ես հատուկ պատասխանատվության զգացում ունեմ իմ երկիր և հասարակության արջեւ: Ճետիսորիդային փոփոխությունների ստեղծած հնարավորություններից ոմանք օգտվեցին, որ կարողություն կուտակեն: Այսօր արդեն ժամանակն է այն ներդմել բարեգործության մեջ, որպեսզի որքան հնարավոր է շատ բաղաքացիներ կարողանան օգտվել այդ ներդրումներից»:

Ռիչարդ Բրենսոն՝ «Virgin» կորպորացիայի հիմնադիր, կարողությունը՝ 4,2 մլրդ դոլար:

«Փողը երբեք էլ ծեզ իսկապես երջանիկ չի դարձնի: Ընտանիք, ընկերներ, առողջություն, աշխատանքից բավականություն. ահա, թե ինչը նշանակություն ունի: Ես երբեք էլ հարստանալու նպատակ չեմ դրել իմ արջեւ, ինչի համար հպարտ եմ: Երբ մեր զբոսանավը խորտակվեց, ես ու կինս ամենաշատն ափսոսում էինք ընտանեկան լուսանկարներով ալբոմների կորստի համար»:

Մայք Բլումբերգ՝ Նյու Յորքի բաղաքապետ, կարողությունը՝ 25 մլրդ դոլար:

«Մեծ կապիտալ ունենակում է, որ չես կարող այն ամբողջությամբ ծախսել, ինչպես նաև քեզ հետ գերեզման տանել: Եթե ցանկանում ես լիարժեք կյանքով ապրել՝ կիսի՞ր հարստություն: Եթե ուզում ես քո երեխաների համար ինչ-որ բան անել, արտահայտել քո սերը նրանց հանդեպ, լավագույնը այն կազմակերպություններին աջակցելն է, որոնք բարենորդում են աշխարհը: Բարեգործությամբ մենք մյուսներին էլ ենք մղում դրան»:

Մարկ Զուկերբերգ՝ «Facebook»-ի հիմնադիր, կարողությունը՝ 14,2 մլրդ դոլար:

«Մարդիկ սովորաբար նվիրատվություններ են անում իրենց կարիքերայի ավարտին: Սակայն ինչո՞ւ սպասել, երբ հիմա էլ կարելի է շատ բան անել: Երիտասարդ հաջողակ գործարարները հնարավորություն ունեն բարեգործությամբ ավելի շուտ զբաղվելու և տեսնելու իրենց ջանքերի արդյունքը»:

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԼՈՒԽԱՌՈՒԿՆԵՐ

Զբոսաշրջիկը, իյուրանոցի տիրոջը 100 դոլար կանխավճար թողնելով, բարձրանում է՝ հարմար սենյակ ընտրելու: Հյուրանոցի տերը, առանց ժամանակ կորցնելու, փողը վերցնում ու շտապում է մսավաճառի մոտ՝ պարտքը վերադարձնելու: Մսավաճառն էլ անմիջապես անասնապահի պարտքն է վճարում: Անասնապահը, փողը ստանալուն պես, գնում է ավտոնորոգման արհեստանոց՝ իր պարտքը վճարելու: Արհեստանոցի տերը փողն ստանալուն պես վճարում է խանութի պարտքը՝ ապառիկ գնած մթերքի դիմաց: Խանութի տերն անմիջապես գնում է հյուրանոց՝ ամռանը հյուր եկած ընկերոց համար հյուրանոցի ապառիկ վարձակալած սենյակի պարտքը փակելու:

Եթե հյուրանոցի տերն իր պարտքը ստանում է, աստիճաններով իջնող զբոսաշրջիկն ասում է, որ հարմար սենյակ չի գտել և հետ է վերցնում իր գումարը:

Այսպիսով, ոչ ոք ոչինչ չի ստանում, բայց բոլոր մարում են իրենց պարտքերը: Ինչպես ու դա հնարավոր:

Եթեք գործընկեր որոշում են ճաշել ռեստորանում, որի համար նախատեսում են յուրաքանչյուրը 10 հազար դրամ՝ ընդհանուր՝ 30 հազար դրամ: ճաշելուց հետո մատուցողութին հայտնում է հաշիվը՝ 25 հազար դրամ և իրեն տրված 30 հազար դրամից (3 հատ 10 հազար դրամանոց) վերադարձնում է 5 հազար դրամ: Դրանից 1000-ական դրամ վերցնում է ընկերներից յուրաքանչյուրը, իսկ 2000 դրամը մատուցողութիւն է վերադարձվում որպես «թեյավճար»:

Ստացվում է, որ յուրաքանչյուրը ճաշի համար փաստացի վճարում է 9 հազար դրամ, այսինքն՝ միասին 27 հազար դրամ, 2 հազար դրամն էլ նվիրում են մատուցողութիւն, և ամբողջը կազմում է 29 հազար դրամ:

Իսկ ի՞նչ եղավ 1000 դրամը:

Ենթադրենք՝ Դուք ընկերոջից 10 հազար դրամ եք պարտքով վերցրել և գնացել եք խանութ, սակայն ճանապարհին կորցրել եք: Պատահաբար հանդիպելով Ձեր ընկերուին՝ նրանից 5 հազար դրամ եք պարտքով խնդրել և գնել եք 2 տուփ շոկոլադ՝ յուրաքանչյուրը հազար դրամ: Այսինքն՝ Ձեզ մոտ մնացել է 3 հազար դրամ: Դուք այն վերադարձել եք ընկերոջը և նրան պարտք եք մնացել 7 հազար դրամ և 5 հազար դրամ էլ մնացել եք պարտք Ձեր ընկերուին: Արդյունքում՝ 12 հազար դրամ պարտք եք և ունեք 2 շոկոլադ տուփ՝ 2 հազար դրամ արժողությամբ, այսինքն՝ կազմեց 14 հազար դրամ: Իսկ ու՞ր է 1000 դրամը:

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԶՎԱՐԵԱՊԱՏՈՒՄ

Թապոնացի գործարարի զարմանքը

Գործարարների խորհրդակցության ժամանակ հանդիպում են միևնույն ծավալի միատեսակ ապրանք արտադրող ռուսական և ճապոնական ֆիրմաների տնօրենները:

-Քանի մարդ է աշխատում Ձեր ֆիրմայում:

Ինը մարդ, -պատասխանում է ճապոնացին:

-Իսկ Ձե՞զ մոտ:

Ուստի ֆիրմայում իրականում 100 մարդ է աշխատում, բայց նա ասում է՝ տասը:

Դաշորդ օրը խորհրդակցության սրահում ճապոնացին գտնում է ուսւին և ասում:

-Սիրելի գործընկեր, ամբողջ գիշեր չեմ քնել, անցնդիմատ մտածում էի, թե քեզ մոտ ինչո՞վ է զբաղվում այն տասներորդ մարդը:

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԹՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՓՈՂԻ ԵՎ ԳԻՏԵԼԻՔԻ ԿԱՊԻ ՄԱՍԻՆ

Ժամանակին տնտեսագետներին հարցնում էին. «Եթե դուք այդքան խելոք եք և փողի գաղտնիքների մասին այդքան շատ բան գիտեք, ապա ինչո՞ւ հարուստ չեք»: Սակայն մեր ժամանակի բազմաթիվ թերուս մեծահարուստների պարագայում (դրանց անդրադարձել ենք «Տնտեսագետի» նախորդ համարներում) ներկայում հարցադրումն այլ կերպ է հնչում. «Դուք այնքան էլ խելոք չեք, սակայն ինչպես ու որ այդքան հարուստ եք»:

Իրական կյանքում հարստության, փողի և գիտելիքի միջև երբեմն նկատվող «հակադարձ» կապը փորձենք ներկայացնել «տնտեսագիտական թվաբանությամբ»՝ իհմք ընդունելով հետևյալ հանրահայտ կանխադրույթները.

1. «Գիտելիքը ուժ է», այսինքն՝ **գիտելիքը=ուժի:**
2. «Ժամանակը ոսկի է», այսինքն՝ **ժամանակը = փողի:**
3. «Ուժը ուղղի համեմատական է աշխատանքին և հակադարձ համեմատական է ժամանակին», այսինքն՝ **ուժ=աշխատանք/ժամանակ:**

Այսպիսով, հաշվի առնելով, որ գիտելիքը=ուժի, իսկ ժամանակը=փողի, ստացվում է, որ **գիտելիքը=աշխատանք/փող:** Այստեղից էլ հետևում է, որ **փողը=աշխատանք/գիտելիք:** Այլ կերպ ասած, ստացվում է «որքան քիչ գիտելիք, այնքան շատ փող» կամ «որքան քիչ գիտեք, այնքան շատ եք վաստակում», որը, ցավոք, երբեմն նկատում ենք նաև մեր իրականության մեջ:

ՀԵՏԱՔՐՁԻՐ ՄՏՔԵՐ ՓՈՂԻ ՄԱՍԻՆ

Փողը ապրանքաշրջանառության մեջ անիվն է:

Փողն այն առանցքն է, որի շուրջը պտտվում է երկրագունդ:

Տերե ծեզ ասում են, որ հարցը փողը չէ, այլ սկզբունքը, ուրեմն ինացեք, որ հարցը հենց փողն է:

Այն մարդը, ով կարծում է, որ փողն ի վիճակի է ամեն ինչ անել, ուրեմն ինքն էլ ի վիճակի է անել ամեն ինչ հանուն փողի:

Որպեսզի ծեր 100 դոլարը դարձնա 110 դոլար, հարկավոր է աշխատել, իսկ 100 միլիոն դոլարը ինքն իրեն էլ կդառնա 110 միլիոն:

ԲՐԵՆԴ

ԱՌԱՍՊԵ՞Լ, ԹԵ՞ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Դիմում գրադարձում է սպառողական շուկայում ապրանքների ներկայացնամբ: Տնտեսագիտական ընթացական բրենդը կոնկրետ ապրանքանիշն է, որը բաղկացած է արտաքինից հայտնի տարրերից (ֆիրմային անվանումը, ոճը և այլն) և գնորդների կողմից ընկալվում է որպես ապրանքի տարբերակման ճանապարհով անկրկնելի ինքնանույնականության ձևավորման մեխանիզմ: Առաջանալով որպես սպառման օբյեկտի նույնականացնաման և տարբերակման մեխանիզմ՝ բրենդը դառնում է հենց սպառողների նույնականացնաման և տարբերակման միջոց: *Սպառող մարդու նպատակը դառնում է ոչ թե պարզապես սպառումը, այլ խորհրդանշական (սիմվոլիկ) սպառումը, որի միջոցով «կճանաչեն իրեն»:* Իրերի արժեքի և գնի մասին պատկերացումները նշանակալիորեն աղավաղվել են: Առաջնային տնտեսական նախապատվությունը հիմա տրվում է ոչ թե ապրանքի գործառնական հատկանիշներին և որակին, այլ կերպարին (հմիշին), ճանաչվածությանը և բրենդի հուսալիությանը: Բրենդը, ներկայանալով որպես սպառման բաղադրիչ, դառնում է կենսաոճի անհատականացնաման միջոց:

Պատճական մոտեցումը դիտարկում է ապրանքային նշանակման ձևերի ծագումն ու զարգացումը, դրույթ նախորդել են բրենդին, այնախիք, ինչպիսիք են դրոշմը, ապրանքանշանը և ապրանքանիշը: Այդ ուսումնասիրությունները, ելելով նշված ձևերի և ժամանակակից բրենդերի գենետիկական կապից, բրենդը դիտարկում են որպես ապրանքային նշանակման էվոլյուցիայի ժամանակակից փուլ:

Բրենդ հասկացությունը սկզբում օգտագործվում էր որպես դրոշմ՝ ապրանքի նշանակման համար, որոնք կախում էին ընտանի կենդանիներից և միայն XIX դարի կեսերին բրենդ եղրը ձեռք բերեց ապրանք, ապրանքանիշ հասկացություններին մոտ նշանակություն, որտեղ ապրանքանիշն ընկալվում է որպես նշանների առանձնահատուկ անբողջություն (որտեղ առանցքային տարրերն են ապրանքանիշի անունը և լոգոտիպը), որը նույնականացնում և տարբերակում էր որոշակի արտադրողի ապրանքները: Սակայն բրենդների տեսաբանները նշում են, որ ցանկացած ապրանքանիշ բրենդ չէ: Ելելով դրանից՝ կարելի է ենթադրել, որ բրենդ երևույթի առանձնահատկությունը սահմանելու համար անհրաժեշտ է վեր հանել տվյալ երևույթի առաջացնան նախադրյանները և դուրս բերել ապրանքանիշից բրենդի վերածնան մեխանիզմները:

ցով: **Անձնավորման** գործընթացն իր վրա վերցրեց ապրանքանիշը, որն ապրանքն առանձնացնում է շուկայում մրցակցող միատեսակ, հաճանանան ապրանքների բազմությունից: Սկզբում ապրանքանիշի դերում հանդես էր գալիս հիմնականում արտադրողի անունը, սակայն, ի տարբերություն դրոշմի, որը վարպետի անձնական ստորագրությունն էր յուրօրինակ առարկայի վրա, ապրանքանիշը դարձավ անմիջական ապրանքի անունը, որտեղ արտադրողի անունը օտարվում է իր կրողից և դառնում անվանում՝ որոշակի զուգորդումներ առաջացնելով ապրանքի, այս ոչ եթե ան ստեղծողի մեռաբեկուա:

XX դարասկզբին ապրանքների անձնավորումը ապրանքանիշերի միջոցով ստացավ լայն տարածում և դարձավ բիզնեսի վարման նորմ, և հենց այս ժամանակահատվածից են սկսում իրենց պատմությունը համաշխարհային շատ հայտնի ապրանքանիշեր: Սակայն 1950-ական թվականների տեխնոլոգիական առաջընթացի և ապրանքային հագեցվածության աճի շնորհիվ սպառողական ապրանքների բնութագրությունները սկսեցին շատ չտարբերվել միմանագի:

Այս իրավիճակում շատ արտադրողներ սկսեցին զբաղվել բրենդնգով՝ զանգվածային գիտակցության մեջ բրենդի՝ յուրահատուկ ապրանքանիշի ձևավորմանը, որը թույլ կտար ոչ միայն տարբերել ապրանքանիշը նոցակիցներից, այլև, ստեղծելով որոշակի կենսառժի և սոցիալական կարգավիճակի հետ կապված զուգորդումներ, ապրանքանշանի նկատմանը առաջացնել սպառողների իսկական հակվածություն:

Ապրանքանիշի միջոցով մարդկանց մանհպուլյացիայի ենթարկելու հիմնական գործիքը դառնում է գովազդը, որը ներկայանում է որպես բրենդային պատմություն, բանավեճ և ապահովում բրենդի մանհպուլյատիվ ընթացնան մշտական վերատադրությունը գովազդային բազմաթիվ կերպարների միջոցով՝ նապատելով զանգվածային գիտակցության մեջ դրա ամրապնդմանը։ Գովազդային միջավայրում կերպարի հիակերիականությունը կլանում է իրականությունը՝ ներկայացնելով միֆը որպես փաստ։

Այսպիսով, բրենդի տարբերությունը պատճեռաբան մեջ գոյություն ունեցած ապրանքային նշանակման մյուս ձևերից, հենց մանիպուլացիայի մեխանիզմն է: Ելնելով դրանից՝ բրենդին՝ որպես սոցիոնշակութային երևույթի, կարելի է տալ հետևյալ սահմանումը. բրենդը միֆ է, որը ձևավորվում է զանգվածային գիտակցության մեջ ապրանքանշանի միֆականացման ժանապարհով, գովազդային միջոցների ազդեցությամբ:

Հասարակությունում գոյություն ունեցող առաջ-նայությունների փոփոխմանք, տնտեսական և սո-ցիալական գործընթացների վիրտուալացմանը ապրանքն անհետանում է և փոխարինվում բրեն-դով։ Ժամանակակից հետարդյունաբերական հա-սարակություններում բրենդը, այլ ոչ թե ապրանքն է դառնում արտադրության, փոխանակման և սպառնան օբյեկտ։ Բրենդը ներառում է որոշակի կենսաոճի և անհատի սոցիալական կարգավիճա-կի մասին պատկերացումներ, իսկ անհատն օգ-

տագործում է տվյալ բրենդի հետ կապված զուգորդումները: Ապրանքի գործառնական բնութագրություններն անցնում են երկրորդ պլան և քողարկվում բրենդի խորհրդանշական արժեքներով: Դրանով ապրանքը փոխարինվում է պատկերով, նշանով, այսինքն՝ բրենդով: Բրենդը փոխում է արտադրության, փոխանակման, սպառնան արժեքի բնույթը՝ դառնում որպան խորհրդանշական չափում:

Ապրանքների օգտագործումը, որպես ապրանք սպառողական արժեքի յուրացում և նյութական բարիքների ստացում, փոխարինվում է ինքնարտահյուման պրակտիկայով, որն իրականացվում է բրենդի նկատմամբ խորհրդանշական վերաբերունքով։ Օգտագործելով և սպառելով բրենդեր՝ անհատը խորհրդանշական կերպով դիմում է որոշակի կենսառջի, որը նրան թելադրվում է հատկապես գովազդի միջոցով (օրինակ՝ «Ձեր կենսակերպի HSBC տեսակետը») և շրջապատում ձեռք բերում սոցիալական ցանկալի կարգավիճակ։ Բրենդերի սպառումը դարնում է ցուցադրական, որն ստեղծում է սոցիալական տարրերություններ։ Բրենդային ընկերությունները խթանում և ֆինանսավորում են ծրագրեր, որոնք ուղղված են հասարակական կյանքի շատ ոլորտների խնդիրների լուծմանը։ «Avon»-ը՝ առողջապահության ոլորտում, «Absolut»-ը՝ արվեստի, «Nike»-ը՝ սպորտի և այլն։ Կրյունքում անհատների սոցիալական ակտիվությունը հանգեցվում է սոցիալական կողմնորոշվածություն ունեցող բրենդերի սպառմանը, իսկ սպառողական պրակտիկան ձեռք է բերում հետարյունաբերական մարդու գործունեության հիմնական տեսակի կարգավիճակ։ Ապրանքների արտադրությունը փոխարինվում է պատկերների, խորհրդանշական արժեքների՝ բրենդերի արտադրությամբ։ Բրենդերի արտադրության հիմնական տեխնոլոգիաները դաշնում են գովազդը և հանրային կապերը։

Բրենդային հաղորդակցության հիմքում ինքնա-
տիկ տեղեկություններ են, որոնք արտահայտվում
են բառերի, խորհրդանշանների, պատկերների,
հեռյունների և այլնի տեսքով։ Դրանք առավել հար-
մար գործիքներ են արժեքների (որոնք կիսում
է բրենդը), ինչպես նաև անհատի մասին որոշակի
տեղեկատվության (սոցիալական կարգավիճակ,
եկամուտ, սոցիալական խնդիրն պատկանելություն)՝
փոխանցման հանար։ Առանձնանալով ապրանքից՝
բրենդը դառնում է սոցիալական ճանաչողության
առանձին օբյեկտ մարդու՝ որպես սպառողի հա-
մար։ Պատահական չէ, որ ժամանակակից հասարա-
կությունում բրենդերի արտադրության ծախսերը
գերազանցում են նոր ապրանքների ուսումնասի-
րության և մշակման ծախսերը։

Սեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում բրենդի նույնականացնող գործառույթը. դրա օրինակներից է iPHONE-ի «Նա համախմբում է միայն յուրահատուկներին» կազմակերպությունը: Պատկանելությունը մի խմբին կարող է թվալ ավելի գրավիչ, քան պատկանելությունը մեկ այլ խմբի: Դիմակավորել սեփական պատկանելությունը որոշակի խմբում հնարավոր է ոչ այնքան իրերի, որքան հեղինակավոր բրենդերի միջոցով: Վերջիններիս խնդիրն է

የፌስት

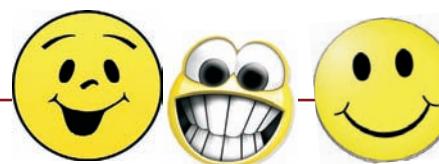
ուեալ պատկերել իրերի արժեքը դրանց տիրոջ և դրանք նույնականացնողների աչքերում։ Սուլբյեկտը, որն իր անձը նույնականացնում է սոցիալապես հաջողակ, բարձր կարգավիճակ և եկամուտ ունեցող անձի հետ, անհնարին է համարում ոչ բրենդային ապրանքի ձեռք բերումը, որը չի համապատասխանում տվյալ խմբի՝ գնումների վայրի և ապրանքների վերաբերյալ պատկերացումներին։ Նա գնահատում է իր գործողությունները ընդհանրացված ուրիշի գնահատականներին համապատասխան։

Հենց այս հանգանաճը կարուղ նշանակություն ունի բրենդային տեխնոլոգիաների ըմբռնման համար, քանի որ բազմատարբերակային սպառնան պայմաններում բրենդային ընտրությունն արդիականացնում է գնահատողական մեխանիզմներ՝ դարձնալով ուրիշներին ներկայանալու և նրանց հետ շփվելու ձև։ Բրենդը բարձրացնում է հնքնագնահատականը և նպաստում ուրիշների աչքերում ավելի բարձր գնահատականի ձևավորմանը։

Ժամանակակից հասարակությունում ստեղծվել է մի իրավիճակ, որտեղ անհատի վարքի նորմատիվային կարգավորման փոխարեն գործում է գայթակղությունը, գաղափարախոսության փոխարեն՝ գովազդը, ինչի հետևանքով բրենդային միջավայրն ընկալվում է որպես մշակութային մոդել, որին անհրաժեշտ է հաճապատասխանել: Բրենդը դառնում է ժամանակակից աշխարհի գործոններից մեկը, որն անմիջականորեն ներխուժելով մարդու անձնական կյանքի հոգևոր և արժեքային ոլորտ՝ դարձնում է նրան միաչափ: *Սիմվոլիկ* սպառողը սուզգել է գայթակղությունների միջավայրում, որտեղ չկա տարբերություն իրականի և անիրականի միջև:

Դետմոնդենիստական սուբյեկտը համոզաւելու է, որը հայտնը վելով դեկորացիաների արիեստական շրջապատում՝ ձգտում է տվյալ պահին նորածն ապրանքների տիրապետմանը կամ ապրումներին:

ԱՐՓԻՆԵ ՄԱԼՔՅԱՆ
ՀՊՏՅ ՎԻԼԻՍՈՎԻԱՅՈՒԹՅԱՆ և
հայոց պատմության ամբիոնի
ավելացում

Digitized by srujanika@gmail.com

Յաճելի է, եթե մեզ բարեկամ են Ժպիտով կամ եթե պազապես գրուցելիս խոսակիցդ ժպուռ է: Ժպիտը վստահություն ներշնչող, անմիջականություն ապահովող հզոր միջոց է:

21-րդ դարին առավել կարևորեց, այսպես ասած, «Ժպտալու արվեստը»: Հատկապես վերջին տասնամյակում քաղաքակիրք Երկրներում հասարակական սպասարկման ոլորտներում ժպտով խուելու նշակույթը աշխատակիցների համար դարձավ վարքականոնի պարտադիր բաղկացուցիչ: Այս երևոյթը նկատելի է նաև Հյայատանում: Բոլորին էլ, թեկուզ մեկ անգամ, բախտ է վիճակվել բավականություն օգալու, օրինակ, Երբ բրենդային խանութում մեզ բարեհամբյուր ժպտով սպասարկել են կամ էլ ուղղակի օգնություն առաջարկել: Սա, կարծես, անապատում օազիս լինի, որովհետև մենք՝ հայերս, առավել բան ժպտալու պակաս ունենք: Այս երևոյթը, թերևս, կարելի է վերագրել ազգային խառնվածքին: Ինչ-կիցե, անդրադառնանք ժպտի առավել կարևոր նշանակություններին:

Նախ՝ ժպտալով հաղորդակցվելը եթիկայի կանոններից է բխում, և հրաշալի կլինի, եթե յուրաքանչյուրը կարողանա զարգացնել այն: Բացի դրանից, հոգեբանական առումով ժպտությունը է ունենալու թագավորությունը կամ ազդեցությունը է ունենալու թագավորությունը:

Ժափիտը, նույնիսկ ոչ ինքնարուխ, նվազեցնում է ընկճվածությունը և ցրում տիրությունը:

Հոգեբաններն առանձնացնում են մարդկանց մի խումբ, որոնք բնության կողմից «օժտված» են այսպէս կոչված «սոցիալական ժպիտով». այս մարդիկ ժպտում են՝ անկախ տրամադրությունից, քանի որ նրանց դիմագիծն է այդպիսին: Սոցիալական ժպիտի կրողները և ժպտադեմ մարդիկ, ըստ հետազոտությունների, հավասարակշռված են և քիչ են հայտնվում ընկճախտի մեջ: Նրանք շրջապատում ցանկալի անձ են և հաճելի գործակից:

Ժափոխ դերը կարևորվում է նոյնիսկ ոչ կենդանի՝ վիրտուալ շփումների ժամանակ: Գիտակցելով այս փաստը՝ ծրագրավորողները ստեղծել են ուրախ «մարդուկների» նշանային մի համակարգ: Սոցիալական ցանցերում զանազան «սմայլիկների» միջոցով կամ գուցեն շնորհիվ, ուղարկի գրվածքառերը կարող են մեզ ուշախություն պարգևել: Երբեք ուշադրություն դարձե՞լ եք այն հանգամանքին, որ մենք նման հաղորդագրություն ստանալիս ժպտում ենք մոնիթորին, եթե անգամ տրամադրություն չենք ունենում: Այստեղ ևս գործում է ժափոխ ուժը՝ սմայլիկի տեսքով: Ի դեպ, համակարգով որևէ տեքստ հավաքելիս կարող եք արդեն քաջ ծանոթ և հարազատ սմայլիկ ստանալ՝ միմյանց միացնելով վերջակետ և փակագիծ խորհրդանշանները. : և)՝ արդյունքում ստանալով ☺ :

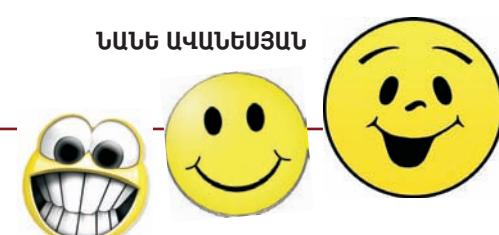
Ժպիտը ծնվում է մարդու հետ: Ժպտալու ունակությամբ օժտված են անգամ նորածինները, որոնք հաճախ ժպտում են նույնիսկ քնաք ժամանակ և շատ զգայուն են նոր ժպիտի նկատմամբ:

Յամածայն փիլիսոփայական մի մոտեցման՝ լուրջ պաշտոններ զբաղեցնող և հասարակության մեջ կարևոր դեր ունեցող նարդիկ գիտակցաբար քիչ են ժպտում՝ առաջնորդվելով այն սկզբունքով, որ խոժոր և լուրջ դեմքը շրջապատում ազդեցիկ երևալու այցերարտ է: Սակայն դա պարզապես կարծրատիպ է, թյուրընթքնան արդյունք, մոլորություն: Այնպես որ՝ ժպիտը սահմաններ չի ծանաչում: Ժպտալ կարող ենք բոլորս՝ անկախ տարիքից, սերից, հասարակության մեջ ունեցած դիրքից և պաշտոնից: Ավելին, մարդկանց համար սիրելի են ժպտադեմ պաշտոնյանները, թիշկները և այլոր, ովքեր կստահություն են ներշնչում թեկուզ միայն առաջին հայացքից:

Որոշակիորեն նաև ժայիտի ուժով է բացատրվում այն, որ աստղերը բոլորին այդքան սիրելի ու հարազատ են: Նրանք շահում են մարդկանց վստահությունն ու համակրանքը՝ իրենց գեղեցիկ ժայիտի շնորհիվ: Շատերին է հայտնի «հողիվության ժայիտ» արտահայտությունը, որը զուգորդվում է հաճելի և համակրելի լինելու հետ:

Գեղեցկության մրցույթում մրցանակակիրների հետագա համագործակցության պայմանագրի կարևոր կետերից է այն, որ տիտղոսակիրը «պարտավոր» է ժպտալ բոլորին:

Ժպիտը ունի հոգեբանական, առողջապահական, ինչո՞ւ չէ նաև ռազմավարական նշանակություն: Այնպես որ, հաճախ ժպտացեք գեղեցկացնելով ձեզ և ձեր շրջապատը:

Գյուլագարակի դենդրոպարկ արգելավայրն
է ներկայացնում բնօգտագործման
տնտեսագիտության ամբիոնի դոցենտ,
կենսաբանական գիտությունների թեկնածու
ՌՈՒԶԱՆՆԱ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ:

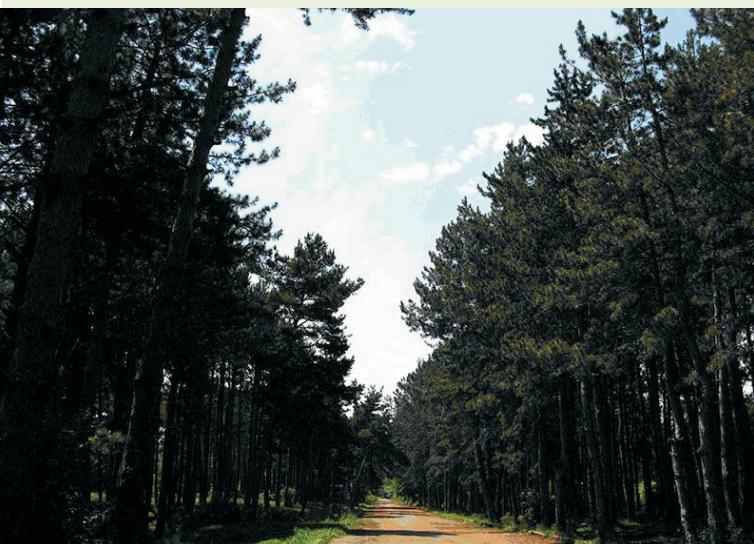
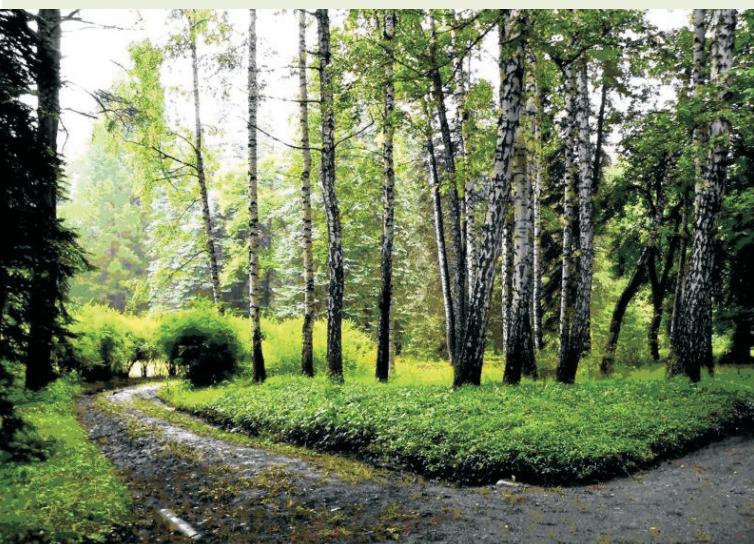
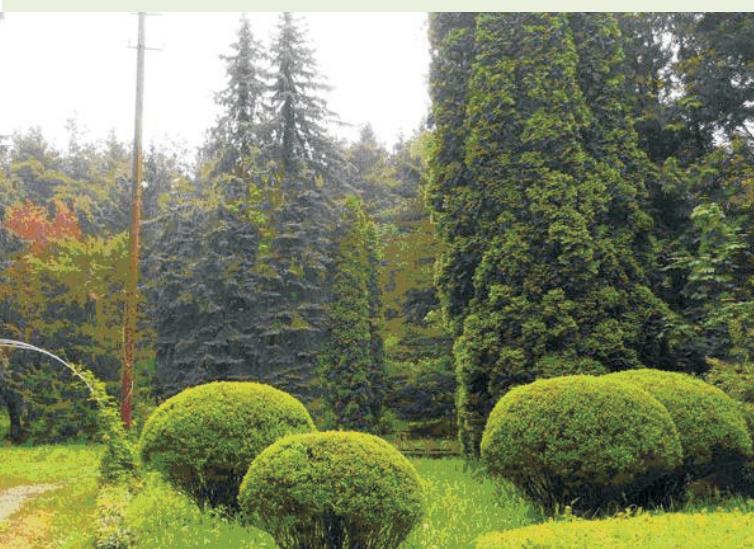
ԵԼՊԱԼՊՅԱՆ ԳՈՏՈՒ ՄԻ ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՀԱՅՐԵՆԻ ԲՆԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

Հայաստանի բնական հարստությունների շարքում կարևոր տեղ է զբաղեցնում Լոռու մարզի Ստեփանավանի շրջանը, որը գտնվում է Հայաստանի հյուսիսյին մասում և ունի հրաշալի բնություն՝ փշատերև անտառներով, քաղցրահամ ջրի պաշարներով, հաճային ջրի աղբյուրներով։ Ստեփանավանից ոչ հեռու՝ Գյուլագարակ գյուղի վերնամասում է գտնվում Գյուլագարակի դենդրոպարկը, որը տվյալ տարածաշրջանի մարգարիտն է և համարվում է Հայաստանի բնաշխարհի ամենագեղատեսիլ վայրերից մեկը։ Անդրկովկասի ենթալպյան գոտում այս տարածքն առաջինն է, որտեղ բնական անտառը վերածնավորվել և համարացվել է անտառային բուսաբանական այգով։

Բուսաբանական այգին հիմնադրել է լեհ գիտնական-անտառագետ Էդմոն Լեռնովիչը 1931 թվականին։ Գիտական ուսումնասիրությունների նպատակով Հայաստան այցելության ժամանակ նրան այնքան է հիացրել Լոռու բնաշխարհը, որ որոշում է ընդունել տվյալ տարածաշրջանում հիմնել բուսաբանական այգի։ Ներդնելով իր սեփական միջոցները և հնարավորությունները՝ գիտնական ստեղծել է մի հրաշալի անկյուն, որը այսօր զբոսաշրջության զարգացման համար անգնահատելի հարստություն է։ Այգին մի հիասքանչ վայր է, որն իր գեղեցիկ բնությամբ, մաքուր օդով, թռչունների բազմազանությամբ և բազմերանգ համանվագով այցելուին ներգրավում է հեքիաթային մթնոլորտի մեջ։

Էդմոն Լեռնովիչը երկար տարիների ընթացքում իրականացրել է գիտահետազոտական աշխատանքներ։ Աշխարհի տարբեր անկյուններից ստանալով բուսատեսակների սերմեր և տնկիններ՝ գիտնականը փորձել է հարմարեցնել դրանք նոր, բավական խիստ կլիմայական պայմաններին։ Փորձարկել է ավելի քան 2500 բուսատեսակ՝ ձգտելով գտնել նոր տեսակներ, որոնք հարմարված կլիմնեն տարածաշրջանի կլիմայական պայմաններին։ Ներկայում մոտ 700 բուսատեսակ 37 հա տարածության վրա հարմարվել է այս ծայրահեղ բնական պայմաններ ունեցող տարածաշրջանին, որը գտնվում է ծովի մակարդակից 1550 մետր բարձրության վրա և աչքի է ընկնում առատ տեղումներով, երկար, ցուրտ և ձյունառատ ձմեռներով։ Բույսերի մեծ մասը բերվել է երևանի բուսաբանական այգուց, ինչպես նաև բազմաթիվ այլ երկրներից՝ Ռուսաստանից, Ուկրաինայից, Վրաստանից, Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Պորտուգալիայից, ԱՍՍ-ից և Չինաստանից։ Գյուլագարակի բուսաբանական այգին հիմնականում կազմված է կովկասյան սոճու սաղարթներից, տարա-

ՀՊԾՀ

տեսակ փշատերև ծառատեսակներից, թփային և խոտաբուսային բազմազան տեսակներից: Այդու տարածքում կան տնկարանային հատվածներ, որտեղ աճեցնում են արծարափայլ և կանաչ եղևնիներ, կիպարիսներ, սամշիտներ և այլ մշտադալար ծառեր և թփեր: Դատուկ արժեք ունի կալիֆորնիական սերվոյան: Իրար մոտ տնկված 5 վիթխարի ծառերը դեռ երիտասարդ են և բարձրություն են հավաքելու մի քանի հարյուր տարվա ընթացքում: Յամաձայն բուսաբանների կարծիքի՝ հասուն տարիքում այդ հսկաների բները կմիանան իրար և անհնար կլինի միմյանցից հեռացնել դրանք (տես՝ ներքին նկարում):

Տարիների ընթացքում այդու հավաքածուն ընդարձակվել է նոր կառուցված արահետների հաշվին, ինչը անտառը դարձել է առավել գեղեցիկ: Բնական անտառից, զարդանախշերով բույսերից, փոքրատերև լորենու ծառուղիներից, վայրի ծագում ունեցող բուսատեսակներից և տարբեր տեսակի վարդերի բազմազանությունից ստեղծված է մի հերիաքային աշխարհ:

Գյուլագարակի դենդրոպարկը Յայաստանի բնության հատուկ պահպանվող տարածք է՝ արգելավայր: Այսպիսի տարածքների զարգացման համար, ինչ խոսք, մեծ ջանքեր են պահանջվում, քանի որ դրանք մեր դրախտավայր երկրի անօրինակ գանձերն են, որոնք պետք է ճանաչել, փայփայել ու պահպանել, շրջապատել խնամքով և հոգատարությամբ:

Արգության ամսությունների մարզական աշխարհագույն պատճենները

ՀՊԾՀ մեծ հանդիսաբարակում հունիսի 19-ին տեղի ունեցավ «Մարզական գարքոնք-2013» միջոցառումը: ՀՊԾՀ ֆիզիաստիարակության, ԱԻ և ՔՊ ամբիոնի վարիչի ժամանակավոր պաշտոնակատար Սիմոն Յակոբյանը, ով վարում էր միջոցառումը, հանդես եկավ ողջույնի խոսքով՝ անփոփ ներկայացնելով համալսարանի 2012-2013 ուսումնական տարվա մարզական ձեռքբերումներն ու հաղթանակները, ամբիոնի նախաձեռնությամբ իրականացված բարեփոխումները:

ՀՊԾՀ-ում հյուրընկալվել էին Յայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի փոխնախագահ Դերենիկ Գաբրիելյանը, «Յայաստան» մարզական ընկերության նախագահ Ռազմիկ Ստեփանյանը, Յայաստանի վոլեյբոլի Ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Ռազմիկ Սուլթանյանը, Երևանի պետական լեզվաբանական համալսարանի ֆիզիաստիարակության ամբիոնի վարիչ Սամվել Խաչատրյանը, լողորդուիլի Քռիփսիմե Զիլավյանը, մարզական լրագործներ և այլք: Միջոցառմանը մասնակցում էին ուսանողներ, պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչներ և բուհի ղեկավարությունը՝ ռեկտոր Կորյուն Արոյանի գլխավորությամբ:

Վոլեյբոլի զարգացման գործուն մեր համալսարանի ունեցած ավանդի համար Ռազմիկ Սուլթանյանը Յայաստանի վոլեյբոլի Ֆեդերացիայի անունից պատվոգիր հանձնեց ռեկտոր Կորյուն Արոյանին:

Միջոցառման ընթացքում պարզաբանվեցին հանրապետական խաղերում մրցանակներ նվաճած ՀՊԾՀ ուսանողները:

Սիմոն Յակոբյանը մեր համալսարանի մարզական կյանքում կարևոր ձեռքբերում համարեց խորհրդային ՊԱՊ (պատրաստ՝ աշխատանքի և պաշտպանության) համալիրի օրինակով Զարթոնք համալիրի ստեղծումը: Այն հաջողությամբ հանձած 57 ուսանողներն արժանացան պատվոգրերի և հատուկ կրծքանշանների:

Պատվոգրեր ստացան նաև «Ուկորդների օր» մրցումներում 1-3-րդ մրցանակային տեղեր գրադեցրած ուսանողները:

Յատուկ մրցանակների արժանացան մի քանի ուսանողներ՝ տարբեր անվանակարգերում: Ֆիզիաստիարակության, ԱԻ և քաղաքաշտպանության ամբիոնը իր հետ համագործակցության համար սահմանել էր նաև հատուկ մրցանակներ, որոնք հասցեատերերին հանձնեց ՀՊԾՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանը. նա պատվոգրեր հանձնեց ՀՊԾՀ լրատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի պետ, գլխավոր խմբագիր Գոհար Գևորգյանին, հաշվապահական հաշվառման և առողջության վակուլտետի դեկան Աշոտ Մաթևոսյանին («Ամենաակտիվ երկրպագու» անվանակարգում), Յայաստանի վլեյբոլի Ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Ռազմիկ Սուլթանյանին:

«Ծնորհակալություն, որ իրենց ներկայությամբ այսօր մեզ պատվել են սպորտում մեծ ավանդ ունեցող մարդիկ: Իմ և մեր գործընկերների անունից գրիունակություն եմ հայտնում մարզական հաջողությունների համար: Ասում են՝ կյանքում ամենամեծ բերկրանքը վայելում են մարզիկները՝ հաղթանակի պահին: Մենք գրիունակություն ենք հայտնում ձեռք բերված հաջողությունների առիթով, բայց նաև ավելիին հասնելու ակնկալիք ունենք», - միջոցառման ավարտին ասաց ռեկտոր Կորյուն Արոյանը:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Սպարհի 28-ին ավարտվեց ՀՀ բուհերի 14-րդ մարզական խաղերի շրջանակում անցկացվող Վլույրովի աղջկների մրցաշարը: ՀՊՏՀ Վլույրովի աղջկների հավաքականը, ցուցադրելով մարզական անմկուն կամք և համար պայքար մղելով մրցակիցների դեմ, նվաճեց առաջնության հաղթողի կոչումը: Մեր մարզուհիները վերջին անգամ չեն պիտի էին դարձել 2007-ին և իհնագ տարի շարունակ ծգել էին կրկին գրանցմել մրցաշարի 1-ին հորիզոնականը: Սակայն տարբեր տարիների, ցուցադրելով դիտարժան խաղ և գրավելով մրցանակային տեղեր, չին հասել բաղադալի նպատակին՝ չեմ պիտի կոչմանը: Այս հենց այս հանգամանքն էլ արանձնահատուկ արժեք ու իմաստ է հաղորդում ձեռքբերված հաղանակին, ոգևորում ինչպես մեր վլույրության հիմքում այնպէս է՝ յուրաքանչյուր ՀՊՏՀ-ականի: Այս ուրախալի արիթով ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյոյանն իր աշխատասենյակում սիրով կյուրընկալեց մեր մարզուհիներին և մարզչին՝ ֆիզդաստիարակության, արտակարգ իրավիճակների և քաղաքաշաբառության անբիօնի վարիչի ժամանակավոր պաշտոնակատար Սիմոն Նազարյանին: Նա շնորհավորեց և շնորհակալություն հայտնեց հաղթանակի, բոլի մարզական պատիվը բարձր պահելու համար: Ռեկտորը հավաքականի անդամներին արժանացրեց դրանական պարզաբանությունը:

Բուիի մարզական կյանքում տեղի ունեցած այս նշանակալի իրադարձությունը նաև «Տնտեսագետի» դիտանկյունում է: Մենք հանդիպեցինք Վլույրովի աղջկների հավաքականի մարզուհիներին՝ առանցքային խաղացողներ և արդ Յովիանիսյանին (թիմի ավագ), Լուսինե Ներսիսյանին, Լուսինե Մուրադյանին, Անի Գրիգորյանին, Լիա Միրզոյանին և Սաքենիկ Գրիգորյանին: Նրանք երևանի պետական համալսարանի հավաքականի հետ եղափակիչ խաղի պարզեցած ապրումների մասին պատմում են առանձնահատուկ սիրով ու մեծ ոգևորությամբ:

«ԱԱԾեղջ ասած, չէի հավատում, որ կարող ենք հայթել: Հակառակորդը շատ ուժեղ էր, ու դրանում մենք արդեն հանդպէլ էինք. Վերջին՝ 2007 թվականի հաղթանակից հետո մեր թիմը ԵՊՀ-ին արդեն մի քանի անգամ պարտպէլ էր, ուստի մեծ էր նաև հոգեբանական գործոնը: Բացի դրանից, մեր աղջիկների մեջ մասն իրենց մարզական առաջին քայլերը այստեղ՝ բուհում են սկսել, իսկ հակառակորդ թիմում պարփեսինալ վլույբոլիստուհիներ են խաղում», - ասում է Նարե Շովիան-Շիսյանը ու նկարագրում խաղի ընթացքում ունեցած զգացումները. «Ասես, ոչ մի զգայարան չէր գործում, մտածում էի միմիայն թիմին միավոր բերելու մասին»: Նարեն նշում է, որ հաղթանակի մեջ մեծ էր են ունեցել իրենց հանդեպ մարզչի հավատը, թիմի միասնականությունը և երկրպագուների աջակցությունը:

«Խաղաղ հետո բոլորս զրկել էինք միմյանց ու արտապնդմ էինք. ոչինչ չէինք լսում. ո՞չ սուլվշի ծայրո, ո՞չ հնչած շնորհավորանքներո», - ասում է կառավարման

ՀՊՏՀ ՎՈԼԵՅԲՈԼԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԿԱՆԸ՝ ՀՀ ԲՈՒԺԵՐԻ 14-ՐԴ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԽՊԵՐԻ ՉԵՄՊԻՈՆ

ՀԻՆԳ ՏԱՐԻ ԱՆՑ՝ ԿՐԿԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

፳፻፲፭ - ተ፲፪

Ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի ուսանողութիւն Լուսինե Ներսիսյանը, թիմի այս եզակի անդամներից մեկը, ով անվերապահորեն հավատացել է հաղթանակին: «Երբ առաջին խաղափուլում պարտվեցինք, բոլորը հուսախար եղան, բայց ես հավատում եի ու մտրումս անընդհատ կրկնում՝ հաղթելու ենք... ու այդպես էլ եղավ», - նշում է Լուսինեն՝ հավաստիացնելով, որ այդ հավատը մեկ օրում չի ծնվել. այն արդյունք է համար ու ջանադիր մարզումների, թիմուն ստեղծված ժերմ, անկեղծ ու մտերմիկ մթնոլորտի:

Սիցազգային տնտեսական հարաբերությունները մասնագիտության 1-ին կուրսի մագիստրանտ Լիա Միրզոյանը պատմում է, որ պատասխանառու խաղից առաջ անասելի ապրումներ է ունեցել. «Ծառ անհանգիստ էի: Քունս խանգարվել էր, երազունս անգամ վույբու էի խաղում ու անընդհատ գլխիս գնդակի հարվածներ ստանում», - ժայտով պատմում է մարզուիին: Կսում է՝ հաղթանակի պարզեած զգացումներու ուղղակի աննկարագրելի են: Նույնափիսին են նաև ֆինանսական վարչարարություն մասնագիտացման 1-ին կուրսի մագիստրանտ Սարենիկ Գրիգորյանի ապրումները. «Ուզում էի գրկել, համբուրել բոլորին, ուզում էի աշխարհով մեկ գոչել. մենք արժանի պայքար ենք մղել, մենք հաղթել ենք...», - հոգմունքով նշում է նա: Տնտեսամարթեմատիկական մոդելավորում մասնագիտության 2-րդ կուրսի մագիստրանտ Անի Գրիգորյանը ու մակրոտնտեսական քաղաքականություն և կանխատեսում մասնագիտացման 2-րդ կուրսի մագիստրանտ Լուսինե Մուրայյանը հավաքականի հնարնակներից են. արդեն 5 տարի է խաղում են թիմում, և մեծ է եղել նրանց դերակատարումը հաղթանակի հասնելու գործում: Աղջկեներն այս տարի ավարտում են բուհը ու չեն պատկերացնում, թե ինչ են անելու առանց հարազար թիմի:

«Այստեղ սովորել ենք լինել միասնական, աջակցել միմյանց, նպատակներ ենք ունեցել ու միասնաբար ամեն ինչ արել՝ դրանց հասնելու համար», - ասում է Ամին, իսկ Լուսինեն ավելացնում է. «Մեր սիրելի մարդուն՝ Սիմոն Յակոբյանը, մեզ ոչ միայն լավ կոլեյքու խաղալ է սովորեցնել, այլև մեզ դաստիարակել է մարզական կամք ու հաղթանակի հասնելու ձգում: Նրա տված խորհուրդները մեզ համար կյանքի դասեր են, որոնք մեր անցնելիք ճանապարհի ուղեկիցը կլինեն»:

Անշուշտ, այս հաղթանակը համար մարզումների, տարբեր փորձամրցումների, նախապատրաստական խաղերի մասնակցելու, ծիչտ մարտավարության, միասնականության արդյունք է: ԴՊԾ-ԵՊՀ վկրթության աղջիկների հավաքականների եզրափակիչ խաղը ճեկանգան և հավաստեց միշտ էլ կարելի է հաղթանակի հասնել, եթե կա ցանկություն, հավատ սեփական ուժերի հանդես և միասնական կամք:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԱՐ

ԿՅԱՆՔ ԵՆ ԱՌՆՈՒՄ ԵԶԱԿԻ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ԳՐՔԵՐԸ

- Պարոն Հարությունյան, Ձեր գործունեության մասին,
կարծեք, թի բան է հայտնի հասարակությանը: Ներկայացրեք
խնդրեմ, նախաձեռնության նպատակը և գործունեության
ուղղությունները:

**Հարցազրույց «Հայրենիք
ակումբ» հասարակական
նախաձեռնության
հիմնադիր-անդամ Ավագ
Հարությունյանի հետ**

«Տնտեսագետի» սիրելի ընթերցողներ, հունիսի 6-ին լրացավ քերեին ծանոթ, սակայն նշանակալի գործունեություն ծավալող «Հայրենիք ակումբ» նախաձեռնության հիմնադրման 5-ամյակը: Նվիրյալ մարդկանցից բաղկացած ակումբն իր գործունեությունը ծավալում է քաղաքացիական նախաձեռնության ձևաչափում, գրաղվում է գրատպության եզակի նմուշների վերահրատարակմամբ և տարածմամբ: Գործունեության հիմք տարիներին ակումբն իր հայրայքած միջոցներով վերահրատարակել է մոտ 5 տասնյակ անուն գրականություն: Օգտվելով հորելյանական առիթից՝ քարոզական, տպագրական ոլորտում գործող նախաձեռնության հայրենանվեր աշխատանքին ծանոթանալու համար գրուցեցինք հիմնադիրանդամ, ԴՅ պաշտպանության նախարարության «Մայր Հայաստան» գինվորական թանգարանի տնօրենն, պատմական գիտությունների թեկնածու Ավագ Հարությունյանի հետ՝ հավատացած լինելով, որ նախաձեռնության գործունեությունը դաստիարակիչ օրինակ կարող է դառնալ երիտասարդների համար:

- Եիշտ նկատեցիք, սակայն Ձեր այդ դիտարկման նկատմամբ որոշ վերապահում կատարեն: Նախ, «Հայրենիք ակումբը» երեք չի ձգտել ՁԼՍ-ներով ներկայանալի զանգվածային միջոցառումներ կամ շուրջներ կազմակերպել, առավել ևս՝ հնքնագովազդ չի հետապնդել: Մեր ակումբն ի սկզբանե որդեգրել է, առանց ավելորդ և արտաքին ցուցադրականության, մեր պետականության և Հայոց աշխարհի կայացմանն ու հզորացմանը ուժերի ներածին չափով օգտակար լինելու և ծառայելու քաղաքականություն: «Հայրենիք ակումբի» նպատակը և գործունեության ուղղությունները հստակ ներկայացվել են «Մեր Հավատամքը». Ազգայնական գաղափարախոսության հիմնադրույթները: Մեր Անելիքները. Հայ ազգայնականության արդի խնդիրները» մանհիքեստի բնույթ կրող գրքույկում: Արժե հիշատակել, որ այն ունեցել է չորս հրատարակություն և լայնորեն բաժանվել է հատկապես երիտասարդության շրջանում: Այդտեղ, թեպետ հռչակագրային, սակայն հիմնավորված կերպով հանրությանն են ներկայացված հայ մարդու, որպես «Ենք»-ի և «Ես»-ի, որդեգրելիք գաղափարական հիմնադրույթները, և որոշակիացվել են այդ ուղղությամբ մեր անելիքները: Խոսք ավելի հստակեցնելու նպատակով՝ մեջբերեն: «Մեր գերնապատակն է. սեփական Ոգու գարգացմամբ և Հայ Ցեղի հավիտենության ապահովմամբ՝ Բացարձակին ու Հավերժին, որ է՝ Արարչին մերձենալը, ինչը նաև մեր առաքելությունն է»: Մեր ներկայացրած, դավանած և քարոզականությունն ամենակին էլ այլատյացության, օտարամներության խնդիր չի հետապնդում: Այսինքն, ակումբն առաջնորդվում է ազգայնական-հայրենատիրական գաղափարների քարոզչության հրատապությամբ և կարևորությամբ:

- Ինչպես հղացավ նման ակումբ ստեղծելու գաղափարը, ովքե՞ր են նախաձեռնության անդամները, և ինչպես կարող են ցանկացողներն իրենց ներդրումն ունենալ այս գործում:

- Եախևառաջ, հպարտությամբ պետք է նշեմ, որ մեր ակումբն իրեն համարում է 1930-ական թվականների «Ցեղակրոն Ուխտերի» և 1990-ականների «Ազգայնական» ակումբի գաղափարական ժառանգորդը: Հասկանալի է, որ նման նախաձեռնություն սկսելով՝ մենք գիտակցում էինք պատասխանատվության այն ողջ ծանրությունը, որ ստանձնել ենք. անհրաժեշտ է ոչ միայն կատարելապես յուրացնել մեզ բողնված տեսագաղափարական ժառանգությունը, այլև հավատարիմ մնալով այդ ավանդներին՝ շարունակել և զարգացնել: Մեր հայրենասիրական նախաձեռնության անդամները տարբեր գրաղմունքի ու տարիքի պետական և մասնավոր հավատաներում գործող անհատներ (ի դեպքում տնտեսագետները գգալի թիվ են կազմում), որոնց

միավորել և կապել է հենց գաղափարական միադավանությունը: Մեր ակումբը ազգային-հայրենասիրական հարցերի շուրջ սիրով կիհանագործակցի ՀՀ-ում, ԼՂՀ-ում, Զավախքում և Սփյուռքում գործող բոլոր հասարակական կառույցների և անհատների հետ: Ներդրումը կարող է լինել համատեղ հրատարակությունների, միջոցառումների և քարոզական աշխատանքների տեսքով: Հետաքրքրությունը կարող են դիմել հետևյալ հասցեով՝ avag.harutyunyan@yandex.ru, 091-599754:

**-Կներկայացնե՞ք, թե հատկապես
ի՞նչ գրականությամբ և ի՞նչ
հրատարակություններով եք հետաքրքրված,
ինչպես ներդրում վերահրատարակման
արժանի գորերը:**

-Ակումբն անցած կարճ ժամանակահատվածում հրատարակել է Յեղակրոնության ու Տարոնականության իմանադիրների Գարեգին Նժենիի և Յայկ Ասատրյանի նորահայտ երկերը, հայ քաղաքական նոր անվանի ներկայացուցիչներ Նիկողայոս Աղոնցի, Շահան Նարալիի, Յովհաննես Քաջազնունու, Լևոն Շանթի, Զարևանի, Օննիկ Զարմունու, Արմենակ Բարսեղյանի աշխատությունները, հայոց ռազմական հաղթանակների փառավոր էջերի, ազգային գաղափարախոսության, դիցաբանության, մշակույթի, ազգային-պետական գործիչների, այլադասական հայերի, գլորալացվող աշխարհի վերլուծությանը նվիրված աշխատություններ: Մեր ակումբի հրատարակությունների գերակշիռ մասը կամ անտիպ նորահայտ են, կամ էլ դրանց առաջին հրատարակություններից ՀՀ գրադարաններում մնացել են եզակի օրինակներ: Այս տեսակետից ակումբը ոչ միայն քարոզական, այլ նաև այդ գործերը կորսատից փրկելու գործառույթ է իրականացնում: Յենց նշանական ապարագան էլ կանխորոշում է հրատարակվելիք գորերի շրջանակը:

-Ո՞ւմ և ո՞ւր է ներկայացվում Ձեր աշխատանքի արդյունքը:

-Դրանք նախատեսված են Յայրենաստիրությունը որպես կյանքի ուղենիշ որդեգրած առաջնորդապաշտ հայորդիների, մեր պետականության հզորացմանը ծառայող, պատմության հերոսականությանը հպարտացող, ազգային արժեհամակարգին գաղափարապես հավատարմորեն ապավինած տիրապաշտ հայ երիտասարդության համար: «Յայրենիք ակումբը» հրատարակել է 42 անուն գիրք, որից՝ «Յայրենիք» մատենաշարով՝ 29, շուրջ 15.000 տպաքանակով: Այս հրատարակությունների գերակշիռ մասն անվճար բաժանվել է գրադարաններին, ռազմական և հասարակական հաստատություններին, հետաքրքրվող անհատներին:

-Գրքի, գրականության հետ առնչվող մարդիկ եք, ինչպես ներդրում գրքի արժեհության հատկապես այսօրվա երիտասարդության շրջանում: Արդյո՞ք հիմնավոր են «ընթերցասիրությունը նվազել է» կամ «գրքերով քերն են այսօր հետաքրքրված» հորետեսական հայտարարությունները:

- Հայր գիրք, գիր-գրականություն արարող և պաշտող մարդ է:

Նախ՝ միանգամայն սխալ և վտանգավոր եմ համարում այսօրվա երիտասարդությանը գրքից հեռու մնալու կամ գիրք կարող սիրելուց օտարանալու մեջ մեղադրելը: Այդ հարցում, անշուշտ, մեղքի գլխավոր բաժինն ունեն ներկա աշխարհում տեղի ունեցող համընդհանրացման գործընթացները, ինչի ստիպողական ազդեցության ներքո էլ հարկավոր է դիտարկել նշալ սխալ տեսակետը: Ի դեպ, այդ հանգամանքը հաշվի առնելով, ակումբի հրատարակությունները տեղադրված են նաև www.mayrhayastan.am կայքում, որտեղ ցանկացողները կարող են անվճար ծանոթանալ առկա գրականությանը: Մշտապես շփվելով երիտասարդության հետ՝ պետք հպարտությամբ փաստեն, որ մերօրյա երիտասարդն ամենակի էլ այնպիսին չէ, ինչպիսին կարող է երևալ հասարակական թյուրընթացման համապատկերում: Որպես ասածիս վկայություն՝ կարող են ներկայացնել երիտասարդների հետ մեր բազմաթիվ հանդիպումները, նրանց կողմից ցուցաբերվող հետաքրքրությունը, նաև պարագաները, մեր հրատարակած գրականության հանդեպ:

Զրուցեց ԳՈՐԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆԸ

Գիտական խորհրդի հերթական նիստը տեղի ունեցավ ապրիլի 29-ին՝ հագեցած օրակարգով: Ուսումնակազմակերպական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Միհրդատ Յարությունյանը ներկայացրեց առկա ուսուցման բակալավրիատի 4-րդ կուրսերի քննաշրջանի արդյունքները և հանդես եկավ ամփոփիչ ատեսաւորման հանձնաժողովների մասին հաղորդմանք՝ ընդգծելով, որ այս ուսումնական տարում գերազանց արդյունքներով ուսանողների տեսակարար կշիռը բարձր է եղել:

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղի տնօրեն Սոս Խաչիկյանը հանդես եկավ մասնաճյուղում ուսումնական և գիտահետազոտական աշխատանքների կազմակերպման մասին հաղորդմանք:

Բոլոր հաղորդումները, գիտխորհրդի անդամների քվեարկությամբ, ընդունվեցին ի գիտություն:

Գիտխորհրդի նիստում հաստատվեցին նաև թեկնածուական աստենախոսությունների թեմաներ և գիտական դեկավարներ, հրատարակության երաշխավորվեց «Վարկի մենեջմենթ» ուսումնամեթոդական ծեռնարկը և ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղի հիմնադրման 5-ամյակին նվիրված գիտաժողովի նյութերի ժողովածուն:

Նիստերի սրահում ապրիլի 23-ին տեղի է ունեցել «Եթե գիտես: 7:1» ծրագրի թրեխնիզմների առաջին դասընթացի նաև նաև կից համակարգության առաջին հավաստագրերի հանձնման արարողությունը: Սասանակիցներին շնորհավորել և հավաստագրեր է հանձնել ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արյոյանը:

Ապրիլի 26-ին նիստերի սրահում հյուրընկալվեցին ՀՊՏՀ ամփոփիչ ատեսաւորման հանձնաժողովի նախագահները, որոնց ողջունեց ռեկտոր Կորյուն Արյոյանը:

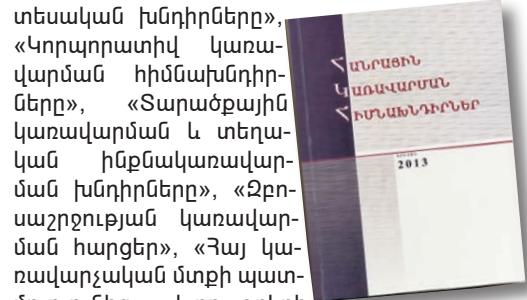
Ուսումնակազմակերպական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Միհրդատ Յարությունյանը ամփոփիչ ատեսաւորման հանձնաժողովի նախագահներին ծանոթացրեց ավարտական կուրսերի ուսանողների ամփոփիչ ատեսաւորման գործընթացի կանոնակարգին, բաժանվեցին քննությունների ժամանակացույցերը:

Նիստերի սրահում ապրիլի 29-ին մակրոեկոնոմիկայի ամբիոնի նախաձեռնությամբ տեղի ունեցավ գիտական սեմինար «Ամբողջական պահանջարկի կառուցվածքային տեղաշարժերի վերլուծությունն ու կանխատեսումը ՀՀ-ում» թեմայով, որին մասնակցում էին ՀՊՏՀ գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, մակրոեկոնոմիկայի ամբիոնի վարիչ Խշխան Շիգրանյանը, գիտության բաժնի պետ Խորեն Սիսիթարյանը, դասախոսներ, ուսանողներ:

ՀՀ ԿԳԽ գիտության պետական կոմիտեի գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ենթակառուցվածքի պահպանման ու զարգացման ծրագրի պայմանագրային ֆինանսավորմանը իրականացվող ուսումնակիրությունները ներկայացրեց աշխատանքային խումբը՝ մակրոեկոնոմիկայի ամբիոնի վարիչ Խշխան Շիգրանյանը (Խմբի դեկավար), նույն ամբիոնի դոցենտներ Քնարիկ Վարդանյանը, Գայանե Ավագյանը և Թաթուլ Մկրտչյանը:

ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի երաշխավորությամբ ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Յուրիի Սուվարյանի և պրոֆեսուր Վալերի Միրզոյանի խմբագրությամբ լույս է տեսել «Հանրային կառավարման հիմնախնդիրներ» վերագրով գիտահետազոտական նյութերի ժողովածուի առաջին պրակը. որն անդրանիկ փորձն է համակարգված ներկայացնելու ՀՊՏՀ կառավարման ամբիոնի աշխատակիցների գիտահետազոտական ծեռքբերումները: Գիտական հոդվածները տեղ են գտել «Հանրային կառավարման տեսական խնդիրները», «Կորպորատիվ կառավարման հիմնախնդիրները», «Տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման խնդիրները», «Զբոսաշրջության կառավարման հարցեր», «Հայ կառավարչական նորի պատմությունից» խորագրերի ներքո:

Լույս է տեսել փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի պրոֆեսուր Սուրեն Սարգսյան Կատվալյանի «Հայագիտության ձևավորման ժամանակի և հիմնախնդիրների հարցի շուրջ» գրքույթը: Նեղինակը հայագիտության ժամանակաշրջանի մասին ուրույն մոտեցում է ցուցաբերել՝ հիմնավորելով, որ այս գիտությունը ձևավորվել է 5-րդ դարում:

ՀՊՏՀ միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի վարիչի ժամանակավոր պաշտոնակատար Գրիգոր Նազարյանի, նոյն ամբիոնի պրոֆեսուր Աշոտ Մարկոսյանի և դոցենտ Դավիթ Հախվերդյանի հեղինակությամբ լույս է տեսել «Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ» ուսումնական ծեռնարկը՝ 2 հատորով:

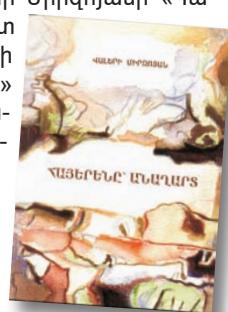

Րայաստանի պետական տնտեսագիտական և Ռուսովի պետական տնտեսագիտական համալսարանների (ՈՒՆԵՍ) միջև կնքված երկողմայացման ազգային ակադեմիայի անդամ, Վերոնչյալ համալսարանի հակածգնաժամային և կորպորատիվ կառավարման ամբիոնի դոցենտ Ռիմա Սկրտչյանը ԶՊՏՀ-ում, հանդիպեց ուկտոր Կորյուն Արյանի, գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանի, ապա պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչների և ուսանողների հետ։ Բանախոսն ընդհանուր գծերով ներկայացրեց Ռուսովի մարզը, հայտնի քաղաքները, տեսարժան վայրերը, խոսեց Հայաստանի և Ռուսովի մարզի միջև ստեղծված տնտեսական հարաբերությունների, այսուել ապրող հայերի և նրանց ծավալած գործունեության մասին, անդրադարձավ գրուաշրջության ու հյուրանոցային բիզնեսին։

Լուս է տեսել ՀՊՏՀ բնօգտագործման տնտեսագիտության ամբիոնի «Հողագույքային հարաբերությունների հիմունքներ» ուսումնական ծերնարկը՝ տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Սուրեն Գևորգյանի ընդհանուր դեկանարկությամբ և խմբագրությամբ։ Գիրքը հրատարակվել է ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի որոշմամբ։

ՀՀ ԳԱԱ Հ. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի արդի հայերենի բաժնի երաշխավորությամբ լուս է տեսել ՀՊՏՀ կառավարման ամբիոնի պրոֆեսոր Վալերի Միրզոյանի «Հայերենը՝ անադարտ (լեզվասիալների վերլուծություն)» գրքի երրորդ, լրամշակված տարբերակը։

ՀՀ ԳԱԱ բուսաբանության ինստիտուտը, կենդանաբանության և հիդրոէկոլոգիայի գիտական կենտրոնը Երիտասարդ գիտնականների խորհրդի հետ համատեղ մայիսի 3-5-ը Ծաղկաձորի Երիտասարդական կենտրոնում անցկացրել են «Կենսաբազմազանության և վայրի բնության պահպանան էկոլոգիական հիմնախնդիրները» խորագրով միջազգային գիտաժողով, որին մասնակցել են աշխարհի 11 երկրների 40 քաղաքների բնապահպանական խորհրդությունները։ Գիտաժողովին մասնակցել են նաև ՀՊՏՀ ներկայացուցիչները՝ ուսանողական խորհրդի նախագահ Սևակ Խաչատրյանը, մագիստրանտներ Գրիշա Ամիրխանյանը, Սերգեյ Խառասյանը, վարդան Զանգոյանը, Զովհետա Աբանյանը, բակալավրիատի ուսանողներ Շուշան Ալեքսանյանը, Եղագար Գրիգորյանը։

Մայիսի 9-ին «Հայաստան» մարզական ընկերության մարզադաշտում նեկարկեց ՀՀ բոլիերի ուսանողների 14-րդ համրապետական մարզական խաղերի շրջանակում անցկացվող կրոսավագրի առաջնությունը։ ՀՀ տարրեղ բոլիերի, Արցախի պետական համալսարանի աղջիկների և տղաների 10 հավաքականների թվում կին նաև ՀՊՏՀ վագորդ տղաներն ու աղջիկները։

Մայիսի 17-ին ՀՊՏՀ մարզադաշտում կայացավ վոլեյբոլի ընկերական հանդիպում։ Խաղացին ՀՊՏՀ ֆիզիաստիարակության, Աի և ՔՊ ամբիոնի և Երևանի պետական լեզվաբանական համալսարանի դասախոսական թիմերը։ Խաղն ավարտվեց 3-1 հաշվով։ Մի քանի որ անց ԵՊԼՀ-ի թիմի պահանջով տեղի ունեցավ ռևանշ հանդիպում, որն ավարտվեց մեր թիմի պարտությամբ։ Վերջնարդյունքում գրանցվեց խաղաղ հաշիվ։

Մայիսի 16-ին ՀՊՏՀ-ում տեղի ունեցան «Ուեկորդների օր» մրցումներ՝ ֆիզիաստիարակության, Աի և ՔՊ ամբիոնի նախաձեռնությամբ։ Մասնակիցները մրցեցին հեռացատկ տեղից (տղաներ, աղջիկներ), ձեռքերի ծալում, ուղղում (տղաներ, աղջիկներ), վերձգում պստածողից (տղաներ) մրցումներում։

Հեռացատկ տեղից աղջիկների մրցումներում առաջին տեղը գրավեց Արմեն Ջակոբյանը, տղաների մրցումներում՝ Ջայկ Ամիրխանյանը։ Ձեռքերի ծալում, ուղղում աղջիկների մրցումներում առաջինն էր Լուսինե Խվանդարյանը, տղաների մրցումներում՝ Ջրանտ Հայրապետյանը։ Արդարացի խաղ» հատուկ մրցանակին արժանացավ Որբերտ Գասպարյանը։ Վերձգում պստածողից տղաների մրցումներում առաջին տեղը գրավեց Ջրանտ Հայրապետյանը։

ՀՊՏՀ հայոց և ռուսաց լեզու ամբիոնի վարիչ Մարի Զաքարյանի նախաձեռնությամբ մայիսի 15-ին մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետում մեկնարկեց օլիմպիադա՝ «Հայոց լեզու և գրականություն» առարկայից։ Մասնակցում էին ուսանողներ համալսարանի բոլոր ֆակուլտետներից։ Օլիմպիադայի արդյունքներով՝ 1-ին և 3-րդ մրցանակային տեղերը բավուր մնացին, 2-րդ մրցանակին արժանացան ֆինանսական ֆակուլտետի առաջին կուրսի ուսանողներ Նանե Թորոսյանը և Տիգրանուիի Աղաջանյանը։

Սայիսի 24-ին ֆինանսական ֆալուլտետում միջֆակուլտետային «Է՞նչ, Ե՞րբ, որտե՞ղ» բանիմացների խաղ-մրցույթով մեկնարկեց «Ուսանողական գարուն - 2013» փառատոնը: Մրցույթին մասնակցեց մեկական թիմ բոլոր ֆակուլտետներից: Խաղը վարեց ՀՊՏՀ գիտակների «INDEX PRO» թիմի ավագ Հարություն Արզունանյանը: Ընդհիշնանը անցկացվեց առանձին մրցույթ՝ կինո-թեսություն բացացքում թիմերը գուշակեցին, թե որ ֆիլմերից են ցուցադրվող կադրերը: Այս մրցույթում հաղթեց կառավարման ֆակուլտետի գիտակների թիմը:

Մայիսի 29-ին «Ուսանողական գարուն-2013» փառատոնի շրջանակ-ներում մեկնարկեցին ՈՒՅԱ-ի Երևակայացումները: Յուրաքանչյուր ֆակուլտետ հանդես եկավ լավ պատրաստված, ինքնատիպ և հետաքրքիր հումորային ելույթով, երիտասարդական թարմ գաղափարներով:

Մայիսի 31-ին ՀՊՏՀ մեծ դահլիճում տեղի ունեցավ գալահամերգ, որտեղ ամփոփվեցին «Ուսանողական գարուն-2013»-ի արդյունքները, հաղորդները պարզաբարվեցին պատվորերով և մրցանակներով: «Ի՞նչ, որտե՞ղ, ե՞րբ» խաղի 1-ին պատվավոր տեղը գրադեցրեց մարթեթիզօֆի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետը, 2-րդ տեղը՝ ֆինանսական, երրորդը՝ կառավարման:

Երգի մըցույթուն մըցանակային
տեղերը բաշխվեցին հետևյալ կերպ:
1-ին տեղը գրավեց Շուշան Արմենակ-
յանը, 2-րդը՝ Քնարիկ Գրիգորյանը,
3-րդը՝ Սլուշի Խաչատրյանը:

Պարի մըցույթում 1-ին տեղը զբա-
ղեցրեց Աննա Շաշիկյանը, 2-րդը՝
Կարինե Հարությունյան և Նարեկ Նո-
րեյան զուագը, 3-րդը՝ Մերի Գրիգորյան
և Եվել Օսաման զուագը:

«Լավագույն դերասան» հատուկ կոչմանն արժանացան և պատվոգրեր ստացան Հայկ Ասատրյանը, Դավիթ Մինասյանը, Սարգիս Չովիհաննիսյանը, իսկ Մարիամ Ուկանյանն արժանացավ «Լավագույն դերասանուհի» կոչմանը:

Ֆինանսական ֆակուլտետի թիմն արժանացավ «Հանդիսատեսի հանակրանք» և «Լավագույն տեսահոլովակ» մրցանակներին, «Լավագույն երաժշտական համար» կոչմանը արժանացավ հնֆորմատիկայի և վիճակագրության ֆակուլտետը: ՈՒՐԱ «Լավագույն ծրագիր» կոչմանն արժանացավ, այսինքն՝ հաղթող ճանաչվեց հաշվապահական հաշվառման և առողջին ֆակուլտետը:

ՀՊՏԾ տնտեսամաքենատիկական մեթոդների անդինի ասպիրանտ Նարեկ Մուրախյանը մայիսի 14-16-ը Սուվալվայի տնտեսագիտության բարձրագույն դպրոցում մասնակցել է «Տնտեսության և հասարակության վերլուծության վիճակագրական մեթոդներ» խորագործ 4-րդ միջազգային գիտաժողովին և հանդես է եկել «Բանկային նրանկացության գնահատում» գեկուցմանը, որը տեղի գտնել Մուսկվայում հրատարակված գիտաժողովի նյութերի ժողովածում:

ԷԼ. ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Այցելել էլեկտրոնային գրադարան

የበንኩሁብ 3-ից የጥስት ሥራዎች አዋጅዎንናው
ለባን ክያይምበት ስህተ አገልግሎት ተስተካክል የጥስት
ስርዓት ተስተካክል ነው፡፡ ይህንን ሥራዎች አዋጅ
የሚከተሉት ውጤት አለመ፡፡

Հայ-հնդկական ՏՀՏ գերազանցության կենտրոնը ՀՊՏՀ-ի հետ համատեղ մեր ուսանողների համար մայիսի 15-ին կազմակերպել էր «Սուրարարությունը ծեռնարկությունում» գործնական օրինակներ» խորագորվ աշխատաժողով, որը վարեց կենտրոնի փորձագետ Ավետիք Քալանթարյանը՝ ներկայացնելով Հայաստանի հեռահաղորդակցության ոլորտի ներկա վիճակը, ապագա զարգացման միտումները և նորագույն տեխնոլոգիաները: Դասախոսությունը նվիրված էր ծեռնարկությունների նորաստեղծական խնդիրներին և այդպիսի նախագծերի իրականացման համար գործնական օրինակներին, որանց գործնական ու ռազմավարական անհրաժեշտությանը և բիզնեսի աճի վրա ուղղող ազդեցությանը:

❷որընկերային այցով հունիսի 4-ին ՀՊՏԾ-ում հյուրընկալվեց Եվրոպական հանձնաժողովի ԵՄ կրթության տեսածանային և մշակութային գործակալության Արևելյան Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի «Տեմպու» ծրագրերի պատասխանատու ֆրանց Շտեյբելը: Միջոցառմանը հրավիրված էին «Տեմպուի» «Արարատ» ծրագրի (որը համակարգում է մեր բուհը) գործընկերները ՀՀ ԿԳՆ-ից, Դայաստանում «Տեմպու» ծրագրի ազգային գրասեմյակից, գործընկեր համալսարաններից, ՀՈՒԱԱ-ից:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին ծրագրի ընթացքը, խնդիրները, համագործակցության հեռանկարները: Կոնկրետ մեր բոլորի մասով ծրագրերի իրականացման ընթացքի վերաբերյալ արձանագրվել է դրական օճափառական:

ԲՊԾ օտար լեզուների ամբիոնի անգլերենի 14 մասնագետներ Մեծ Բրիտանիայի թեմբրիջի համալսարանից ստացել են հավաստագրեր՝ «BEC Business English Certificate», որը հնարավորություն է տալիս գործարար անգլերեն դասավանդելու լինելու աջակցությամբ:

Մայիսի 7-ից 29-ը Բեյջինագի (Չինաստան, Պեկին) ֆինանսների և տնտեսագիտության ինստիտուտում անցկացվել է սեմինար՝խորհրդակցություն՝ զարգացող երկրների բուհերի տարրեր ստորաբաժանումների ղեկավարների մասնակցությամբ: Դայաստանը ներկայացրել է ՌՊՏՀ գիտության բաժնի պետ Խորեն Սխիքարյանը: Սեմինար՝խորհրդակցությունը նվիրված է եղել գիտական հետազոտությունների միջազգայնաց մասն, կրթական բարեկոնյունների հիմնախնդիրներին:

Երկու արտասահմանցի ուսանողի՝
Ռահով Ռամեշպահայի Սաքանիին և
Ռավի Կալիա Ռամիին հանձնվեցին
հավաստագրեր՝ մեր բուլում 1 տար-
վա ուսումնական դասընթացները
հաջողությամբ ավարտելու համար:

ՍԱԿ-ի Եվրոպական տնտեսական համակարգության տնտեսական համագործակցության և ինտեգրման բաժնի ներկայացուցիչներ՝ բաժանմունքի ղեկավար Ժողե Փալասինը և աշխատակից Թրիստոֆեր Աբեյը հունիսի 11-ին ՀՊՏՀ գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանի հետ հանդիպման շրջանակներում քննարկեցին Հայաստանի նորաստեղծական զարգացման նախագծին, այդ շրջանակներում ՍԱԿ-ի Եվրոպական փորձագետների աջակցության ձևաչափին առնչվող հարցերը:

ՀՊՏՀ նորակառուց բակի ամբողջ տարածքում արդեն գործում է որակյալ Wi-Fi ինտերնետ կապ, որն ավելի գրավիչ է դարձնում և ամբողջական տեսքի է բերում ներհանգային աշխատանքական միջավայրը: ՀՊՏՀ-ականները հնարավորություն ունեն օգտվելու նոր կամաց՝ հավաքելով առև.2013 օպերատորաբարություն:

ՀՊԾՀ Կառավարման ամքինի դուցենա Վիլեն Խաչատրյանը և կառավարման ֆակուլտետի շրջանավարտ Դավիթ Յարուբյունյանը մասնակցել են ՀՀ Նախագահի բարձր հիվանու ներքո իրավանացվող «Երիտասարդ գիտնականների աջակցության ծրագրի» հայտարարած Երիտասարդ գիտնականների նրգույթին: «Տնտեսագիտություն և իրավագիտություն» անվանակարգում Դավիթ Յարուբյունյանն արժանացել է Միջիբարձր Գոշի անվան 1-ին, իսկ Վիլեն Խաչատրյան՝ 2-րդ մոզանակի:

«Բանբեր ՀՊԾՀ-ի» գիտական հաճ-
դեսի նոր համարն արտացոլում է
անվանի գիտնականների, դասա-
խոսների ստեղծագործական միտքն
ու թարմ գաղափարները, որոնք ներ-
կայացվում են հետազոտություննե-
րի, վերլուծու-
թյունների, գի-
տական հոդ-
վածների տես-
քով։ «Բանբեր
ՀՊԾՀ-ի» այս
համարի տեքստ-
ային հատվածը
ընթերցողին է
ներկայանանակ նոր
ձևավորմանը։

ՀՊՏՀ «Ամբեղջ» հետազոտական կենտրոնի գիտական խորհրդատվական խորհուրդը հունիսի 14-ին անցկացրեց իր հերթական միստր:

ՀՊՏԾ ռեկտոր, տնօնեսագիտության դլկտոր, պրոֆեսոր, հետազոտական կենտրոնի գիտական խորհրդատվական խորհրդի նախագահ։ Կորյուն Արյոյանը շնորհավորեց հետազոտական ուղղությունների ղեկավարներին և խմբերում ընդորկված աշխատակիցներին՝ մաշեթևով արդյունավետ աշխատանք։

ՀՊԾՀ գիտուրյան և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր, կենտրոնի գիտական դեկավար Գագիկ Վարդամյանը ներկայացրեց հետազոտական ուղղություններն ու խնդրերի գիտական դեկավարներին, ինչպես նաև անդրադարձակ հետազոտական կենտրոնի առաքելությանը, նպատակներին: Նա հավելեց, որ սեպտեմբերից կենտրոնի աշխատանքներում կներգրավվեն նաև ուսանողներ:

Լավ սովորող, բայց սոցիալապես անապահով այն ուսանողներին, որոնք այս տարի կը նդունվէն ՀՊՏՀ, բուիի կողմից կը նձեռվէն լայն հնարավորություններ: Այս մասին հայտեց ՀՊՏՀ ռեկուրս Կորյուն Արդյանը՝ ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի հոլմիսին 12-ի նշանում գիտխորհրդի անդամներին մերկայացնելով ՀՊՏՀ-ում ուսանողական նպաստի, պետական և անվանական կրթարշավակների հատկացման նոր կանոնակարգը: Հիշեցնելով, որ այս ուսումնական տարում մեր բուիի ուսման վարձերը որոշ չափով բարձրացել են, բուիի դեկավայրը պարզաբանեց, որ նոր կանոնակարգով նպաստակ կա սպասվող այդ գումարների զգալի մասն ուղղել ուսանողների սոցիալական խնդիրների լուծնանը՝ նրանց հաճար սահմանելով նպաստների, կրթարշավակների, գեղչերի, փոխհատուցուների ճկուն հաճակարգ:

Պրոռենստոր Գագիկ Վարդանյանը գիտխորհրդին ներկայացրեց բուհի միջազգային գործունեության վիճակը, առկա հիմնախնդիրները, անելիքները: Համալսարանի միջազգային գործունեությունը բնութագրող ցուցանիշների շարքում նա անդրադարձավ նաև ՀՊՏՀ պաշտոնական կայրի գործունեությանը՝ ընդգծելով, որ այն հայաստանյան բուհերի առաջին եռյակում է: Քետազոտական ուղղությամբ համալսարանի միջազգայնացման մասին խոսելիս Գագիկ Վարդանյանը հույս հայտնեց, որ այս առումով լավ խթան կդարձնա ՀՊՏՀ նորաստեղծ «Ամբերդ» հետագոտական կենտրոնը:

ՀՐԱՏՎ Գյումրու մասնաճյուղի տնօրինութեան կապահովութեան ներկայացրեց 2012-2013 ուսումնական տարում ուսումնական և գիտահետազոտական աշխատանքների կազմակերպումը Գյումրու մասնաճյուղում։ Դաշտավորությունը գիտխորհուրդը գնահատեց բավարար։ Ներկայացվեցին և հաստատվեցին նաև աւելանվածությունների թեմաներ և գիտական ղեկավարներ հաստատելու մասնակիցների հարցեր, հրատարակության երաշխավորվեցին երկու ժողովածու, մեկն ուսումնական ծերնայիլ։

«Հանք» հեռուստաընկերությամբ հեռարձակվող «Ո՞վ է ուզում դաշնամու միջինատեր» ինտելեկտուալ հեռուստախանի երկրպագուներին, ՀՊՏՀ-ականներին, ինչպես նաև հազարամբու հեռուստադիտողներին հունիսի 15-ին ոգևորության և ուրախության անասելի զգացումներ պարզեց ՀՊՏՀ մազիստրանտ Յարություն Արզումանյանը՝ շահելով մեկ միջին դրամ:

ԻՆՉՊԵՍ ՏԱՐԲԵՐԵԼ

ԿԵՂԾ ՕԾԱՆԵԼԻՔԸ ԲՈՒՐԻՆԱԿԻՑ

Շուկայական հարաբերությունների ծեսվորումը, զարգացումն ու կատարելագործումը նորանոր ապրանքային հարաբերություններ են պարտադրում և սպառողին, և՝ արտադրողին, և՝ ապրանքին: Ապրանքներն ու ծառայություններն ազատ շուկայում հանդիս են գալիս որպես մրցակցող սուբյեկտներ և սպառողին հնարավորություն են ընձեռում հսկայածավալ ապրանքային բազմազանության մեջ ընտրելու ամենաորակյալն ու նպատակահարմարը: Մրցակցող ֆիրմաները ջանում են հնարավորինս լիարժեք բավարարել սպառողների պահանջները՝ միաժամանակ ստանալով մեծ շահույթ: Դրա համար օգտագործում են տարբեր միջոցներ և մեթոդներ, որոնք կարող են սպառողի վրա ազդել ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն: Որոշ ֆիրմաներ դա անում են ազնիվ ձևով՝ արտադրելով որակյալ ապրանք, մյուսները ջանում են խարեւթյամբ սպառողից կորզել գումարներ՝ առաջարկելով անրակ, երբեմն էլ կեղծված ապրանքներ:

Սպառողների անհրագեկությունը, նրանց շահերի չպաշտպանվածությունը նպաստում են ապրանքների կեղծմանը և տարբեր չարաշահումների ու խախտումների պատճառ դաշնում: Քանի որ կեղծման օբյեկտն ապրանքն է, որն ուղղակիորեն ներկայացվում է շուկայում, ուստի սպառողի համար օբյեկտիվ անհրաժեշտություն է առաջանում նույնականացնելու այն: Այն մասնագետները, որոնք ունեն համապատասխան գիտելիքներ ապրանքահության բնագավառում, կարող են նույնականացնել ապրանքը և հայտնաբերել կեղծումը, սակայն ինչպես վարպի սպառողը:

Ապրանքների կեղծմանը մարդն առնչվել է դեռևս առաջին շուկաների ի հայտ գալու հետ: Կեղծումը համարվում էր խարդախություն, խարեւության յուրահատուկ ձև, ընդունված էր «Չխարես, չես վաճառի» արտահայտությունը: Թեև խարեւությունը դատապարտելի է եղել բոլոր ժամանակներում և հաճախ խստորեն պատժվել է, սակայն, միևնույն է, ապրանքները շարունակ կեղծվել են:

Նոր շուկայական հարաբերությունների պայմաններում ապրանքը ձեռք է բերել նոր հատկություններ, որոնց մասին նախկինում նույնիսկ մտածել չէին կարող: Այդպիսի հատկություններից են մրցունակությունը, իսկությունը ու վերջինից բխող նույնականությունը: Դրանք բնորոշ են ցանկացած ապրանքի և կարևոր են այնքանով, որքանով անհրաժեշտ է սպառողին առաջարկել անվտանգ ապրանք:

Տարբեր ժամանակաշրջաններում կեղծման հիմնախընդիրը տարբեր սրություն է ստացել, իսկ այսօր հասել է անհավատալի չափերի՝ սպառողին հարկադրելով տիրապետել ինքնուրույն փորձաքննության հմտություններին:

Ապրանքների կեղծումը մեծ չափերի է հասնում հատկապես անկայուն տնտեսություն ունեցող և անցումային շրջանում

գտնվող երկրներում, որտեղ չկա հավասար մրցակցային դաշտ:

Ֆրանսիայի արտադրողների միությունը, որն ակտիվ պայքար է մղում ապրանքների կեղծման դեմ, հայտարարել է, որ նմանակված ապրանքները կազմում են համաշխարհային առևտորի ծավալի 5%-ը, ամեն տարի ֆրանսիային հասցնում են շուրջ 40 մլրդ եվրոյի վնաս և 30 հազար աշխատատեղի կրծատման պատճառ դաշնում: Օրինակ, արտադրողներն իրենց եկամտի 5%-ը կամ տարեկան շուրջ 3-4 մլրդ դոլարը համարում են կորսված, որի պատճառը կեղծված արտադրանքն է:

Ամենից հաճախ կեղծման են ենթարկվում օժանելիքի և կոսմետիկայի ապրանքները: Այսօր շուկայի հագեցածության պայմաններում սպառողներն իրավացնորդներ ժիստում են բնօրինակ ապրանքի գոյությունը: Այդ առումով սպառողին անհրաժեշտ է գինվել որոշակի գիտելիքներով՝ ապրանքը շուկայում ձեռք բերելիս գգայորոշման փորձաքննություն կատարելու համար: Օժանելիքի ապրանքների կեղծումը սահմանվում է որպես ննանակում, արտադրության գործնրացում որոշակի որակական հատկություններով՝ արտադրանքի փոխարինում ավելի ցածրորակ, ցածրաժեք, իր նշանակությանը չհամապատասխանող արտադրանքով:

Շատ հաճախ են շուկայում հայտնվում անհայտ ծագման, կասկածելի ֆիրմային ապրանքանիշով, տիած հոտով, սխալ մակնշամբ, ոչ պատշաճ փաթեթավորմանը օժանելիքներ, որոնք անարգել իրավում են շուկայում՝ երբեմն վտանգ ներկայացնելով մարդու առողջությանը և շրջակա միջավայրին:

Բուրավետ նյութերի կիրառման պատմությունը հասնում է հազարամյակների խորքը: Մարդիկ միշտ ել ձգտել են գեղեցիկ լինել և հաճելիորեն բուրալ: Անհիշելի ժամանակներից բուրերն օգտագործվում էին մարմինը, հագուստը, մազերը, բնակարանները բուրավետելու համար: Դրանք անբաժանելի նաև կազմում կրոնական, մոգական, ալքիմիական արարողությունների: Եգիպտոսում հայտնաբերված «Անառնայի նամակներում» խուրիսական արքա Տուշատան (Սեֆերտիտի հայրը) իր քրոջ ամուսնուն՝ Ամենհոտեպ III փարավոնին գրում է, որ իր քրոջ ուղարկում է մի մեծ սկահակ անուշահոտ յուղ: Եգիպտոսի մեկ այլ փարավոնի՝ Թութանհամոնի դամբարանից հայտնաբերվեցին ալեբաստրե սկահակներ, որոնք ժամանակին լցված են եղել անուշահոտ յուղերով և բուրում են առ այսօր՝ շուրջ 3400 տարի: Լավ ու հաճելի բուրերով մարդիկ հյուրասիրում էին միմյանց և նվերներ մատուցում:

Այսօր օժանելիքի արտադրությունը, ինչպես երբեք, համարվում է լիտուար արտադրություն, որի զարգացման շարժնրացը մասնագետները համեմատում են ռազմարդունաբերականի հետ:

Հաճելի բուրյը մարդու վրա բողնում է զգայական, ֆիզիոլոգիական ազդեցություն, դրանց միջոցով բուժվում են որոշ հիվանդություններ, գնահատվում է ապրանքների որակը: Այն ազդեցությունը ունի նաև ապրանքի նկատմամբ գնողունակ պահանջարկի վրա:

Օժանելիքն ունի բազմաթիվ տեսակներ՝ դուստիներ, օդեկուլոններ, օժանելիքային հեղուկներ, բուրավետ

ջրեր և այլն, որոնց հիմնական գործառույթը մաշկը, մազերը, հագուստը բուրավետելն է: Օժանելիքի որոշ արտադրատեսակներ նախատեսված են որպես հիգիենիկ և թարմացնող միջոցներ: Դրանք կարող են լինել հեղուկ, կոշտ, չոր, դոնորդատեսք, ենուսիոն: Կան բույրեր, որոնք բնութագրված են լինել համար, օրինակ, սեղմանի դիսուլֆատի, ցինկի պիրիտոնի համար, օրինակ, սեղմանի դիսուլֆատի, ցինկի պիրիտոնի համար (համապատասխանաբար՝ 1%, 5%): Մի քանի համար էլ գրվում է՝ «Մինչև 3 տարեկան երեխաների խնամքի միջոցներում չօգտագործել»:

Օժանելիքի ապրանքատեսակներ են.

- դրվագիներ՝ Parfum Extreit կամ Parfum,
- օժանելիքային ջրերը՝ Eau - de - Parfum,
- հարդարանքային ջրերը՝ Eau - de - Toilette,
- օդեկոլոնը՝ Eau - de - Cologne,
- բուրավետ ջրերը՝ Eau – de Sport:

Առաջին երեք ապրանքանիշերի խնդիրը միայն հաճելի բույր հաղորդելն է, իսկ վերջին երկուսինը՝ ախտահանելը, մանրէազերծնելը, թարմացնելը:

Օժանելիքներից օգտվել սկրուն են գրեթե բոլորը, բայց դա պետք է անել այնպես, որ այդ բույրը չխանգարի ուրիշներին: Դրա համար անհրաժեշտ է հիշել.

Որևէ հոտի տևական ազդեցությունից առաջանում է հոտառության բբացում: Այն դեպքում, երբ բույր արձակողն արդեն չի զգում, ուրիշներն զգում են շատ ուժգին:

Հաճելի և տիած հոտերի սահմանը որոշակի չէ: Նույն բույրը մեկին կարող է հաճելի լինել, մյուսին՝ տիած, իսկ երրորդի մոտ առաջանել ալերգիկ ռեակցիա:

Անրանց հոտերն ավելի սուր են զգացվում, ուստի պետք է տարբերել ոչ միայն ամռանն օգտագործվող օժանելիքի քանակը, այլ նաև առավոտյան և երեկոյան օգտագործվող օժանելիքի մեղեդին, նոտան, բնույթը:

Այսօր օժանելիքի արտադրությունը գրեթե զրկվել է բնական հումքից և միայն բարձրակարգ դրվագիների արտադրության մեջ է, որ դեռ օգտագործվում է 18-20% բնական հումք: Այդ է պատճառը, որ այս ապրանքները կարող են լինել նաև վտանգավոր: Այդ ապրանքները մեջ շատ են նաև կեղծված (ֆեյք) և անօրինական (կոնտրաֆակտ) արտադրանքները:

Օժանելիքը չ սննդային այն ապրանքներից է, որոնց անվտանգության պահանջները հավասարեցված են սննդին և դեղորայքին: Այն անմիջապես շփվում է մարդու մաշկի հետ և այնտեղից ցնդելով անցնում շնչուղիներ: Օժանելիքի վտանգավորությունը գնալով աճում է, քանի որ աստիճանաբար կրծատվում են օգտագործվող բնական նյութերը: Օժանելիքը չպետք է ունենա ալերգիկ ռեակցիա և չպետք է առաջացի գլխացավ, քոր, ցան, կարմրություն, անքնություն, հազ:

Այն չպետք է ունենա նաև եմբրիոնոտոքսիկ ազդեցություն: Օժանելիքի մեջ օգտագործվում են ֆտալատներ, որոնք բացասաբար են ազդում ԴՆԹ-ի վրա, հատկապես, արական սերի պտղի, երբ հղության ընթացքում կինն օգտագործում է ֆտալատի մեջ քանակ պարունակող օժանելիք:

Կեղծված օժանելիքներում օգտագործվում է տոլուոլ, որն ալերգոգեն է, ազդում է նյարդերի, երիկամների, ուսկրածութիւնի վրա, մինչև անգամ նորածինների մոտ առաջանում արտատներ: Մերիլ սպիրտը կեղծվող օժանելիքում հաճախ օգտագործվում է քանկարժեք, նաև սննդում օգտագործվող էթիլ սպիրտի փոխարեն և թունավոր է:

Յայտարարված է 412 անուն նյութերի ցանկ, որոնք չպետք է մտնեն օժանելիք-կոսմետիկական ապրանքների բաղադրության մեջ: Յունքում օգտագործվող շատ նյութեր նույնական ալերգոգեններ են: Անհրաժեշտ է նշել, որ որոշ նյութերի և ներկերի նկատմամբ ալերգիան խիստ անհատական է: Մի քանի միացությունների համար, օրինակ, սեղմանի դիսուլֆատի, ցինկի պիրիտոնի համար սահմանված են թույլատրելի քանակներ (համապատասխանաբար՝ 1%, 5%): Մի քանի համար էլ գրվում է՝ «Մինչև 3 տարեկան երեխաների խնամքի միջոցներում չօգտագործել»:

Օժանելիքի համար կարևոր են քիմիական, կենսաբանական, էկոլոգիական, հրդեհային անվտանգության տեսակները:

Բարձրորակ օժանելիքի համար զգայորոշման ցուցանիշները, որոնցով հնարավոր է զանազանել բնօրինակ արտադրանքը, հետևյալներն են:

- փարեթավորման տուփը պետք է լինի բարձրորակ ստվարաթղթից,
- փարեթավորման թաղանթը (ցելիֆանը) պետք է կիա ամրացված լինի տուփին՝ չքողնելով օդի մուտքի հնարավորություն,
- տպագիր տեղեկատվությունը պետք է լինի պատշաճ, ունենա խիստ դիզայն,
- շշիկը պետք է լինի բաց գույնի ապակուց, առանց երանգների և պղպջակների, անհրաժեշտ է, որ տուփը լինի անուր, և թափահարելիս շշիկը չչարժի,
- գլխիկը ամուր փակվի, պղլիմերային գլխիկի վրա չպետք է երևան կարատեղերը,
- օդամոխի (պուլվերիզատոր) տակ գտնվող օլագոտին չպետք է պտտվի, խողովակը պետք է իշնի մինչև շշիկի հատակը,
- արտադրանքի բարձր գինը:

Հաճախ արտաքին օրգանոլեպտիկ փորձաքննությունը չի բացահայտում կեղծումը, և հարկ է լինում լաբորատոր փորձաքննության հաստատել այն: Փորձաքննությունը կատարվում է բարձրակարգ ապրանքագետ-փորձագետի կողմից: Ստուգվում է օժանելիքային հեղուկի պարզությունը, բույրի կայունությունը, պղտորության առկայությունը, գույնի և բույրի համապատասխանությունը, սպիրտի և բուրավետ նյութերի պարունակությունը և քանակությունը:

Արտաքինից օժանելիքի որակը կարելի է հետազոտել՝ հայտնաբերելու օտարածին մարմինները, որոնք չափորոշչներով չեն թույլատրվում: Դրա համար հանգիստ վիճակում գտնվող օժանելիքով սրվակը պահվում է 40 վլ հզորությամբ էլեկտրական լամպի կամ բնական լույսի դիմաց (20 սմ հեռավորությամբ՝ լամպից և 40 սմ՝ դիտողից): Սրվակը շրջվում է գլխիկայր և ստուգվում հեղուկում նկատվող նստվածքի կամ պղտորության առկայությունը: Բարձրորակ հեղուկը պետք է լինի թափանցիկ, առանց պղտորության:

Բույրի կայունությունը որոշելու համար պետք է լվացված (առանց օճառի) թանգիֆը թոշել 1,5 նկ օժանելիքով, առանց քանելու թողնել չօդափոխվող (նախապես օդափոխված, առանց միջանցիկ քանու) սենյակում՝ 15-20°C պայմաններում, ապա որոշել հոտի կայունությունը՝ համապատասխան ստանդարտների և նորմերի:

Թափանցիկությունը որոշվում է հեղուկով սրվակը սառեցնելով մինչև +5°C (որոշ դեպքերում մինչև +3°C) աղի և սառցի խառնուրդի մեջ, ապա թափահարվում է և զննվում ցերեկային լույսի կամ 40 վտ հղորության էլեկտրական լամպի լույսի տակ: Նշված ջերմաստիճաններում հեղուկները կարող են պղտորվել, սակայն 18-20°C ջերմաստիճանի պայմաններում պղտորությունը պետք է անցնի:

Տարբերում են կեղծված օժանելիքների 3 տեսակ՝

1. Երբ ապրանքը անմիջապես, ակնհայտորեն աչքի է ընկնում անորակ փաթեթավորմամբ,
2. Երբ առկա են մասնակի տարբերություններ, օրինակ գույնը իրական է, բայց հոտը տարբերվում է,
3. Երբ կեղծ է մակնշումը:

Կեղծված օժանելիք հասկացությունը երբեմն շփոթում են փոխարինող կամ արատ ունեցող ապրանքների հետ, չնայած դրանք նույնական կարող են լայնորեն օգտագործվել կեղծնան նպատակով: Դրանք կեղծված չեն համարվում, եթե մակնշան մեջ կամ ապրանք-ուղեկցող փաստաթղթում նշված է իսկական անվանումը, իսկ գինը համապատասխանում է որակին և ծագմանը:

ՕԼՅԱ ԽՎԱՏՐՅԱՆ ՀՊՏՀ ապրանքագիտության և տեխնոլոգիայի ամբիոնի դոցենտ

ԶԻՆԱ ԵՐԱՆՈՍՅԱՆ

ՀՊՏՀ ապրանքագիտության և տեխնոլոգիայի ամբիոնի ասիստենտ, տեխնիկական գիտությունների թեկնածու

Կեղծվածները՝ ձախ կողմում:

ԹՄՐԱՄՈԼՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԱՐԱԳՆԱՑՈՂ ՉԱՐԻՔ

1987 թվականի դեկտեմբերի 7-ին ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեան որոշում է ընդունել հունիսի 26-ը նշել որպես Թմրամիջոցների օգտագործման և դրանց ապօրինի շրջանառության դեմ պայքարի միջազգային օր: Այս օրը աշխարհի տարբեր երկրներում կազմակերպվում են բարոզարշավներ՝ ուղղված թմրամիջոցների պատճառած վնասների վերաբերյալ հանրային իրազեկմանը:

Թմրամիջոցների օգտագործումը վտանգ է ներկայացնում բնակչության առողջական վիճակի, համբնիհանուր կայունության և սոցիալ-տնտեսական զարգացման համար: Այս հսկայական չափեր է ստանում ամբողջ աշխարհում ու այսօր ահագնացող չարիք է, որի մասին պետք է ահազանգել, միջոցառումներ ձեռնարկել, զինվել գիտելիքով:

Ըստ վիճակագրության՝ միայն գրանցված թմրամոլությի քանակն աշխարհում կազմում է 210 մլն, որից տարեկան մահանում է 200 հազարը: Հայաստանում գրանցված է 4000 թմրամոլ, սակայն իրականում այդ թիվը շատ ավելի մեծ է: Թմրամոլության դեմ պայքարում մեծ նշանակություն ունեն երևույթի մասին հասարակության տեղեկացվածությունը և հատկապես երիտասարդության շրջանում՝ բացատրական, խորհրդատվական աշխատանքները:

Ըստ «Թմրամիջոցների և հոգենետ նյութերի մասին» ՀՀ օրենքի՝ թմրամոլությունը թմրամիջոցների կամ հոգեմետ նյութերի օգտագործմանը պայմանավորված՝ անձի ֆիզիկական և/կամ հոգեկան հիվանդագին վիճակ է: Ըստ բժշկական ձևակերպման՝ թմրամոլությունը հիվանդություն է, որը պայմանավորված է թմրամիջոցների պարբերաբար օգտագործման հետևանքով առաջացած հոգեկան երբեմն նաև ֆիզիկական կախվածությամբ:

Տարբերում են թմրամոլության 4 տեսակ՝ օպիումային թմրամոլություն (օպիումի, որա բաղադրության մեջ մտնող ալկալիդների և մորֆինի սինթետիկ փոխարինողների չարաշահում), հաշիվամոլություն (կանեփի այն տեսակների չարաշահում, որոնք պարունակում են բավարար քանակությամբ քառահիդրոկաննարինոլ), խթանիչների օգտագործումից առաջացած թմրամոլություն, թմրադեղների շարժին դասվող որոշ քնարերներից առաջացած թմրամոլություն:

Թմրամոլությունը քրոնիկական հիվանդություն է և առաջանում է աստիճանաբար: Պատճառը թմրամոլությի հարբեցնող հատկությունն է, որն ուղեկցվում է հոգեկան ու ֆիզիկական լրիվ հարմարավետության և երջանկության զգացումով: Հայտնի է թմրամոլութի հանդեպ հիվանդադարձն հակման զարգացման 2 ուղի: Առաջին դեպքում չարաշահումն առաջանում է անգիտակցարար, հաճախ նշանակած դեղանյութերի ոչ ճիշտ օգտագործումից կամ ոչ իրազեկ անձանց խորհուրդներով ինքնարությունից: Ցավերից, տիհած զգացողություններից, անքնությունից և այլ տանջալի վիճակներից խուսափելու նպատակով որոշ անձինք ինքնական, չգիտակցելով իրենց սպառնացող վտանգը, ավելացնում են նշանակված նարկոտիկ դեղանյութի դեղաչափն ու ընդունման հաճախությունը: Սովորաբար նրանք համոզված են, որ ինքնազգացողության լավացումը կտևի այնքան ժամա-

նակ, քանի դեռ ընդունում են տվյալ դեղը և ձգտում են երկարացնել նրա ազդեցությունը: Հաճախ էլ խաբում են բժշկին՝ համոզելով, թե հիվանդության տանջակի երևույթներն իրենց մոտ պահպանվում են: Նման վերաբերմունքը խիստ վլունգավոր է, քանի որ որքան թույլ է թմրադեղ ընդունելու իրական անհրաժեշտությունը, այնքան ուժեղ է արտահայտված թմրադեղի ազդեցությունը, և այնքան արագ է առաջանում որևէ հանդեպ հիվանդագին հակումը: Դեղաչափի և ընդունման հաճախության կամավոր ավելացումը, ամեն կերպ թմրադեղի ազդեցությունը դանդաղ երկարացնելու ձգտումն անխուսափելիորեն հանգեցնում են թմրամոլության:

Երկրորդ ուղին թմրանյութային հարբածություն առաջացնելու նպատակով թմրադեղի գիտակցարար ընդունումն է: Դրան, որպես կանոն, հակված են անկայուն, չհասունացած հոգեկան աշխարհ ունեցող, ոչ ինքնուրույն, ընդորինակող, ծայրահեղ եսասեր անձինք, որոնց հետաքրքրությունները սահմանափակվում են տարրական պահանջներով: Այդպիսի անձանց մոլուների ինքնահսկումը բացակայում է, այդ պատճառով էլ հարբեցման ձգտումը ներքին դիմադրության չի հանդիպում, թմրամոլությունն առաջանում է արագ և ուղեկցվում թմրանյութի մեջ դեղաչափերի կլաննամբ: Նման դեպքերում հիվանդության ընթացքը շատ ծանր է, և ելքը, որպես կանոն, ողբերգական:

Թմրամիջոցների գործածնան ժամանակ առաջանում է էյֆորիա՝ ուժերի ներհոսքի երջանկաբեր զգացում, բարձրանում է տրամադրությունը, մարդուն թվում է, թե ինքն ընդունակ է ստեղծագործական արարումների: Եթե թմրամիջոցը հաճելի զգացումներ է պարգևում, ապա կրկին օգտագործելու ցանկություն է առաջանում, ինչը և հանգեցնում է հոգեկան կախվածության: Վերջին ընդուղվում է թմրամիջոց օգտագործելու սկզբունք ցանկությամբ: Առանց թմրամիջոցի մարդն ունենում է հոգեկան անբավարարվածության, ճնշվածության, անտարբերության, հոգեկան դատարկության կամ չարության ու զայրությի զգացումներ: Միաժամանակ զարգանում է դիմակայունություն, որի հետևանքով հաճույք ստանալու համար պահանջվում է թմրամիջոցի ավելի մեծ չափարարմին:

Թմրամիջոցների մեծ մասի օգտագործումից որոշ ժամանակ անց հոգեբանական կախվածությունը վերածվում է ֆիզիկական կախվածության. թմրամիջոցները նստնում են օրգանիզմի հյուսվածքների քիմիական կազմի մեջ, ազդում օրգանիզմի կենսագործության վրա և վերափոխում նյութափոխանակությունը: Դրա հետևանքով թմրամիջոցների գործածումը դառնում է պարտադիր՝ օրգանիզմի կենսաթիմիական հավասարակշռությունը պահպանելու համար: Եթե թմրանյութն օրգանիզմ չի ներմուծվում մեկ օրից ավելի, ապա առաջանում է, այսպես կոչված, թմրանյութային քաղցի (արստիմենցիա) համախտանիշ, որն ուղեկցվում է կյանքի համար վտանգավոր հոգեկան ու ֆիզիկական ծանր խանգարումներով: Անգուսակալում առաջացնում է գրգռվածություն, անհանգստություն, տագնաա, վախ, որոնք հաճախ փոխարինվում են քայլիչով, անելանելիության մտքերով: Կախված այն նյութից, որը չարաշահում է թմրամոլը, թմրանյութային քաղցի շրջանում կարող են առաջնալ ցնցումային նոպաներ և սուր պսխոզներ, որոնք ուղեկցվում են գիտակցության խանգարումներով, զգայախարություններով և զարանցանքով:

Խանգարվում են օրգանիզմի բոլոր համակարգերի

Փունկցիաները: Բարձրանում է արյան ճնշումը, հաճախանում է սրտխփոցը: Մկանները լարվում են, առաջանում են ուժեղ մկանացավեր, ջղաձգություններ և ցնցումներ: Հիվանդները չեն կարողանում հարմար դիրք գրավել, բնորոշ է մկանային դրոզ, որը փոխարինվում է ծայրահեղ քուլությամբ և անշարժունությամբ: Խանգարվում է նարսողական համակարգի գործունեությունը, առաջանում են փսխում, լուծ, ստամոքսի և աղիքների ցավեր, ախտրժակի բացակայություն, քնի խանգարում:

Ըստ հիվանդության խորացման աստիճանի՝ վրա է հասնում օրգանիզմի խորը հյուծումը, նվազում է թմրանյութի հանդեպ հանդուրժելիությունը: Առանց թմրանյութի, հիվանդն այնքան թույլ է լինում, որ կարող է մահանալ: Հաճախ այդպիսի դեպքերում բուժօգնությունն անարդյունավետ է: Մահը սպառնում է թմրամոլին ոչ միայն խորացած դեպքերում, այլև դարանակալում է հիվանդության հենց առաջին շաբաթից: Հիվանդները մահանում են պատահականորեն՝ թմրանյութի չափից ավելի ընդունումից, անհայտ, չստուգված նյութերի ընդունումից և ներարկման ժամանակ օրգանիզմ թափանցած վարակից:

Յոգեկան հյուծումը բնորոշվում է հոլգական ոլորտի խորը խանգարումներով, առաջանում է ընկճվածություն, որի ժամանակ հիվանդը կարող է ինքնասպանություն գործել: Օրգանիզմի թուլացումը նպաստում է վարակիչ հիվանդությունների առաջացմանը, նույնիսկ եթե հիվանդությունները կարող են մահվան հասցնել: Թմրամոլը հարբեցման վիճակում կարող է հեշտությամբ դժբախտ պատահարի զնի դառնալ:

Թմրամոլը խորտակում է ոչ միայն իր առողջությունը, տուժում է նաև ընտանիքը, թմրամոլից ծնված երեխաները լինում են բուլակազմ, հոգեկան ու ֆիզիկական թերզարգացած, դաստիարակվում են ծանր պայմաններում: Մեծ են նաև սոցիալական կորուստները: Հիվանդն արագ կորցնում է հետաքրքրությունն ամեն ինչի նկատմամբ: Նրա բարոյական անկումն սկսվում է թմրանյութ ծեռք բերելու համար հարկադրաբար կատարած անօրինական գործողություններից: Թմրամոլությունը չարիք է և նրա դեմ պայքարի գործում մեծ է հասարակության դերը: Բոլոր երկրներում այն անձինք, ովքեր անօրինականորեն թմրանյութեր են արտադրում կամ տարածում, ենթակա են քրեական պատժի: Բազմաթիվ երկրներում քրեական պատժի ենթարկվում նաև բուժումից խուսափող թմրամոլը:

ՏԱԹԵՎԻԿ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
ՀՊՏՀ ֆիզդաստիարակության, արտակարգ իրավիճակների և քաղաքաշտպանության ամբիոնի դասախոս

ԳՐԻ, ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՈՎՔ ՈՒ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒՄ

ՀՊՏՀ լրատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի ամիսների աշխատանքը, որն ուղղված էր ԱՐՁԱԿ-2013 պատմվածքի մրցույթի կազմակերպմանն ու անցկացմանը և սկիզբ էր առել 2012 թվականի դեկտեմբերին, պահակվեց ու ամփոփվեց շքեղ հանդիսությամբ: Մայիսի 14-ին տնտեսագիտական համալսարանի մեջ դահլիճում ՀՊՏՀ ռեկտոր, մրցույթի պատվավոր նախագահ Կորյուն Աթոյանի, պրոռեկտորների, գիր ու գրականության սերն իրենց հոգում ապրեցնող դասախոսների, ուսանողների և, իհարկե, մրցութային պատմվածքների հեղինակների մասնակցությամբ տեղի ունեցավ հանդիսավոր մրցանակաբաշխություն, որը դարձավ մի յուրօրինակ գովք ու փառաբանում գրի ու գրականության, գրասերների ու գրչի մարդկանց:

Մրցույթի կազմկոմիտեն նման ամփոփման մասին երազել անգամ չէր կարող, քանի որ գաղափարը, որքան էլ հիասքանչ էր, խանդավառող, այնուհանրերծ, առաջին անգամը լինելով, իրականացնելը բարդ էր թվում: Դատկապես, որ հայտնի չէր՝ կունենա՞նք արդյոք արձագանք: Եվ այդուամենայնիվ, գտնվեցին մարդիկ, ովքեր հավատացին, համախմբվեցին ու դարձան այն խումբը, որն ամիսներ անց պիտի որոշեր հաղթողներին: Խոսքս մրցատյանի մասին է: Անկեղծ ասած, սկզբում նույնիսկ 15-20 պատմվածքը մեզ կարող էր գոհացնել: Մինչդեռ... ստացանք 58-ը՝ խոհական ու պոռքկուն, ժամանակակից միացանակ շարադրությունից մինչև խորունկ, փիլիսոփայական արժարումներ...»

Ծնորհակալություն բոլոր նրանց, ովքեր արձագանքեցին մեզ, վստահեցին իրենց ասելիքը, հորինեցին պատմություններ՝ ձևակերպելով սեփական երազանքը, հույսը, ձգտումը, սպասումը, հաճախ նաև ընդվզումն ու դժգոհությունը...

Հանդիսությունն սկսվեց Պարույր Սևակի «Ի՞նչը, ինչպե՞ս և որպե՞ս» հոդվածի ընթերցումով: Պարույրսևակյան ուրուց ոնի, ձևակերպումների, հստակ բանաձևումների ազդեցության ներքո ունկնդիրը համակվեց սրտատրով սպասումով, որ ականատեսը կդառնա գեղարվեստական մտածողության ու խոսքի տոնահանդեսի: Դուզված ու հպարտ հանդիսավարը, նույն ինքը՝ մրցույթի գաղափարակիր-հեղինակ պրոֆեսոր Սիմոն Զակորյանը, կոչ արեց հանդիսատեսին ավելի բարյացական տրամադրվել և ժամանակակից մասնակիցների հեղինակներին: Իսկ հեղինակները բեմ էին բարձրանում և իրենց բաժին մրցանակներն ստանում էին միայն այն բանից հետ,

Երբ ընթերցվում էր մի պատահիկ նրանց ստեղծագործություններից: Լուսապատկերը մեծ պատահին անդրադարձնում էր հեղինակի անունը, պատմվածքի վերնագիրը և թե ինչի համար է այն շնորհվում: Այս ամենն ուղեկցվում էր մանսուրյանական «աշնանային արևով» ու հաղթանակի քայլերգով:

«Թեև սիրում են կրկնել, որ բուիր մասնագիտական բարձրագույն կրթության օջախն է, այնուհանդերձ, հասարակության լիարժեք անդամը դառնալու համար անշափ կարևոր է շփումը գրականությամ, մշակույթի հետ: Յային աշխարհում ճանաչում են որպես դպրության, մշակույթի, կրթության ջահակիր, և մենք միշտ պիտի վառ պահենք այդ ջահը», - ԱՐՁԱԿ-2013 պատմվածքի մրցույթի արարողության ժամանակ հայտարարեց ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Արոյանը՝ մեկ անգամ ևս հավաստելով, որ նախաձեռնությունը բարի ավարտ ունեցավ և իրողություն է այն, որ տնտեսագետ ուսանողները, ինչպես նաև դասախոսները ստեղծագործող մարդիկ են, գրչի ու մշակույթի մարդիկ:

Այսպիսով՝ ԱՐՁԱԿ-2013 պատմվածքի մրցույթի հաղթանակի դափնին շնորհվեց չորս պատմվածքների հեղինակներին, յուրաքանչյուրը պարզևատրվեց 50.000-ական դրամով: Յաղթողները դարձան Երանուիի Մկոյանը («Թաթիկներից մինչև ձեռք»), Սկրտիչ Մուրադյանը («Հո դու բիձա՞ չես»), Էլեն Ուլյանը («Ֆաներային արև») և Լիլիթ Դադյայանը («Վարդն ի՞նչ արժե»): Նշենք, որ առաջին երեք հաղթողները ուսանողներ են, իսկ վերջին մրցանակակիրը՝ դասախոս, ի դեպ՝ 15 լավագույն պատմվածքների շարքում միակ դասախոսը: Դրամական պարզևագրերը, հավաստագրերն ու ՀՊՏՀ պաշտոնական «Տնտեսագետ» ամսագրի նոր համարները նրանց հանձնեց ռեկտոր Կորյուն Արոյանը: Յաղթող քայլակից բացի, մրցատյանը մրցանակներ շնորհեց նաև անվանակարգերում: «Ընթերցողի հեղինակ» անվանակարգում մրցանակի արժանացավ Նորայր Սարգսյանը «Կյանքը երկար ինքնասպանություն է» պատմվածքի համար: «Ինքատիպ գրելառ» մրցանակը շնորհվեց «Բնակարանի անվճար ջեռուցում» պատմվածքի հեղինակ Նարինե Յարությունյանին: «Յայենասիրական լավագույն ստեղծագործություն» ճանաչվեց Անի Խամոյանի «Յայերի գաղտնի գենքը»:

Ինչպես պատմվածքի մրցույթի կազմկոմիտեն նախապես խոստացել էր, մատուցվեցին բազմաթիվ անակնելիներ. ներկայացվեց «Տնտեսագետի» նոր հանարը, որտեղ տպագրված էր Երանուիի Մկոյանի «Թաթիկներից մինչև ձեռք» պատմվածքը, չորս հաղթողներին նկարիչ Արթուր Յարությունյանը նվիրեց միջոցառման ընթացքում կատարած ընկերական շարժերը, հանդիսությանը փայլ ու երանգ հաղորդեց մանկական պարի համույթը՝ ՀՊՏՀ կառավարման ֆակուլտետի ուսանողուիի Աննա Ալեքսանյանի դեկանավարությանը:

ԱՐՁԱԿ-2013 պատմվածքի մրցույթն ամփոփվեց՝ թողնելով ստեղծագործական նոր նախաձեռնությունների սպասում:

ՄԱՐԱԳ ՄՈՒՐԱԳԻՑԱՆ

ՀՈ ԽՈՒ ԲԻՋԱ ԶԵՍ

Սեղմեց վերելակի կոճակը, ինչպես միշտ, մի տեսակ պատկառանքով ու վարանումով: Թվում է՝ գործի գոյում համայն աշխարհը ոչնչացնող ինչ-որ դրախտային վայրում գտնվող սարսափելի մի ռումբի հետհաշվարկի ժամացույցը: Մի քանի երկրային վայրկյանում ընկալում է ամբողջը՝ սերն ու տառապանքը, մանկությունն ու ջահելությունը, բարուն, ծպտված ապագան ու ապագա կնոջը, ընտանիքին ու Յենրի Ֆորդին. «Ինձնից առաջ քանին ու ինչքան են փորձել ու ծախողվել, միևնույն է, ես դա կանե՞մ, անպայման կանե՞մ»: Ուրեմն չկ'անինարը, փորձված բան է...

«Չպե՞տք է, տառապեն երեխաները». տառապում ու եղբոր հետ նաև Սամվելին իր մտքերի խառնարանն էր քաշում Դոստուսկու ջլատվող հերոսը:

Գլխում սովորականի նման խառնաշփոթ է: Դարձել է յուրատեսակ հարցերի թափառող օքնան, հարցեր, որոնք ավելի շատ են, քան պատասխանները: Իսկ արկի կենարար շողերը, պատուհանի թափանցիկ ապակիները արհանարիելով, ներխուժում են N 203 լսարան՝ աղջիկների դեռատի երեսներին ավելացնելով հմայք, բնական մի զարդարանք, իսկ Սամվելին վերադարձնում Ազարակի իրենց երկիրկանի տան դիմացի բարե բազկարողի հուշը՝ տատի զրույցների քրոնիկան:

«Երբ կրթությունը մտնի յուրաքանչյուր գյուղի յուրաքանչյուր խրճիթից ներս, այդ ժամանակ բոլորը երջանիկ կլիմեն»:

Որոշում է խախտել լսարանի ընդհանուր լրությունը՝ արհանարիելով դասախոսի միատոն ծայնն ու մենախոսւթյունը:

-Պարո՞ն Միքայելյան, եթե բոլորը քաղաքակրթվեն, ի՞նչ է, մարդիկ էլ չե՞ն տառապի, - հարցնում է մշակութարանության դասախոսին՝ նախապես ներարելով պատասխանը:

-Եթե քաղաքակրթությունը դիտարկենք որպես մարդկային մշակույթի արտահայտման ձևերից մեկը, ապա, անշուշտ, կրթությունը գիտելիք է բերում, գիտելիք՝ ուժ, իսկ ուժեղ մարդը կարո՞ն է երջանիկ լինել, Սամվել:

Չէ, իր ակնկալած պատասխանը չէ, ինչ-որ բան պակասում է: Նոյնիսկ շա տ բան:

-Դուք կրթված եք և ուժե՞ղ, պարոն Միքայելյան, - հարցնում է անտարել հայացքով:

-Ինքս ինձ ին չե՞մ գնահատելու, ի՞նքտ որոշիր,-

պատասխանում է խորը ժայռով՝ դրանով կանխելով հաջորդ հարցը, ծանոթ լինելով՝ Սամվելի վերջերս ձեռք բերած խոհեմությանը:

Իհարկե՛, պարո՞ն, գիտի, նույնիսկ հասկանում է ձեզ, երջանկությունը անցել է ձեր կողքով, դանդա՞ն, հուշի՞կ քայլելով, ինչպես մի կատու, ճատիկ մի փիսո, արթեցած իր իսկ հմայիչ մռոցով և ինչպես ծյունն է հալչում, չոհմանալով արկի ջերմ ու տաք շողերին, այնպես էլ դու ես գոլորշիանում: Չ՛, դու չես փոխվում, պարզապես մի ֆիզիկական վիճակից մեկ այլին ես անցնում, սակայն այն չես այլևս, կուսակած հմայքդ կողցնում ես, ավա՞ն, դառնում ես միջավայրի մի անձն ստվեր, ու՞՞ էր, թե անձն, երթյամբ դու հավե՞րժ ու անօրինակ ես, բայց ձևավորվել ես շատ էլ օրինաչափ, մի բան էլ դու ես քո կողմից ավելացրել: Ահա ևս մի վիճակագրական տվյալ, ծնվեց այսինչ թվականին, սովորեց, մեծացավ, սիրեց (Երևի) մեկին, ով իրեն հարմար էր, ներդաշնակորեն ապրեց և... մեռավ, բայց մահվան մահճում նա պայծառացավ, հասկացավ կյանքի հանելուկը, պատասխանները անհջյալ հարցերի և հեշտասիրության հասնող ժայռով իր հոգին նա Աստծուն վերադարձրեց:

-Յո դու բիձա՞ չես.- ականջին հասավ մոր ձայնը: Ժպտաց դասախոսի մեկնաբանությանը ի պատասխան:

-Դա էլի, ջահել եմ, ի՞ բիձա՞ չեմ:

Արևն այնքա՞ն ջերմ է այսօր...

Արևը մոր ու հոր՝ իրենց այգու կեսկատակ լեզվակրիվը հիշեցրեց ու ժպտացրեց:

Արևը ականջին երգեց. «Here come the sun do to do, here come the sun and I say it is all right»...

Արևը սիրած աղջկա կչկան ծիծաղը հիշեցրեց ու երանությամբ լցրեց հոգին ու էռլեյունը:

Արևն առավ նրան ու նորից, նորից տարավ Երկիրկանի տան քարե նստարանին՝ տատի կողքը:

* * *

Արդեն իրիկնամուտ է, դեպի արևմուտքը Երկնակամարում ամպերը կարմրել են, այնպես խո՞ր կարմիրով, ոչ պայծառ, ոչ գունատ կամ խամրած, մի կարմիր, որ ավելի շուտ նախրյան հայուհու ամորխսած այտեր է հիշեցնում, խո՞ր, շատ խո՞ր: Գուցե, անահման խոնարհությունն է Արարջի առջև, որ ստիաել է ամորից և պատկառանքից կարմրել ամպերին, մի ուրույն խոնարհում՝ առավել հրաշալիի հանդեպ: Ութամյա մի տղա, կողքին յոթանասունին մոտ, կյանքի դժվարություններից, լացից ու ծիծաղից կուտակված, կնճիռների առվակներով պատված դեմքով Երջանիկ տատը: Տատի դեմքը յուրատեսակ մի ինքնակենսագրական է, հատուկ այն տատիկներին, որոնք ապրել են խորհրդային բիրտ իրականության և սեփական հյույսական անսահման ազնիվ էռլեյան չգիտակցված իրականության խառնարանի մեջ և դարձել անեզր բովանդակության անսպառ աղբյուր: Տղան, որ չգիտի գեղագիտական տեսության բազաթիվ հանճարների ծևակերպումները գեղեցիկի մասին, Լեռնարդոյի կտավները չգիտի, չ' տեսել, բայց ամբողջ էռլեյամբ գգում է, կյանվել է, տարվել է այդ բնական հրաշքով: Բազմել ու վայելում է աշխարհի ամենագեղեցիկ բատերական ներկայացումը: Նստել է մի նստարանի՝ կազմված Երկու իրար կողք-կողքի դրված վարդագույն տուփե քարերից, իսկ որպես փափուկ հենարան ծառայում է նույն քարից շարված պատը: Այսպիսի գահապորակ նստատեղիներ կան գյուղի գրեթե յուրաքանչուր տան դիմաց: Սա մի յուրատեսակ հրաժեշտի վայր է, հրաժեշտ՝ անցած օրվան. գրիությամբ, կառուտով և երազանքով: Յատկապես ամառային զով Երեկոները մարդիկ իրար դուրս են կանչում՝ հրավիրելով ականատես լինելու աստվածային շնչով ստեղված ներկայացմանը, երբեմն տիսուր, երբեմն ուրախ, բայց միշտ գրիունակ գգացումով լցված քննարկում են, վիճում, առավել ավագները պատմում են պատերազմից, խոպանից, եղեռնից՝ խառնելով հաճախ իրականությունն ու սեփական հորինվածքը, և լսողները, ամենափայլուն գիտնականներն անգամ երբեք չեն պարզի, թե պատճականներից ինչն է իրական, ինչը երևակայության արդյունք:

-Այ էն սարը տեսնում ե՞ս, որդի՛,- հարցում է տատը խաղաղ ձայնով:

-Դա, տա՛տ,- վերացած իրականությունից պատասխանում է տղան:

-Մի տղա յա լինում ու Ծաղկի անունով սիրած աղջիկ ա ունենում, չգիտեմ ոնց ա լինում, երբ ա լինում, մի օր էղ տղիկը ծորն ա գլորվում ու մեռնում, ես տղեն էլ սիրած աղջկա հիշատակին մի վաճք ա սարքում,- հիշողության թելը կտրվում է կամ մեկ այլ մոռացված, հիշողության լաբիդներում կորած, ապրած կյանքի մի պատահիկ է հիշում: Չեռնափայտով տրորում է դիմացից անցնող առվակի միջի մամուռը:

-Ծաղկեվա՞նք,- հանկարծ խոսում է տատը՝ անհատակ սիրո ու թախծի խառնուրդ կազմող դեմքի արտահայտությամբ:

-Հե՞ն, տատ:

-Ծաղկեվա՞նք, սարին ըստենց են ասում, որդի:

-Ծա՞տ էր սիրում աղջկան, տատ:

-Ծա՞տ, որդի, դրա համար վաճք սարքեց:

-Ես էլ եմ շա տ սիրում տատ, բայց վաճք չեմ կարա սարքեմ:

-Բան չկա որդի, վաճքը սրտիդ մեջ սարքի:

-Եղ ո՞նց սրտի մեջ, տատ, չեմ հասկանում:

-Կհասկանա՞ս, հետո կհասկանաս, որդի՛:

Սամոն կիսածայն մտմտաց. «Յասկանում եմ, տատ, սարքել եմ, քո ու պապիի, մամայի, պապայի, գեղեցիկ աշխարհի, արևի, քո վլուտան թոռների, եղ տղայի ու իր սիրած աղջկա, իմ չորս հրաշալի ընկերների ու մնացած բոլոր ծանոր կարգին տղերի, քո քամբախ հարևանների, պարոն Միքայելանի ու իմ լուսեղենի համար, կառուցել եմ՝ ամեն տեսակի կեղծիքից ու տառապանքից հեռու, իմ ներսի իրական վաճքում՝ լուսեղենիս հետ միասին, Արարչիս առջև պատկառանքից խոնարհված՝ Երջանիկ ապրում են»:

